

Lone Møller (S):

Socialdemokratiet har lige fra starten, da man indførte afgift på fotokopier, forsøgt at ændre dette forhold. Vi har været med til at stille ændringsforslag flere gange sammen med SF, og derfor skal vi også hilse med tilfredshed, at man nu fra regeringens side har givet tilslutning til, at man i forbindelse med den kommende finanslov vil finde midler til at afskaffe denne afgift på hele ungdomsområdet fra 1994, så det lovforslag, som SF har fremsat, bliver tilgodeset. Vi skal i hvert fald fra Socialdemokratiets side nok være med til at sikre, at det sker.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 2 og 3, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 4-7 om indsættelse af nye paragraffer efter § 1, ændringsforslag nr. 1 til titlen og § 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 25:*Forespørgsel til statsministeren:*

»Agter regeringen at udnytte det økonomiske råderum til snarest at iværksætte foranstaltninger til bekæmpelse af den stadig stigende arbejdsløshed?«

Af Holger K. Nielsen (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 2/4 93. Fremme af forespørgslen vedtaget 15/4 93).

*Begrundelse***Holger K. Nielsen (SF):**

Den stigende arbejdsløshed er blevet et

problem, som efterhånden berører de fleste mennesker i Danmark. Hvis vi ikke selv er ramt af arbejdsløsheden, kender de fleste af os i hvert fald en i vores omgangskreds, i vores familie eller blandt vore naboer, der er ramt af arbejdsløsheden. Det er et problem, der har sneget sig ind på alle mennesker, og som vi er nødt til at forholde os langt mere konkret og offensivt til.

Vi ved, at det registrerede antal arbejdsløse nu er omkring 350.000, og vi ved, at et næsten tilsvarende antal på andre måder er sat uden for arbejdsmarkedet som bistandsklienter, førtidspensionister, sygedagpengemodtagere osv., så der reelt befinder sig betydelig flere personer end de registrerede 350.000 uden for arbejdsmarkedet. Derfor er det helt afgørende, at bekæmpelsen af arbejdsløsheden bliver det hovedtema, man beskæftiger sig med her i Folketinget. Der er meldinger i den retning i de udspil, regeringen kom med for nylig, så jeg håber også, vi kan få en overordnet diskussion om det her i dag i denne her forespørgselsdebat. Det må og skal være beskæftigelsen og arbejdsløsheden, der skal betragtes som hovedproblemet i dag, hvorimod det jo var nogle andre økonomiske målsætninger, der var hovedproblemet i 1980'erne.

Jeg håber også, at vi under debatten i dag kan få nogle principielle diskussioner om det fremtidige arbejdsmarked. Nogle samfundsforskere mener, at vi er på vej fra et industrisamfund til et informationssamfund, og dette vil på mange måder ændre hele den økonomiske struktur og hele arbejdsmarkedsstrukturen.

I hvert fald ved vi, at forestillingen om, at vi kan løse arbejdsløshedsproblemet blot ved at skabe øget vækst i den private produktionssektor, ikke holder længere. Det er ikke her, vi kan skaffe det nødvendige antal arbejdspladser. Vi har set, at der har været en så stor stigning i produktiviteten med den nye teknologi, at der i høj grad har været et fald i beskæftigelsen i den private sektor, så vi er nødt til at tænke på andre måder, herunder ikke mindst på mulighederne for en fordeling af det eksisterende arbejde. Det er jo sådan, at i forbindelse med den stigende produktivitet får vi samtidig alle sammen mere fritid, men den er jo meget dårligt fordelt. Der er mennesker, der har for megen fritid, nemlig de arbejdsløse, og der er

[Holger K. Nielsen]

mennesker, der har for lidt fritid, f.eks. de familier, hvor man arbejder på fuld tid.

Derfor er det helt, helt afgørende, at vi indtager spørgsmålet om fordelingen af det eksisterende arbejde i en debat om arbejdsløsheden, og jeg håber, at det bliver tilfældet her i dag.

Besvarelse

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til hr. Holger K. Nielsen og SF for det initiativ, man har har taget til denne debat i dag.

Jeg deler ganske det grundsyn, som hr. Holger K. Nielsen understregede ved indledningen af debatten. Den store arbejdsløshed, vi kan se foran os, den langvarige periode med stor arbejdsløshed, som vi har haft, og de tendenser, vi kan se i arbejdsløshedens hele karakter, gør det nødvendigt, at vi i dag ikke alene – som jeg vil tage fat på om et øjeblik – skal diskutere, hvad regeringen og vi alle sammen ønsker at sætte i gang her og nu; jeg håber også, at vi kan tage fat i nogle af de bagvedliggende tendenser, som helt fundamentalt stiller krav om en meget mere principiel debat.

Hr. Holger K. Nielsen strejfede tanken om informationssamfundet som afløser for industrisamfundet. Uanset hvilket ordvalg man vælger, kan jeg se ud af den viden, vi har, at der er bevægelser og strukturforandringer i vores samfund, som gør, at hvis vi politikere skal bevare vores troværdighed over for de ledige og verdenssamfundet, er vi nødt til at stille spørgsmål, som vi måske ikke har været vant til før. Jeg vil gerne komme tilbage til det, men jeg skal på regeringens vegne signalere her i starten af mit indlæg, at jeg er ganske klar over værdien af den debat, hr. Holger K. Nielsen har lagt op til i dag med SF's udmærkede initiativ.

Jeg vil derfor starte med en redegørelse for, hvad regeringen nu sætter i gang, og hvordan vi vurderer situationen, og dernæst vil jeg komme lidt ind på det principielle aspekt, som hr. Holger K. Nielsen har understreget.

Det er klart for regeringen, at afklaringen efter folkeafstemningen den 18. maj har skabt en platform for, at regeringen og Danmark nu med fuld styrke kan deltage i løsningen af de opgaver, der kun kan løses af mange lande i fællesskab. Indsatsen for at skabe forøget

vækst og beskæftigelse, et bedre miljø og udvikling og stabilitet i verden omkring os er en hovedopgave, som må have den allerhøjeste prioritet for Danmark. Men samtidig har vi jo også fået handlefrihed til selv at gøre meget mere for at bryde arbejdsløshedens onde cirkel, for ledigheden er uden tvivl årsagen til mange af de allerstørste problemer i vort samfund. Med et solidt betalingsbalanceoverskud, stor privat opsparing, historisk lav inflation og faldende rente har Danmark efter den 18. maj virkelig fået en chance for at få gjort noget ved ledighedsproblemet. Det sagde vi også før EF-afstemningen, og straks efter, at afstemningens resultat var kendt, har vi efter min mening indfriet vore løfter med de initiativer, regeringen lagde frem den 19. maj i sit reformudspil.

Regeringens udspil har tre hoveddele, som i særlig grad sigter mod at få knækket arbejdsløshedskurven, som vi har udtrykt det. For det første den vækst- og beskæftigelsesfremmende indsats, for det andet den forbedrede uddannelses- og arbejdsmarkedsindsats og for det tredje visse elementer i skattereformen, der også trækker i retning af en bedre beskæftigelse. Og her kan jeg helt bekræfte det grundsyn, hr. Holger K. Nielsen nævnte; også for regeringen er kampen mod arbejdsløsheden den højest prioriterede opgave, og derfor har regeringens udgangspunkt været, at konjunktursituationen gør det helt nødvendigt med en særlig indsats for at få gang i beskæftigelsen her og nu.

Vi har derfor fremlagt forslag om en målrettet indsats for vækst og beskæftigelse. Vi ønsker at fremrykke en række offentlige investeringer, som også vil få betydning for en modernisering af hele infrastrukturen, både til gavn for almindelige menneskers dagligdag og ikke mindst til gavn for erhvervslivets konkurrenceevne. Vi har stillet forslag, som har til hensigt at stimulere bygge- og boligsektoren, og vi foreslår at styrke den erhvervspolitiske indsats og fremme beskæftigelsesmulighederne i serviceerhvervene. Alle disse forslag følger efter de initiativer over for landbrugs- og fiskerierhvervene og boligsektoren, vi allerede fremlagde inden EF-afstemningen.

Vores formål og ambition med alt dette er at tage toppen af arbejdsløsheden, vende kurven og prøve at få igangsat en langsigtet udvikling, der for alvor sikrer, at vi får nedbragt arbejdsløshedens omfang varigt og får skabt et stærke-

[Statsministeren]

re grundlag for et markant løft i beskæftigelsen.

Regeringen foreslår, at det høje statslige og kommunale investeringsniveau skal fastholdes i 1994, bl.a. ved at fremrykke en lang række statslige investeringer på sammenlagt knap 3 mia. kr., og regeringen er indstillet på at foretage yderligere fremrykninger af investeringer allerede nu i 1993. Personligt føler jeg, at den debat, vi indtil nu har haft her i salen, om regeringens initiativer måske i for høj grad har koncentreret sig om visse dele af skattereformen, specielt boligejernes situation – hvad der ikke er grund til – og for lidt om de præcise spørgsmål om beskæftigelse og en positiv fremrykning af investeringer allerede her i 1993, men jeg håber, at alle Folketingets partier vil medvirke til, at vi allerede får sat noget i gang nu på denne side sommerferien.

Allerede i løbet af foråret er der gennemført en række erhvervsfremmende initiativer for at lempe erhvervenes omkostningsniveau, og regeringen foreslår, at der udformes en egentlig iværksætterreform allerede her i 1993. Det er der stort behov for, det ved vi alle. Alt for mange gange ser vi små, nystartede iværksættervirksomheder gå ned efter ganske kort tid, især når støtten på det arbejdsministerielle område bortfalder, fordi forberedelserne ikke har fået den opbakning, samfundet kan give, og fordi uddannelsesbaggrund og rådgivning ikke er til stede i tilstrækkeligt omfang.

Ud over iværksætterreformen foreslår vi en særlig indsats for at fremme beskæftigelsen i serviceerhvervene gennem oprettelse af lokale serviceformidlinger. Disse organer skal kunne give tilskud til forbrugernes køb af service, så konkurrencen fra det sorte arbejde bliver imødegået samtidig med en forbedring af servicefagenes konkurrenceevne – også over for dele af gør det selv-arbejdet, der jo som bekendt ikke beskattes, og som regeringen ikke har tanker om at foretage yderligere indgreb over for. Også her skal vi finde en rimelig balance mellem det, der opfattes som noget fornuftigt og rimeligt i danskernes hverdag, og det, som samfundet har brug for i retning af en bedre fordeling af arbejdet og en forøget beskæftigelsesindsats.

Den nye serviceindsats, vi her lægger op til, har nogle nye aspekter i sig. Det er i realiteten et eksperiment, et forsøg, vi sætter i gang, og

det kan forhåbentlig give os nogen erfaring, så vi kan gå meget længere ad den vej.

I forlængelse af det, der blev sagt før om den næste fase efter industrisamfundet, tror jeg, at vi er nødt til at gå meget dybere ind i service-sektoren og se på, hvordan vi kan skabe endnu bedre kvalitet i vores dagligdag ved en stærkere beskæftigelsesindsats på dette område, og det vil jeg gerne komme tilbage til.

Regeringen vil afsætte en ramme i finanslovsforslaget for 1994 til yderligere fremme af erhvervsudviklingen, og her skal jeg også minde om, at vi reducerer aktieomsætningsafgiften i forbindelse med skattereformen. Kapitaltilførselsafgiften fjernes som bekendt helt med virkning fra lovforslagets fremsættelsesdato.

Ikke mindst bygge- og anlægssektoren optager os alle, når vi taler om beskæftigelsen. Der er i øjeblikket en uhyggelig høj ledighed i bygge- og anlægssektoren, men Tinget er bekendt med, at regeringen allerede har taget en række initiativer for at stimulere bygge- og boligsektoren her i 1993. Byfornyelsen er styrket, hvilket er utrolig vigtigt og også beskæftigelsesintensivt. Tilskuddet til boligforbedringer er forhøjet; vore erfaringer viser allerede nu, at det er en succesrig og meget brugt ordning, og jeg håber på Tingets positive medvirken til at forlænge og videreføre ordningen. Der ligger utrolig megen beskæftigelse her, både ud fra fornuftige samfundsøkonomiske hensyn og den enkeltes ønske om fornyelser og forbedringer.

Til gavn for bygge- og boligsektoren har vi også indført annuitetslån og midlertidig stempefritagelse for skøder. Regeringens nye forslag forstærker denne indsats ved at forbedre og udbygge tilskudsordningen og den private byfornyelse, og samtidig styrkes boligmarkedet yderligere ved, at der gives adgang til at konvertere kontantlån. Alt dette i forbindelse med det indtrufne rentefald har alt i alt medført en ganske kraftig styrkelse af boligmarkedet, som kan blive helt afgørende for styrken i det opsving, der må og skal komme nu.

Samlet set vil regeringens forslag medvirke til at øge aktiviteten i Danmark, hvilket vil øge indtjeningen og vækstmulighederne i hele erhvervslivet. Sammen med rentefaldet og det afklarede EF-forhold betyder det, at erhvervslivet i dag har klart bedre udsigter end før afstemningen den 18. maj.

[Statsministeren]

Så vil jeg godt opholde mig lidt ved det andet hovedtræk i regeringens beskæftigelsestanker for de allernærmeste år. Dette andet element, denne anden hovedhjørneste i regeringens politik er jo en øget uddannelses- og arbejdsmarkedsindsats. Regeringen fremlagde i april det store udspil til reformer på arbejdsmarkedet, som sikrede en orlovsreform og en helt ny og bedre indsats for de forsikrede ledige. Den ledige får bedre og tidligere tilbud, og der vil være mulighed for en bedre fordeling af arbejdet, præcis som hr. Holger K. Nielsen med rette efterlyste. Det er vores ambition, at alle langtidsledige skal komme i aktivitet og beskæftigelse som følge af reformen.

Må jeg specielt her fremhæve uddannelsesorlov, forældreorlov og den nye forsøgsordning på sabbatområdet. Jeg tror, at netop orlovs- og rotationsordninger er og bør blive en af de allervæsentligste nydannelser på arbejdsmarkedet, som både kan sikre en opkvalificering og dygtiggørelse af arbejdsmarkedet og samtidig en bedre fordeling af arbejdet over det aktive liv. Denne indsats kan næsten ikke undervurderes, og vi kan forhåbentlig alle medvirke til at få den til at fungere i lokalsamfundene i samarbejde mellem erhvervsvirksomheder, fagbevægelse, kommuner og de mennesker, der skal nyde godt af den.

Desuden følger vi op med en yderligere styrkelse af indsatsen på arbejdsmarkedet. Der sker en markant styrkelse af voksen- og efteruddannelserne med op til 10.000 ekstra pladser allerede i 1994, og hertil kommer etableringen af godt 10.000 ekstra pladser i det ordinære uddannelsessystem senest i 1994. Den kommunale indsats for kontanthjælpsmodtagere styrkes og opprioriteres, og samlet vil reformerne gavne både de beskæftigede og de ledige.

Jeg synes også, det hører med i debatten i dag at sige et par ord om den skattereform, vi har taget fat på. Der bliver klart lavere trækprocenter for alle, så personskatten falder yderligere, og det er rigtigt at konstatere, at lavere marginalskat har gode virkninger for både den enkelte og konkurrenceevnen. Finansieringen har vi talt meget om, og jeg vil blot her nævne nogle stikord: Den består fortsat af fradragssanering, grønne skatter og en tiltrængt lukning af en lang række huller på skattetækningsområdet, som vi har været plaget af i gan-

ske mange år. Ingen vil komme til at betale mere i skat, fordi de har lånt til egen bolig, lejeværdien nedsættes, og der gives en række forbedringer for boligejerne, der direkte sigter mod at få øget omsætningen på boligområdet.

Det væsentligste på kortere sigt er måske, at regeringen helt bevidst har fundet det rigtigt at lægge op til en underfinansiering i starten, samtidig med at det påpeges, at der efter nogen tid opnås balance i finansieringen. Det er netop dét, der er brug for i en tid, hvor arbejdsløsheden er så massiv, som tilfældet er. Skattereformen skaber mulighed for et økonomisk opsving, som modvirker den negative effekt på statsfinanserne.

Allerede i tirsdags startede debatten om skatteforslagene jo for fuld udblæsning her i Folketinget. Jeg håber, når temperamenterne er kommet lidt ind i smult vande, at vi alligevel får en både god og grundig behandling og også kan lande på den bredest mulige tilslutning til forslagene – naturligvis efter den forhandlingsrunde og de mulige tilpasninger, der skal til.

Alt i alt lægger regeringen på lidt kortere sigt op til en midlertidig og kontrolleret indsats og på lidt længere sigt op til strukturelle ændringer, som er afgørende for, at vi kan fastholde den vending i arbejdsløsheden, vi her lægger op til.

Her og nu sker der et stort ryk opad i den økonomiske aktivitet, og regeringen lægger ud med et udspil, som samtidig skal betragtes som udspillet for rammerne i finansloven for 1994. Når det private initiativ får medvind og væksten tager fart, nedtrappes den målrettede indsats for at knække arbejdsløshedskurven, og med regeringens udspil timer vi altså vækstinitiativet på en sådan måde, at det kan finjusteres, efterhånden som væksten i den private sektor stiger.

Uden disse nye beslutninger ville ledighedstallet jo stige til langt over 360.000 i 1994, men nu er der udsigt til, at vi kan bringe det ned – og forhåbentlig langt ned. Med de forbehold, der skal tages for beregninger og skøn, mener regeringen lige nu, at der skulle være udsigt til en reduktion af arbejdsløsheden i størrelsesordenen 40.000 personer i 1994 med det samlede udspil, vi her lægger frem, men lad os nu ikke gå ind i en debat om, hvorvidt der bliver 2.000 eller 5.000 færre arbejdsløse i 1994. Vi ved jo godt alle sammen, at det endelige arbejdsløs-

[Statsministeren]

hedstal ikke alene er påvirket af regeringens initiativer og Folketingets lovgivning, men også af holdninger, positiv indsigt og fremsyn, udlandets økonomiske vækst eller det modsatte. Men uanset slutresultatet kan vi i hvert fald allerede nu sige, at selv om vi forhåbentlig får bragt ledigheden mest muligt ned i 1994, vil tallet alligevel vise sig at være for højt, og ledigheden skal yderligere ned også efter 1994.

Regeringens udspil betyder en ny, stærk start på det store ryk fremad, som er så nødvendigt. Vi har tilrettelagt det sådan, at vi fastholder de stærke træk i den nationale danske økonomi, men samtidig udnytter det store råderum, vi også har foran os. I den forbindelse har jeg med megen tilfredshed noteret mig nationalbankdirektør Erik Hoffmeyers udtalelser om lempelsen af finanspolitikken.

Regeringen skønner, at på trods af den øgede aktivitet vil betalingsbalanceoverskuddet blive på omkring 25 mia. kr. i 1994, så udlandsgælden fortsat kan nedbringes med et meget stort beløb. Det bekræfter jo i virkeligheden en af vismændenes konklusioner, nemlig at den kontrollerede ekspansion, regeringen nu lægger op til, er fuldt forsvarlig og ligger inden for det råderum, som bl.a. det store betalingsbalanceoverskud giver os mulighed for. Men igen skal jeg understrege det velkendte faktum, at Danmark er meget afhængig af udviklingen i landene omkring os. Bliver væksten lavere end ventet, og stiger renten igen på internationalt plan, bliver det sværere, og så tager det længe tid at få vendt udviklingen.

Indsatsen kræver også ny tillid og evne til samarbejde om den nye kurs overalt i det danske samfund. Ingen regering – selv ikke denne – kan alene beslutte, at ledigheden skal falde, men vi kan øge efterspørgslen og dermed bidrage maksimalt til både aktivitet, indtjeningsfremgang i erhvervslivet og ny igangsætning af investeringer og skabelse af nye job.

Regeringens og Folketingets ansvar er at lægge rammerne bedst muligt til rette. Regeringen har fundet det helt nødvendigt at handle her og nu og har lagt forslagene frem, så vi hurtigt kan få dem forhandlet færdig og få dem vedtaget i denne folketingsssamling. Der skal sættes gang i økonomien, vilkårene på arbejdsmarkedet skal forbedres, og erhvervsudviklingen skal fremmes. Vi vil stå stærkere internationalt med det, vi nu igangsætter, og vi kan

drage endnu flere fordele af den stærkere konkurrence, der også kommer. Derfor har vi valgt at sammensætte den økonomiske ekspansion, vi nu tager initiativ til, på en sådan måde, at vi på én gang sikrer, at beskæftigelsesindholdet bliver størst muligt, og at der ikke sker yderligere belastning af miljøet, men tværtimod skabes forbedringer. Som vi ser det, er der ingen modstrid mellem stærkere og veltilrettelagt økonomisk fremgang og et sundt miljø; de to ting kan og bør naturligvis forenes.

Økonomisk vækst behøver heller ikke indebære et større energi- og materialekrævende vareforbrug. Serviceforbrug og serviceproduktion får stigende vægt i økonomien i takt med velstanden, forskning og udvikling fremmer anvendelsen af renere teknologier i landbrug og fiskeri, og det forbedrer miljøet og øger den økonomiske vækst. Regeringens udspil styrker netop serviceerhvervene, forskningen og udviklingsindsatsen.

Jeg vil også gerne understrege, at grønne afgifter indgår som et væsentligt led i regeringens miljøpolitik og skatteomlægningen. Grønne afgifter har den fordel, at forbrugernes og virksomhedernes adfærd påvirkes med markedsmæssige midler, og herved sikrer vi både det fri forbrugsvalg og virksomhedernes frihed til at disponere. Afgifterne giver tilskyndelse til at dæmpe det miljøbelastende forbrug og skaber i virkeligheden også et helt nyt økonomisk grundlag for nye miljø- og beskæftigelsesfremmende initiativer.

Må jeg et øjeblik her mod slutningen af mit indlæg komme med et par ekstra betragtninger, som forekommer mig nødvendige i den debat, vi skal have i dag. Vore debatter om beskæftigelse og økonomisk politik er meget stærkt teknisk prægede, og det forekommer mig en gang imellem, at økonomisk-politiske debatter bliver for belastede af edb-kørselsteknik og tal, ofte tillige af intense og til tider lovlig følelseladede diskussioner om boligernes situation; sådan har jeg i hvert fald oplevet det i de seneste dage. Jeg føler derfor, det er vigtigt i dag – som jeg sagde for lidt siden – at vi for det første gør os klart, hvor afgørende vigtigt det er, at de initiativer, der nu bliver sat i gang, tager udgangspunkt i den erkendelse, at regering og Folketing kan gøre meget. Vi kan lægge rammer, vi kan igangsætte initiativer, men vi når ikke langt, hvis vi ikke uddelegerer og får

[Statsministeren]

skabt en stemning i lokalsamfundet med den nye arbejdsmarkedsreform, med uddelegering af ansvar og større fleksibilitet, så mennesker, erhvervsliv og kommuner får større mulighed for selv at tage initiativer. Vi prøver til syvende og sidst at gøre os klart, at det er folk selv, der med et bedre grundlag for ansvarsfølelsen, med både økonomi og lovgivning bag sig skal sætte noget i gang.

I det hele taget skal detaildirektivernes tid ikke alene i vores arbejdsmarkedspolitik i Danmark, men også for EF's vedkommende i det perspektiv, vi har debatteret, være forbi. Abstrakte formlers tid har haft for stor vægt i den seneste politiske debat, nu skal det være menneskene, deres handlekraft og initiativer, der skal stå forrest.

Jeg hører ikke til dem, der mener, at edb-kørsler og ADAM-beregninger skranter. De har deres anvendelsesmuligheder og -behov, men jeg hører til dem, der ligeud mener, at det er noget andet, vi nu leder efter; mange ord er blevet brugt om det, f.eks. ansvarssamfundet.

Jeg tror i virkeligheden, at det handler om, hvordan vi, samtidig med at vi tager disse målrettede initiativer, får skabt nogle rammer, som gør, at mennesker i lokalsamfund kan sætte noget i gang, som de ikke har haft mulighed for før, og derfor vil jeg godt fremhæve tre aspekter i de lovforslag, regeringen har fremsat, der rækker længere end de initiativer, vi nu har taget.

For det første arbejdsmarkedsreformen: Den ramme, der nu lægges frem med den nye styrelsesstruktur i arbejdsmarkedsråd og landsarbejdsråd med uddelegering af økonomirammer – næsten lige så mange milliarder kr., som der er amter her i landet – lægger op til, at de lokale arbejdsmarkeder får muligheder, som de ikke har haft før, for selv at finde løsninger, og på baggrund af minimumsrettigheder selv i et samspil med virksomheder, fagbevægelse og kommuner at igangsætte noget på fronter, de ikke har kunnet før.

For det andet de øremærkede arbejdsmarkedsbidrag: Jeg ser her konturerne af det ansvarssamfund, som vi selv lægger så stor vægt på, jeg ser en understregning af en klarere solidaritet mellem de beskæftigede og de arbejdsløse, og at menneskene i samfundet bedre kan se, hvad pengene nu går til, og dermed også en stadig mere målrettet omhu i omgangen med de offentlige midler.

Mod slutningen af mit indlæg vil jeg gerne som det tredje langsigtede og perspektivrige aspekt nævne servicesektoren.

Nogle har trukket lidt på smilebåndet, når samordningsministeren, jeg selv og andre har understreget de perspektiver, der ligger i de nye serviceordninger, f.eks. strykning af skjorter, husholdningsbistand, vinduespudding. Det er måske meget godt at operere lidt med morsomme bemærkninger, men hvis vi på lidt længere sigt skal have skabt et samfund, hvor alle igen er i aktivitet, er det dér med at give en hånd noget dybtliggende i den danske kultur, så stærkt vil jeg understrege det. Der er et fællesskab, der går helt tilbage til kolonihavebevægelsen, som jo var en bevægelse, der byggede på at nøjes i fornøjelighed, og jeg mener faktisk helt konkret, at nye serviceinitiativer i lokalsamfundet, hvor ledige får mulighed for underoverenskomstmæssigt aftalte, ordentlige vilkår at påtage sig opgaver på en række af de områder, inklusive miljøområdet, der i dag ikke bliver udført, er en ny beskæftigelsesretning, der indsat i den rigtige sammenhæng kan give os meget gode, nye beskæftigelsesmuligheder.

Nogle vil spørge, om der ikke er for megen utopi i regeringens ambitioner om at nå den tilstand igen i vort land, at der ikke længere er nogen arbejdsløse. Det mener jeg ikke, men jeg mener til gengæld, at der er brug for at tage initiativ til en ny, åben debat om selve beskæftigelsesbegrebets indhold.

Jeg vil godt røbe lige nu, at regeringen pusler med tanker om at tage initiativ til at ned-sætte en strukturorienteret kommission – det lyder så kedeligt, men sådan skal det ikke forstås – som skal prøve at fastlægge grundlaget for en mere langsigtet overvejelse om hele beskæftigelsens fremtidige karakter og om, hvordan vi får indrettet vort samfund sådan, at vi får skabt reel basis for, at alle kan komme i aktivitet igen, så vi ikke alene er afhængige af de nye job, der skabes i industrien og i andre dele af den offentlige og den private sektor, men at vi også mere grundlæggende får diskuteret det lidt længere perspektiv i, hvad det egentlig vil sige at have aktivitet og være i beskæftigelse.

Det slog mig, da jeg så en ny redegørelse fra FN's udviklingsprogram, UNDP, hvor lederen af programmet et sted siger:

[Statsministeren]

»Overalt i verden har vi indledt en periode med jobløs vækst. Hvis nye teknologier fortsat øger arbejdskraftens produktivitet i stærkt accelererende takt, er det så nødvendigt med så lang en arbejdstid? Er det ikke på tide at omdefinere arbejdsbegrebet? Kan arbejdet deles? Bør vi ikke omdefinere »beskæftigelse« til også at omfatte, hvad der i dag er ubetalte opgaver, såsom husholdning, arbejde for fællesskabet eller sågar politiske aktiviteter?»

Sådan spørges der nu på et højt niveau langt herfra, nemlig i FN-regi, men det er spørgsmål, som vi ikke kommer uden om. Jeg har også fundet det nødvendigt mod slutningen af mit indlæg i dag at strejfe det langsigtede perspektiv, som jeg tror er vigtigt, men som selvfølgelig på ingen måde overflødig, at vi nu for alvor kommer i gang med højere aktivitet, stærkere vækst, flere job og en bedre fordeling, samtidig med at vi højner vores dygtiggørelse.

Forhandling

Formanden:

Hr. Helge Sander for en kort bemærkning, men det er ellers ikke skikken, at man starter en lang kort bemærkning-runde, før vi er kommet lidt længere frem.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Når jeg har bedt om en kort bemærkning, er det, fordi jeg synes, at det var meget påfaldende, at statsministeren under sine tre punkter her til slut som det allerførste nævnte det centrale. Det er et kolossalt væsentligt element, og jeg ved, at faktisk alle Folketingets partier er enige i, at vi får aktiveringsindsatsen lagt ud i amterne, som også statsministeren var inde på. Det, der bare er så kedeligt i regeringens forslag, og som jeg synes er vigtigt at påtale straks fra starten, er, at det jo er hult, når man laver minimumsrettigheder, der betyder, at man bruger helt op til måske 8, 9 eller 10 mia. kr. af de 12-13 mia. kr., vi bruger på området. Hensigterne er udmærkede, og teksten er korrekt, men indholdet er der bare ikke ret meget ved, for der er ikke meget indhold i det centrale, når der hverken er penge eller frihed til at opfylde nogle af de ting, som man kunne ønske sig lokalt, og det bliver tilfældet med de

stramme minimumsrettigheder, som der er i regeringens oplæg.

Formanden:

Hr. Holger K. Nielsen som ordfører for forespørgerne.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg er fuldstændig enig i statsministerens sidste betragtninger, og jeg tror, at vi skal langt dybere ned i ikke mindst det helt grundlæggende spørgsmål om, hvordan den nye teknologi kan blive til gavn for alle mennesker i stedet for kun at blive til gavn for dem, der nu er på arbejdsmarkedet. Vi er alle sammen tilhængere af, at de opslidende, nedslidende og kedelige job kan blive rationaliseret væk, men vi er ikke tilhængere af det, hvis det som konsekvens får en opdeling af samfundet, hvor nogle er på arbejdsmarkedet og andre er stødt fuldstændig ud, og det er jo den generelle sociale udstødning, som er et kendetegn ved alle de såkaldt højtudviklede lande. Vi ser det i Danmark, i andre EF-lande, i USA og i alle industrialiserede lande. Den generelle sociale udstødning har fantastisk meget at gøre med, at vi står over for nogle strukturelle ændringer i samfundet, og det er vi nødt til at gå ganske dybt ned i. Derfor er jeg meget tilfreds med, at statsministeren nu vil nedsætte en kommission, hvis kedelige navn jeg slet ikke kan huske, men der lægges i hvert fald op til, at vi er nødt til at diskutere disse ting. Det har også noget fundamentalt at gøre med, hvordan vi bruger vores tid, og som jeg sagde tidligere, har nogle mennesker for megen fritid, andre mennesker for lidt fritid, nogle mennesker for megen arbejdstid og andre ingen arbejdstid overhovedet, og det er den fordeling af tiden, som vi er nødt til at forholde os til.

Så er der hele spørgsmålet om den måde, regeringen lægger arbejdsløshedsbekæmpelsen til rette på. Det er selvfølgelig meget fint, at det er kampen imod arbejdsløsheden, der er den højest prioriterede opgave for regeringen, og jeg fornemmer også, at der er en reel interesse hos regeringen for at gøre noget ved det, men spørgsmålet er, om det er nok med det ambitionsniveau, der køres frem med. Det er blevet regeringens parole, at man vil knække arbejdsløshedskurven, men hvad vil det egentlig mere konkret sige? Hvis der sker en stigning i ar-

[Holger K. Nielsen]

bejdsløsheden i løbet af 1994 til f.eks. disse 360.000, vil det så være acceptabelt for regeringen at knække den ned til 355.000? Jeg tror ikke, at det vil være acceptabelt for regeringen, for sådan som jeg har set regeringsudspillet for nylig, har man et højere ambitionsniveau, men man kan jo knække en kurve på et meget højt niveau, og derfor er vi nødt til også at diskutere, om det niveau, man knækker fra, er acceptabelt.

Ambitionsniveauet er efter vores opfattelse ikke højt nok. Regeringen regner med, at arbejdsløsheden i 1994 vil falde med næsten 25.000 i forhold til 1993, og regeringen lægger vægt på, at det er det største fald i mange, mange år. Ja vist, men 325.000 arbejdsløse er stadig væk meget over det niveau, vi havde for ganske få år siden, og derfor vil vi meget henstille, at ligesom man arbejder med måltal for andre økonomiske og politiske målsætninger, gør man det også for arbejdsløsheden, ikke mindst fordi der er en række usikre forudsætninger, og som statsministeren også var inde på, er der nogle vækstforudsætninger i den danske økonomi, som andre mener er ganske urealistiske. Jeg er ikke i stand til at vurdere det, for jeg er ikke tekniker på det område, men man skyder i hvert fald ikke for lavt, når man vurderer væksten i den danske økonomi i 1994 og 1995, så der er nogle usikkerhedsmomenter omkring den økonomiske vækst i Danmark.

Så meget desto vigtigere er det, at man gør en bevidst indsats for at bekæmpe arbejdsløsheden. Man har haft måltal for, hvor meget statsunderskuddet skal være, hvor store de offentlige udgifter skal være, og i EF er der måltal for inflation, for betalingsbalanceunderskud osv., men der er aldrig nogen, der opstiller en målsætning for beskæftigelsen. Hvorfor nu ikke det? Hvorfor kunne vi ikke sige, at det er et mål for dette Folketing, at arbejdsløsheden i 1994 skal falde med mindst 50.000 i forhold til 1993? Hvorfor skal vi ikke gøre det? Ville det ikke være en god samlet målsætning at have for arbejdet med den økonomiske politik i løbet af 1993 og 1994? Det er klart, at der kan komme faktorer udefra, men så meget desto vigtigere er det, at vi gør noget imod arbejdsløsheden.

Det korte af det lange er, at hvor arbejdsløsheden i 1980'erne var det problem, man tog sig af som det sidste – først skulle man have løst

det med statsunderskuddet, så betalingsbalanceunderskuddet og derefter arbejdsløsheden – er det vores ambition, at vi nu gør det omvendt. Nu er det arbejdsløsheden, der er det vigtigste problem, de andre økonomiske målsætninger bliver afledt heraf, og derfor er vi nødt til at tage udgangspunkt i, hvad vi vil gøre for at formindske arbejdsløsheden.

Regeringen lempet finanspolitikken kraftigt, det er udmærket, og det har vi også foreslået, men igen må vi spørge os selv, om den foreslåede lempelse får den maksimale beskæftigelseseffekt. Der er beskæftigelse i den, men når man som en vigtig del af lempelsen har meget store skattelettelser for især de højere indkomster, er det så den rigtige måde at bruge pengene på? Jeg forstår, at det har været svært at få enderne til at nå sammen med hensyn til skattereformen, men vi er stadig væk nødt til at spørge, om det er rigtigt at underfinansiere skattereformen på den måde, man har gjort, for primært er det de højestlønnede, der får de største lettelser, og man kunne måske have brugt de samme penge bedre på andre måder, f.eks. i kommunerne, der helt klart har problemer med, at økonomien stadig væk er ganske dårlig. Vi ser paradokserne med, at kommunerne skærer ned på hjemmehjælpen, på børneoplysningsområdet, at den offentlige service på mange måder har fået det dårligere, at folk er blevet arbejdsløse, og i stedet har staten fået merudgifter. Den reelle besparelse har været meget lille, og derfor forstår vi ikke, at man har forholdt sig så svagt til den offentlige service, når man taler så meget om det servicesamfund, som jeg skal komme tilbage til om lidt. Vi er da nødt til at have noget mere også om den offentlige service, og vi synes faktisk, at regeringen er for svag på det område. (*Bankelyde*).

Formanden:

Lige et øjeblik. Jeg vil gerne sige til Folketinget, at der er en række effekter, vi ikke har bestilt. Vi er i færd med at undersøge, hvad det kan være for nogle.

Holger K. Nielsen (SF):

Statsministeren var meget optaget af, at man i forbindelse med arbejdsmarkedsreformen lægger op til det, han kalder ansvarssamfundet, hvor vi alle sammen skal være mere ansvarlige for vort eget liv. Det er nogle betragt-

[Holger K. Nielsen]

ninger, jeg ved at statsministeren, før han blev statsminister, gjorde meget ud af, og jeg synes det er nogle meget spændende betragtninger, men jeg vil dog anbefale, at man, når man taler om ansvarssamfund og ansvarliggørelse, begynder med dem, der er i arbejde. Jeg synes altså, at økonomisk demokrati og arbejdspladسدemokrati hører mere til her, og det kunne jeg anbefale regeringen at man i det mindste begyndte at interessere sig for.

Jeg tror, at de arbejdsløse måske er mere optaget af, at de ikke skal ryge ud af dagpengesystemet, og det opfatter jeg som det største problem i den arbejdsmarkedsreform, som regeringen har fremlagt. Vi ser allerede i øjeblikket, at flere og flere ryger ud af dagpengesystemet og kommer på kontanthjælp. Jeg ved, at Socialdemokratiet tidligere har været meget optaget af det, det er den nye regering ikke i særlig grad, og det er ikke løst i den nye arbejdsmarkedsreform. Jeg ved, at der er flere, der vil ryge fra dagpengesystemet til kontanthjælp, og jeg går ud fra, at statsministeren erkender, at det er et problem, som man er nødt til at gøre noget ved. Derfor har vi hele tiden sagt, at det er arbejdsløsheden og ikke de arbejdsløse, som vi skal bekæmpe, og jeg synes, at det er for dårligt, at man ikke i langt højere grad har forholdt sig til det problem, at stadig flere ryger ud af dagpengesystemet.

Det er vigtigt, at vi fordeler arbejdet, og det er noget af det, vi skal diskutere i forbindelse med fremtidens arbejdsmarked, men tror regeringen selv på, at man får særlig mange til at gå på orlov med de orlovssatser, der er fremlagt i arbejdsmarkedsreformen? Tanken om, at man kan gå ud af arbejdsmarkedet og gå på orlov, er vi meget enige i, men den forudsætter, at man også er villig til at give en kompensation, som tilskynder mange til det. Det er en god måde at komme videre på, som vi har foreslået i mange år, men vi er meget bange for, at den dårlige kompensation vil betyde, at disse ordninger ikke får den gode start, som de faktisk burde have.

Alt i alt er det vores opfattelse, at der skal en mere målrettet indsats til, at vi skal have nogle konkrete måltal for nedbringelse af arbejdsløsheden, og derfor vil vi fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget konstaterer, at den høje ledighed er det største menneskelige og økono-

miske problem i det danske samfund, opfordrer Folketinget til, at bekæmpelsen af arbejdsløsheden bliver den højest prioriterede målsætning i den økonomiske politik, og at der i forlængelse heraf gennemføres de nødvendige initiativer, så arbejdsløsheden i 1994 nedbringes med mindst 50.000.

Tinget går herefter over til næste punkt på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 41).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår i den videre forhandling.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Hr. Holger K. Nielsen beskæftigede sig en del med spørgsmålet om ledige, der falder ud af dagpengesystemet. Jeg er som hr. Holger K. Nielsen fuldstændig klar over, at det beskæftiger mange mennesker; det synes jeg er forståeligt, uanset at en hovedmening med dagpengereformen er at få folk til at interessere sig mere for, hvordan de kvalificerer sig, end hvordan de forlænger dagpengeperioden. Men det er et forståeligt synspunkt, og derfor vil jeg blot allerede nu fra debattens start sikre mig, at hr. Holger K. Nielsen er opmærksom på, at der i den nye dagpengereform faktisk er indsat en grænse, nemlig 1. juli 1995, således at ingen falder ud før den grænse; det synes jeg er vigtigt at få med i debatten.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Den 14. januar i år havde Folketinget en lignende debat om arbejdsløsheden. Det var netop den dag, KV-regeringen faldt, så det blev en lidt mærkelig debat. Jeg synes da, SF skal roses for, at det nu har taget initiativ, ligesom vi tog det for 3 måneder siden, til at få drøftet dette store spørgsmål.

Hvad jeg måske var lidt skuffet over i hr. Holger K. Niensens indlæg, var, at når SF rejser en sådan forespørgselsdebat, forventede jeg, at hr. Holger K. Nielsen kom med nogle meget konkrete indstillinger om, hvordan problemerne skulle løses. Jeg skrev bare lige sådan periferisk ned: Målsætning. Hvad er hr.

[Poul Nødgaard]

Holger K. Niensens målsætning? Der blev også sagt noget om, at det sidste, man tog sig af, var arbejdsløsheden. Det er nok en overdrivelse, for i de 2-3 år, jeg har været i Folketinget, har man arbejdet ganske kraftigt med disse problemer, men erkendes må det vel – statsministeren vil ikke indrømme det, og hr. Holger K. Nielsen kom heller ikke ind på det – at vi ikke kan afskaffe arbejdsløsheden, og det kan vi lige så godt sige til hinanden i dag, men vi kan måske nedbringe arbejdsløsheden, og det er centralt at få det gjort.

Der blev også sagt, at stadig flere ryger ud af dagpengesystemet. Jeg synes også, at SF i dag skal tone rent flag og sige, om partiet dermed mener, at det er forkert, at man ryger ud af dagpengesystemet, når man har været der i et stort antal år. Hvis SF står for, at folk for tid og evighed skal kunne blive i dagpengesystemet, har jeg ikke forstået det danske dagpengesystem ret. Men det får vi forhåbentlig opklaret i løbet af den forhåbentlig gode debat, vi får i dag om det meget, meget centrale emne, som arbejdsløsheden er.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Til hr. Jørgen Estrup vil jeg sige, at jeg er opmærksom på det, han nævnte, men stadig væk er der det problem i det nye udkast til en arbejdsmarkedsreform, at folk på et eller andet tidspunkt ryger ud.

Hr. Poul Nødgaard spurgte, om vi vil acceptere, at man kan blive i dagpengesystemet hele sit liv. Jeg synes egentlig hellere, man skulle stille spørgsmålet anderledes: Skal folk acceptere, at de skal gå arbejdsløse hele livet? Det er, ligesom det forudsættes, at det er folks egen skyld, at de er arbejdsløse. Herinde forudsætter man tit, at vi bare skal stramme dagpengesystemet op med flere såkaldte gulerødder eller piske, og så går man i gang, men problemet er jo, at der ikke er arbejdspladser nok, og derfor synes jeg, det er forkert at straffe de arbejdsløse. Vi vil ikke under nogen omstændigheder være med til at lave noget, der kan straffe de arbejdsløse, for det er ikke deres skyld, de er arbejdsløse. Det er samfundets skyld, at der ikke er job til dem, og derfor er vores udgangspunkt, at man i det mindste skal sikre dem anstændige levevilkår.

Hr. Poul Nødgaard spurgte også, om man kan afskaffe arbejdsløsheden. Jeg synes, det er et meget stort spørgsmål, der stilles dér, og det er bl.a. også derfor, at statsministeren foreslår, at vi skal have en eller anden analyse af, hvordan fremtidens arbejdsmarked kommer til at se ud. Det er helt indlysende for mig, at vi ikke bare kan afskaffe arbejdsløsheden, som man gjorde det i 1960'erne, hvor man fik vældig gang i produktionen, men jeg tror, at vi kan fordele beskæftigelsen langt bedre, end tilfældet er i øjeblikket, og vi kan begynde at diskutere det, som vor statsminister var inde på, nemlig et nyt arbejdsbegreb, for det at arbejde kan være mange forskellige ting. Folk har den opfattelse, at arbejde er sådan det traditionelle arbejde, som vi er vant til, men man kan godt udvide begrebet, tror jeg, så vi kan skabe et samfund, som bliver så menneskevenligt, at alle mennesker kan holde ud at være der. Jeg tror ikke, vi kan afskaffe arbejdsløsheden i traditionel forstand, således som vi forestillede os det i 1960'erne.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Når hr. Poul Nødgaard spørger SF, hvor længe man skal kunne blive i dagpengesystemet, er svaret sådan set meget enkelt: Indtil man får arbejde! Vi mener ikke, at mennesker, der kan fungere på et arbejdsmarked, er parat til det, gør alt, hvad de overhovedet kan for at få arbejde, tager de kurser, de bliver tilbudt osv., på noget tidspunkt skal kastes ud i ikke at have et ordentligt forsørgelsesgrundlag, men det sker i dag, hvor der altså er mange mennesker, som falder ud af dagpengesystemet. Selv om de har søgt arbejde, taget jobtilbud, gjort alt, ryger de alligevel i den sidste ende ud til bistandshjælp, der måske vil udgøre 0 kr., hvis de har en ægtefælle, som har en indkomst. Det er en social katastrofe for mange mennesker, tvangsauktioner osv. følger i kølvandet på arbejdsløsheden, og derfor er det SF's grundindstilling, at det er uacceptabelt, at mennesker falder ud af dagpengesystemet.

Med hensyn til om arbejdsløsheden kan afskaffes, er jeg helt enig med hr. Holger K. Nielsen i, at det kan den ikke i traditionel forstand. Vi kan ikke ekspandere os ud af den og tro, at det private erhvervsliv ringer og har brug for alle arbejdsløse, men det er en politisk

[Jes Lunde]

beslutning, som vi herinde skal tage, om vi vil være med til, at arbejdet bliver lidt anderledes fordelt. Vil vi være med til, at de arbejdsløse også får del i det arbejde, som findes i dag? Vil vi nedsætte arbejdstiden markant? Vil vi afspadsere overarbejdet? Vil vi gennemføre nogle ordentlige orlovsordninger, så de beskæftigede tager en pause fra arbejdslivet og giver plads for de arbejdsløse? Det står i Folketingets magt at beslutte det, så det kan vi gøre, hvis vi vil.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

For nogle år siden satte vi arbejdstiden ned fra 40 til 37 timer, og i hvert fald ifølge det, jeg har kunnet læse mig til, gav det ikke nogen videre beskæftigelsesmæssig effekt, og hr. Jes Lunde skal lægge mærke til, at faktisk ingen af arbejdsmarkedets parter, specielt arbejderne, har krævet at komme videre fra 37 ned på 35 timer, som egentlig var målet, for man kan godt se, at det reelt ikke løser noget.

Med hensyn til dagpengesystemet synes jeg, det var fint, at SF toner rent flag. Man synes reelt, at man skal kunne blive i det system nøjagtig lige så længe, som man er arbejdsløs, men hr. Jes Lunde ved udmærket, at de forslag, som vi nu har fra regeringen, faktisk lægger op til en stramning i forhold til det nuværende system, for reelt kan man nu kun være i dagpengesystemet i 7 år; jeg tror, det er 4 år i første periode og 3 år i anden periode. Vi skal tage ad notam, at det er det, regeringen lægger op til.

Hr. Holger K. Nielsen sagde noget med, at det er samfundets skyld, at vi har arbejdsløshed. Jeg synes, det kunne være interessant at få defineret, hvad man forstår ved samfundet. Det kunne også være meget, meget interessant, om hr. Holger K. Nielsen kunne uddybe det. Er samfundet dette Folketing? Er det Folketingets skyld, at vi har arbejdsløshed? Ja, på ét område er det Folketingets skyld, fordi det gang på gang pålægger det danske erhvervsliv øgede udgifter, og det ville være gavnligt, hvis samordningsministeren og statsministeren kunne høre efter og tog ad notam, at lige præcis det, at man gang på gang forværrer erhvervslivets konkurrenceevne, er med til at skabe forøget arbejdsløshed. Jeg så forleden i bladet Industriens Ugebrev, at man skønner, at

skattereformen vil koste erhvervslivet og dansk industri 11 mia. kr. med de grønne afgifter. Det er sådan nogle ting, jeg godt kunne lide, vi fik frem, og specielt hvis hr. Holger K. Nielsen ville sige noget om, hvordan SF egentlig ser på det danske erhvervsliv, som skal skaffe de arbejdspladser, vi har så forfærdelig hårdt brug for.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Hr. Poul Nødgaards sidste påstand om erhvervsbelastningen i skattereformen er i hvert fald helt vanvittig. Jeg vil godt sige, at fordi det blad skriver det, behøver det jo ikke at være sandheden – det er jo ikke Bibelen – men lad os tage den diskussion i anden sammenhæng.

Jeg vil godt sige til hr. Poul Nødgaard, at heller ingen af os tror på, at en enkelt times arbejdstidsnedsættelse vil løse noget som helst; det er derfor, man taler om arbejdsfordeling i forbindelse med sabbatår, uddannelser osv., hvor der er mulighed for længere forløb. Det er jo en holdning, som SF og CD i snart mange år har stået fælles om, og derfor vil jeg spørge hr. Jes Lunde, om SF ikke er ved at tø lidt op. Vi er altså enige i dette grundsynspunkt, og jeg er også enig i, at det er en utrolig ulykkelig situation for mennesker, der kommer på bistandshjælp og dermed nærmest i en indkomst-families situation.

Men det undrede også CD, at SF så klart afviste det forslag, CD stillede tidligere om, at man, når man var ude i den lange periode, derefter skulle have et tilbud om at kunne tjene op til 25.000 kr. ved siden af understøttelsen. Så vidt jeg husker, var der et enkelt medlem af SF, der var venligt indstillet i offentligheden over for det – det var vist fru Lilli Gyldenkilde – og vi var meget glade for, at man i alt fald ville overveje tanken.

Men jeg vil gerne spørge, om SF ikke vil gå med ind i den diskussion, om det ikke ville være rimeligt over for mennesker, der har været arbejdsløse så længe, på samme tid dels at løse et økonomisk problem for dem, dels at løse det menneskelige problem, fordi man ved at kunne have en række af disse småjob havde mulighed for at bevare en eller anden fornemmelse af, hvad arbejde er. For man skal jo ikke underkende, at en af arbejdsløshedens allerværste sider er den menneskelige side, nemlig båd-

[Peter Duetoft]

de at man føler sig tilovers, og at man kommer ud af vanen med at have et job.

Jeg vil altså spørge, om SF ikke vil være så venlig at tøj lidt op her i den kommende tid, så vi også på det område kan nærme os hinanden.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Det, der kalder mig herop, er, at jeg synes, der er sådan en deprimerende opgiven over debatten, når SF taler om, vi ikke kan skabe fuld beskæftigelse som i 1960'erne, og når statsministeren lægger så megen vægt på, at vi skal omfordele det eksisterende arbejde.

Ansvarssamfundet er ikke det samme som et fantasiforladt samfund. Jeg synes, der ligger en dyne af fantasiløshed over dette her. Man trækker linien tilbage fra fremtiden til nu og forestiller sig ikke, at noget andet kan ske. Man taler om, at vi ikke kommer tilbage til 1960'erne. Nej, men i 1960'erne forestillede man sig overhovedet ikke det samfund, vi er i i dag. Da talte man om evig fuld beskæftigelse. Jeg synes, det er præget af alt for kraftig fantasiløshed. Lad mig give to eksempler.

Dengang bilen blev indført, var der dyb jammer over den arbejdsløshed, bilen ville skabe, for nu ville hestestutterierne forsvinde, og nu ville smeden forsvinde. Men bilen har jo skabt beskæftigelse – langt, langt flere end hestestutterier og smedier. Men man havde ikke fantasi til at forestille sig det. Da telefonen blev opfundet, meddelte danske teknologer, at det var da en interessant opfindelse, men den kunne kun bruges i dykkerklokker. Den er faktisk blevet brugt mange andre steder og har givet en kolossal masse beskæftigelse.

Vi er altid for fantasiløse, og vi trækker altid sporene ud fra vores punkt og ligeud. Derfor troede man i 1960'erne, der var evig fuld beskæftigelse. Nu tror vi, der er evig mangel på job. Jeg mener, at de nye teknologier skaber nye tjenester, de nye tjenester skaber nye efterspørgsler, og det er dem, vi skal skabe og fremme. Det er det, debatten må dreje sig om, og det vil mit indlæg senere i dag dreje sig om.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg må sige til hr. Per Stig Møller, at der i alt fald er to forbehold her. For det første, at vi

står over for nogle gevaldige omstillingsproblemer i øjeblikket, som er ganske kontante, og som de danske arbejdsløse i Danmark kan mærke. For det andet, at vi står med nogle grænser i forhold til vores økologi og vores miljø, som er anderledes end tidligere, og som vi er nødt til at indtænke, når vi prøver at forestille os fremtidige vækststrategier.

Hr. Poul Nødgaard spurgte helt kontant, om det efter SF's opfattelse var samfundets skyld, at der var arbejdsløshed. Hvad er så samfundet? Er det Folketinget? Ja, det er også Folketinget, ligesom det er erhvervslivet – det er os alle sammen. Der er bare én gruppe, der ikke har skyld i det, og det er de arbejdsløse. Det var det, jeg ville sige. Det er tanken om, at man får nedbragt arbejdsløsheden ved at straffe de arbejdsløse, som vi vender os imod, og som vi vil bekæmpe med alle mulige midler.

Derfor er vi nødt til at diskutere, hvordan vi får fordelt arbejdet i stedet for at diskutere alle de tanker om, hvordan vi skal straffe de arbejdsløse yderligere.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg tror, hr. Per Stig Møller har fuldstændig ret i, at der er brug for mere fantasi, at der er brug for at tænke mere frit, og at fremtiden er uforudsigelig.

Men spørgsmålet er jo, om det er de arbejdsløse, der skal vente i årtier på, at der sker et eller andet. Nu har De Konservative og Venstre jo haft chancen i 10 regeringsår til at afprøve deres filosofi med, at det nok skulle gå; bare man gav erhvervslivet lidt skattelettelser osv., så skulle de nok få gang i tingene, og så skulle der nok komme efterspørgsel efter al arbejdskraften. Det gjorde der ikke, arbejdsløsheden steg og steg og steg.

Derfor tror jeg, at det i hvert fald for de arbejdsløse er meningsløst at høre på, at en politiker fra Det Konservative Folkeparti i dag siger til dem: I skal bare vente, der sker nok et eller andet. Der kommer nok en ny opfindelse, og så bliver der brug for alle.

Det kan man altså ikke sige til mennesker, som allerede har ventet forgæves i 10 år på, at arbejdsløsheden skulle falde med borgerlig politik. Derfor er vi nødt til, uanset at vi ganske rigtigt ikke ved, hvad fremtiden bringer af behov for arbejdskraft, at tænke på, hvordan

[Jes Lunde]

mennesker lever i dag, og på, hvordan verden kan blive om 10, 20, 30, 50 år. Vi er nødt til at sige, at der i dag med den nuværende arbejdstid og med de nuværende måder at fordele arbejdet på, ikke er plads til alle på arbejdsmarkedet. Så er der 300.000-400.000, som holdes udenfor, og det er uacceptabelt, vi vil ikke have det. Vi vil deles om den mængde arbejde, der er nu, vi vil deles om de indkomster, der er nu – det er SF's holdning. Hvis det så ændrer sig, således at der bliver brug for en masse mere arbejde om 50 år, kan vi jo tale om det og deles om den mængde arbejde, der er til den tid. Men det er ikke acceptabelt at sige, at det er de arbejdsløse, der skal bære risikoen for fremtidens usikkerhed, og at de bare skal stå dér og vente; det har de gjort alt for længe.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg er traditionelt et venligt menneske, men jeg må indrømme, at når hr. Per Stig Møller begynder at tale om fantasiløshed og siger, at det er alle de andre, der lider af denne fantasiløshed, så kan jeg ikke ret godt lade være med at tage ordet, selv om jeg nok også skal vende tilbage i ordførerrækken og sige lidt mere med et konkret indhold end det, der er sagt indtil nu.

Nu har hr. Per Stig Møller været medlem af en regering, som har haft arbejdsministerposten i de sidste 10 år. Der har været rig lejlighed til at komme med fantasirigdommen, men den har indtil nu bestået i, at det er de arbejdsløse, det hele tiden er gået ud over. Så har det været deres satser, så har det været den tid, de kunne være i systemet, så har det været supplerende dagpenge i stedet for at se i øjnene, at det er bedre, man har lidt tilknytning til arbejdsmarkedet, dvs. noget deltidsjob, og supplerende dagpenge. Så sikrer man sig – i øvrigt i forlig med Socialdemokratiet – at de arbejdsløse skal kunne være i det system i et år og derefter vælge, om de vil være fuldtidsarbejdsløse, eller de vil være på deltid uden supplerende dagpenge.

Er det den fantasirigdom, der har været tale om de sidste 10 år, som har ført med sig, at vi står bedre i dag? Nej tværtimod. Fantasien har rakt til at skære ned ustandselig på de arbejdsløse i stedet for at komme med de nye tanker, som jeg i hvert fald kan sige at SF har inspire-

ret til, nemlig alle orlovsordningerne, det at begynde at diskutere et udvidet arbejdsbegreb, fordi vi jo ikke får disse 7-15-job alle sammen i en overskuelig fremtid.

Når det er sagt, skal jeg vende tilbage til at konkretisere, hvor der er job, hvor der er flaskehalse, hvor der simpelt hen mangler uddannede folk i dag, hvor vi bare ikke, fordi vi ikke har haft fantasirigdom i de seneste 10 år, har kunnet få uddannet folk til det, nemlig inden for social- og sundhedssektoren. Men det vender jeg tilbage til i mit næste indlæg, for vi trænger ikke til den form for fantasirigdom, som hr. Per Stig Møller taler om, men til konkrete tiltag til, hvordan vi får skabt arbejdspladser.

Formanden:

Der er jo tradition for, at der holdes pause omkring dette tidspunkt, og hvis der ikke er flere korte bemærkninger end de tre, der er indtegnet på nuværende tidspunkt, kan der holdes pause derefter.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Opgivenhed er da et utrolig kedeligt udgangspunkt for en debat om arbejdsløshed. Selvfølgelig skal vi satse på fuld beskæftigelse, og det tror vi også på. Når hr. Holger K. Nielsen siger, at samfundet er i en kraftig udvikling, må jeg gøre opmærksom på, at det har samfundet været gennem årtier, ja, gennem århundreder. Det forholder sig f.eks. sådan, at det, som der skulle 6 mand til at klare ved århundredskiftet, kan klares af 1 mand i dag. Vi har skabt 1,5 mio. arbejdspladser i dette århundrede.

Derfor skal man lade være med at komme med den slags argumenter; de holder ingen steder. Det eneste, der tæller, er, at vi får sat fart under den teknologiske udvikling og får rationaliseringen på højeste gear. Det er det eneste, som kan gøre vore virksomheder konkurrencedygtige, sådan at de kan producere nogle varer, der kan sælges. Jeg er fuldstændig klar over, hvad fru Lilli Gyldenkilde kommer tilbage til om 3-4 timer, nemlig alle disse forskellige ordninger, som giver en masse kunstige job. Det er ikke det, vi har brug for. Vi har brug for reelle job, der giver mulighed for at fremstille nogle produkter til priser, der gør

[Hølge Sander]

dem salgbare ude på markederne. Det er det, der giver job – reelle job.

Formanden:

Spørgsmålet om, hvornår fru Lilli Gyldenkilde får ordet, afhænger bl.a. af, hvor mange korte bemærkninger der bliver. Dette være sagt i al venlighed.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Det er trist, at SF går fuldstændig i koma, når de hører ordet »fantasi«. Det, det drejer sig om for SF, er åbenbart at sige, at tingene nu engang er, som de er, og så må vi indstille os på det og omfordele derefter.

Det, jeg prøver at trække frem, er, at vi er nødt til både at løse de problemer, vi har i øjeblikket, og se på, hvorledes vi fremover kan skabe en anden situation. Der er ikke tale om, at jeg siger enten-eller, jeg siger både-og. Det, jeg har manglet i formiddagens debat, er, at man har set frem. Dette at man har opgivet muligheden for igen at få fuld beskæftigelse, opfatter jeg som fantasiløshed.

Når fru Lilli Gyldenkilde siger, at man ikke har brug for min fantasirigdom, må jeg sige, at den jo netop går ud på, at det må være vort perspektiv at skabe en bæredygtig vækst. Det skal jeg vende tilbage til senere. Hvis vi opgiver det, synes jeg faktisk, det er uansvarligt.

I øvrigt er det ikke korrekt og heller ikke fair at sige, at det er os, der har foretaget disse nedskæringer, og os, der har været årsag til arbejdsløshedsstigningen.

Der er faktisk skabt mange arbejdspladser især i det private erhvervsliv under den borgerlige regering. Det, der er sket, og som SF jo kan se af tallene, er, at der er flere, der har meldt sig på arbejdsmarkedet. Men der er skaffet flere arbejdspladser i det tiår, end der var før.

Orlovsordningerne lavede man jo faktisk også den 8. maj i fjor under en KV-regering. Det var også selvfølgelig, fordi vi mener, at der må rotation og mere uddannelse til i situationen.

Men det, jeg appellerede til her til formiddag, var, at Folketinget skal lade være med at skrue sig ned i en opgivende holdning, der går ud på, at man bare skal fordele tingene, som de er. Vi skal selvfølgelig også forandre tingene.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg må erkende, at jeg havde regnet med, at SF ville være lidt bedre klædt på til debatten i dag, end de er, når de kan sige sådan noget som, at man skal deles om arbejdet. Jamen definér for Folketinget, hvad man forstår ved at dele arbejdet. Vil det sige, at de, der er på fuldt arbejde, skal gå ned og med tilsvarende lønudsættelser, og hvordan skal det fungere?

Jeg vil også sige til SF, at vi har fået nogle opgørelser, der viser det kæmpe overarbejde, der er inden for statens område, inden for centraladministrationen. Overarbejde er et emne, det formentlig ville være godt at slå ned på. Vi skal ligesom holde begreberne ude fra hinanden.

Men jeg kunne have lyst til at spørge: Hvad har SF egentlig gjort ud af hele problematikken i forbindelse med overarbejde? Det kunne mere eller mindre afskaffes.

Endelig savner jeg endnu en gang at få at vide af SF, der ikke er glade for at tage ordet »erhvervsliv« i deres mund, hvad SF vil gøre for, at det danske erhvervslivs konkurrenceevne kan forbedres, så vi kan få nogle af alle de mennesker i gang med at arbejde, som går ledige.

Det har jeg spurgt om to gange, og hver gang smyger hr. Holger K. Nielsen sig udenom.

Formanden:

Jeg fristes til at gøre den bemærkning, at det er langt lettere at stille spørgsmål til et parti, når partiets ordfører har haft ordet med sit hovedindlæg. Det er til det brug, de korte bemærkninger ifølge forretningsordenen først og fremmest er tænkt.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jamen lad mig så sige til hr. Poul Nødgaard, at SF er enig i, at det er vigtigt at have et erhvervsliv og vigtigt at have arbejdende virksomheder, der kan ansætte mennesker.

Det, vi siger, er bare, at vi ikke er så impone-rede af, hvad borgerlige regeringer har gjort gennem tiden. For de har mest lavet fidusmuligheder for erhvervslivet, og det er ikke det, der er brug for. Der er ikke brug for, at erhvervslivet går over i spekulationsagtige akti-

[Jes Lunde]

viteter og taber penge på det. Der er brug for, at de koncentrerer sig om almindelig produktion. Og gør de det, så skal de selvfølgelig have ordentlige vilkår, så de kan beskæftige nogle mennesker.

Jeg vil gerne sige til hr. Peter Duetoft, at SF vil støtte ethvert forslag til at forbedre arbejdsløses indtægtsmuligheder og deres muligheder for at hænge fast på arbejdsmarkedet. Men vi har været noget bekymrede over, at det, vi har set gennem tiderne, desværre har været noget andet. Vi har set, at skiftende flertal imod SF's vilje f.eks. har begrænset mulighederne for at få supplerende dagpenge og dermed tvunget folk helt ud af arbejdsmarkedet. Det synes vi i SF er uacceptabelt, og vi vil meget gerne lave det om. Nå kan jeg se, at hr. Peter Duetoft nikker, og så kan jeg love, at det er et initiativ, vi vil tage, når vi har opbakning fra et af regeringspartierne.

Til hr. Per Stig Møller vil jeg til sidst sige: Nej, SF er ikke partiet, der giver op. Tværtimod! Men vi ser virkeligheden i øjnene. Jeg synes problemet med De Konservatives ordfører i dag er, at det ikke kan nytte noget at sige til de arbejdsløse, at der nok kommer noget engang, at der nok kommer et brev en dag om, at de skal i arbejde. Det gør der ikke. Se det da i øjnene! De arbejdsløse har for længst indset, at der ikke kommer nogen hjælp udefra.

Derfor er det i virkeligheden hr. Per Stig Møller, der giver op, fordi han lader stå til, og det kan man ikke være bekendt som politisk forsamling, som Folketing. Vi har et ansvar i denne sag i Folketinget.

Det er vores ansvar at gøre noget ved arbejdsløsheden, og vi skal gøre det nu. Det handler ikke om, hvad der sker ude i samfundet om 10 år, om 20 år. Det handler om, hvilke vilkår mennesker skal leve under i dag. Vi ødelægger mennesker liv, hvis vi bare siger: Vi gør ikke noget for jer foreløbig, der kommer nok noget engang.

Det er handling i dag, der skal til. Det er ikke opgiveness fra SF's side. Det er handlekraft, og det er den, vi meget gerne ser at de andre partier er med på i dag.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 12.17

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Bakholt (S):

Da den nuværende regering blev dannet, blev der fremlagt et omfattende regeringsgrundlag, og i dette regeringsgrundlag har bekæmpelsen af arbejdsløsheden en central placering.

Regeringsgrundlaget vakte stor interesse i offentligheden og ikke mindst hos de politiske partier. Var regeringsgrundlaget nu bare flotte ord, eller var der alvor bag det regeringsprogram, der så dagens lys, da den nuværende regering blev dannet? Det var spørgsmål, mange stillede sig.

De seneste dages politiske reaktioner på regeringens økonomiske udspil af 19. maj ikke mindst fra de store oppositionspartier, Venstre og Det Konservative Folkeparti, har kunnet opfattes på den måde, at de to partier i hvert fald ikke troede, at regeringen kunne eller ville fremlægge en så omfattende økonomisk plan, som er udtryk for en nyorientering og handlekraft i den økonomiske politik. Det er tydeligt, at de befinder sig i en choktilstand, de har svært ved at komme ud over.

Regeringen har med det meget omfattende økonomiske udspil vist, at regeringen mener det alvorligt, når det drejer sig om at få stoppet den kraftige stigning i arbejdsløsheden, vi har oplevet i den senere tid. Regeringen vil udnytte den handlefrihed, vi har, til at få en større beskæftigelse. Arbejdsløsheden af det omfang, vi desværre oplever, er en meget alvorlig trussel mod en stabil økonomisk og social udvikling. Arbejdsløsheden har et sådant omfang og rammer så bredt, at ingen kan vide sig sikker længere, og det uanset hvilken uddannelse eller erhvervs mæssig baggrund man har.

I regeringens udspil er der anvendt det store klaviatur, og der er brug for en politisk-økonomisk indsats på en lang række områder, hvis vi skal gøre os håb om at få en højere beskæftigelse. Dette har regeringen også taget bestik af.

I april måned kom regeringens udspil om en aktiv arbejdsmarkedspolitik og en orlovsreform. Forslagene har det klare sigte at hjælpe

[Bakholt]

de mennesker, der er arbejdsløse, til igen at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Det er tilbud til mennesker, der har brug for orlov til uddannelse, pasning af børn og andet. Det er ordninger, der kan give dem, der er i arbejde, et pusterum, således at andre kan få en mulighed for at få et arbejde. Forslag om flere midler til uddannelse, der sikrer, at flere får en erhvervsuddannelse og andre får den efteruddannelse, de har brug for, er også fremsat. Og det er en nødvendig forudsætning for at få skabt økonomisk fremgang til gavn for beskæftigelsen.

Inden for børne- og ældreområdet bliver der gennemført ordninger, så der kan ansættes mere personale. Alle kender behovet – det har været diskuteret i denne sal adskillige gange, og nu tages der endelig initiativer, så servicen inden for disse områder forbedres.

Også inden for det private serviceområde tages der initiativer. Som forsøg iværksættes en indsats for at forbedre beskæftigelsesmulighederne i serviceerhvervene – et udspil, der også skal ses som et forsøg på at bremse op for meget sort arbejde. Bliver denne ordning brugt – hvad jeg tror den vil blive – vil det især gavne de ufaglærte grupper.

Også på boligområdet har vi brug for en større indsats. Vi har i Danmark et stort behov for forbedring af boligstandarden, vi har mange ældre boliger, der er i en meget dårlig stand, men også mange boliger, der er bygget i 1960'erne og i 1970'erne, trænger til at blive efterret og gjort i stand. Her er der masser af beskæftigelsesmuligheder mange år fremover i tiden. Bygge- og anlægssektoren er et af de erhvervsområder, hvor vi med fordel kan skabe en større beskæftigelse.

Sammen med en lang række andre initiativer bl.a. på erhvervsområdet og skatteområdet er der nu skabt grundlag for, at vi kan få stoppet den stigende arbejdsløshed og få en større beskæftigelse. En sådan udvikling er i høj grad tiltrængt, for en bedre beskæftigelse er betingelsen for, at vi kan videreudvikle velfærden og de sociale rettigheder.

Med stor arbejdsløshed får vi stigende offentlige udgifter – det kender vi alt for godt – og skattegrundlaget falder. De sociale problemer vokser, mennesker føler stor utryghed og uro for fremtiden, og det er en tilstand, vi alt for længe har befundet os i. Det er den udvikling, der skal vendes, og som der nu gøres me-

get alvorlige forsøg på at få vendt. Vi skal ikke sige til mennesker: Dig er der ikke plads til, eller: Dig er der ikke brug for. Vi har alle sammen et fælles ansvar for, at alle mennesker får en mulighed for at deltage aktivt i vort samfund.

Regeringens økonomiske udspil bringer ikke alle i arbejde – det har vi ikke heller sagt – men det er et klart og tydeligt udtryk for, at kursen nu bliver ændret, så vi gør, hvad vi kan gøre for at få vendt udviklingen i Danmark og få en bedre beskæftigelse.

Jeg vil gerne understrege, at regeringen i det internationale samarbejde, som vi deltager i, også må arbejde for at få andre lande til at føre en aktiv beskæftigelsespolitik. Vi ved, at effekten af en økonomisk indsats til gavn for beskæftigelsen er størst, når landene arbejder sammen om en fælles indsats.

Socialdemokratiet er tilfreds med, at regeringen også her har taget initiativer, så vi kan få de bedst mulige betingelser i de kommende år for at få reduceret ledigheden betydeligt. 1990'ernes hovedopgave er at få nedbragt den høje arbejdsløshed og få skabt nogle bedre beskæftigelsesmuligheder.

Nu har vi set regeringens udspil, det ligger på Folketingets bord. Opgaven er nu at få forslagene behandlet og få dem gennemført. Jeg skal derfor på vegne af Socialdemokratiet, CD, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget konstaterer, at den høje ledighed er det største sociale og økonomiske problem i det danske samfund, og at regeringen med 19. maj-udspillet har fremlagt en række forslag til forhandling, opfordrer Tinget til, at der hurtigt gennemføres de nødvendige initiativer med henblik på inden for forsvarlige samfundsøkonomiske rammer at knække ledighedskurven.

Herefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 42).

Anden næstformand (Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg vil gerne lige stille et spørgsmål til hr. Bakholt vedrørende den sætning, der hedder »inden for samfundsøkonomisk forsvarlige rammer«. Hvad skal det egentlig sige? Da vi foreslog vores dagsorden i formiddags, lagde vi stærkt op til, at det er arbejdsløsheden, vi nu skal tage fat på, og jeg havde egentlig forstået på nogle udtalelser fra regeringen, at den var enig heri.

Men når man så laver den modifikation, at man siger, at det skal være inden for samfundsøkonomisk forsvarlige rammer, så vil jeg godt have at vide, om det betyder, at der kan opstå en situation, hvor man alligevel ikke vil prioritere bekæmpelsen af arbejdsløsheden så meget som muligt.

Hvad er det – mere konkret – for samfundsøkonomisk forsvarlige rammer, man tænker på i den dagsorden?

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

De samfundsøkonomiske rammer, der er tænkt på, er de rammer, der er indeholdt i det konkrete udspil, som regeringen lagde frem den 19. maj. Hverken mere eller mindre. Det betyder, at vi opererer inden for det økonomiske råderum, der her er. Det betyder selvfølgelig ikke, som hr. Holger K. Nielsen sagde, at vi ikke står ved vores udspil.

Dette her er det første alvorlige skridt til at få ændret den udvikling, vi har set igennem de sidste måneder, hvor arbejdsløsheden stiger og stiger. Det er inden for de økonomiske rammer, som regeringen har fremlagt, at det, der står i dagsordenen, skal forstås.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Der er nogle spørgsmål, der stilles på en sådan måde og med et sådant indhold, at man egentlig ikke burde være forpligtet til at svare på dem.

Hr. Holger K. Niensens mening med at stille det spørgsmål, han lige har stillet, er selvfølgelig at antyde, at regeringen nok ikke vil gøre tilstrækkeligt imod arbejdsløsheden. Derfor synes jeg, at hr. Holger K. Nielsen skulle spørge sig selv, hvad der havde været resultatet,

hvis regeringen havde sagt det modsatte: inden for samfundsmæssigt uforsvarlige rammer.

Derved har hr. Holger K. Nielsen faktisk svaret på det, han spørger om.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen jeg har da ikke foreslået, at der skulle stå uforsvarlige rammer. Det kunne jeg da ikke drømme om at stille som forslag.

Jeg stiller et almindeligt naivt spørgsmål: Hvad betyder samfundsøkonomisk forsvarlige rammer? Så kan man da ikke svare: Hvad ville det have betydet, hvis vi havde sagt det modsatte? Lad os dog få et kontant svar: Hvad betyder det?

Dér kunne jeg forstå på hr. Bakholt, som dog forsøgte at besvare spørgsmålet sagligt, at det betyder: det råderum, der er beskrevet i regeringens plan.

Det synes jeg måske ikke er så klart et svar, som man kunne have forestillet sig. Betyder det, at det ikke er muligt at ændre noget som helst i det, regeringen har foreslået? Vil det sige, at regeringen har defineret det samfundsøkonomisk forsvarlige som værende det, man selv har fremlagt i denne plan, og at alt, hvad der går ud over denne plan, vil være samfundsøkonomisk uforsvarligt?

Hvis det er svaret på det, er jeg ret uforstående over for det, for så er det jo ikke et oplæg til forhandling i Folketinget. Det er dér, jeg mener, det er vigtigt, at vi får præcision i det, altså: inden for samfundsøkonomisk forsvarlige rammer.

Det er da rigtigt, hvad hr. Jørgen Estrup siger: Der er ingen af os, der vil være uforsvarlige. Men kunne man ikke bare lade være med at skrive det og så sige: Nu går vi til arbejdsløsheden – i stedet for, at man skal modificere det med: Jamen det kan måske være, der er nogle ting, der gør, at vi ikke kan gøre så meget alligevel.

Det er det, vi vil have frem i lyset: Nu er det arbejdsløsheden, der er det højest prioriterede område her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

Nu stiller hr. Holger K. Nielsen det spørgsmål, om der ikke kan forhandles om de forslag, som regeringen har lagt frem.

[Bakholt]

Jo, selvfølgelig kan der det. Det har været sagt ved adskillige lejligheder. Det kan der.

Jeg går også ud fra som en given ting, at hvis SF ønsker at gå ind i disse forhandlinger, ønsker man også i SF at agere inden for en forsvarlig økonomisk ramme.

Det, der er lagt frem af regeringen, og som de fire partier står bag, er, hvad vi betragter som en forsvarlig økonomisk ramme.

Men selvfølgelig kan der forhandles om de forslag, der er lagt frem. Det har været sagt ved adskillige lejligheder, og det står vi stadig væk fast på.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jo, men så synes jeg, at vi skal have det på det rene. Skal det forstås sådan, at hvis det lykkes at få en større virkning på beskæftigelsen end det, regeringen har fremlagt, så er det også inden for en økonomisk ansvarlig ramme?

For det, som jeg mener er vigtigt her, er: Hvis alt, hvad der går ud over, hvad regeringen har foreslået, er uansvarligt, er der ikke noget at forhandle om.

Men jeg må forstå hr. Bakholt sådan, at hvis det alligevel lykkes at få et højere ambitionsniveau ind i beskæftigelsesforhandlingerne, er det stadig væk inden for en økonomisk forsvarlig ramme.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg mindes en socialdemokrat – og jeg skal ikke nævne navne – som på et vist tidspunkt sagde til SF:

Det er ingen kunst at bruge nationalproduktet to gange.

Det har jeg altid syntes var sådan en fremragende udtalelse.

Hvis hr. Holger K. Nielsen vil tænke over, hvad der kan menes med forsvarlige økonomiske rammer, har han måske svaret dér, og så synes jeg i øvrigt, at det ville klæde hr. Holger K. Nielsen at lade være med at stille naive spørgsmål i debatten. Jeg synes, at den er for alvorlig til naive spørgsmål, som jo meget ofte er drillende spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

SF skal være meget velkommen til at komme med forslag, der kan øge beskæftigelsen, og fremsætte dem. Lad os se på dem! Vi tvivler på, at SF kan bidrage med voldsomt meget til den plan, som regeringen har lagt frem, bidrag, som vil øge beskæftigelsen ganske betragteligt ud over det, som er fremlagt. Men lad os se forslagene! Vi ser gerne på dem.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg kunne ikke drømme om at stille drillende spørgsmål. Det var simpelt hen et forståelsesspørgsmål om det her vigtige område.

Bemærkningerne om, at SF vil bruge nationalproduktet to gange, kan man godt spare sig nu. Lad mig bare påpege én ting. Regeringen foreslår, at man lemper finanspolitikken gennem skattelettelser til de bedst stillede i samfundet med ca. 5 mia. kr. Når det drejer sig om skattelettelser til mellemindkomster og de bedst stillede, er der jo ingen grænser for, hvordan pengene ruller, vel? Det er jo sandheden, og jeg vil godt spørge hr. Jørgen Estrup:

Tror hr. Jørgen Estrup ikke, at man i stedet for de skattelettelser kunne bruge de penge mere målrettet for beskæftigelsen?

Mener hr. Jørgen Estrup ikke, at der inden for den lempelse af finanspolitikken, der er foreslået af regeringen, kunne fås en mere effektiv beskæftigelsesvirkning?

Det er det, jeg godt vil stille som spørgsmål, og mit spørgsmål gik så på:

Vil det være uansvarligt samfundsøkonomisk at arbejde på det? For os er det meget vigtigt at få et helt klart svar på, om det vil være uansvarligt, hvis vi nu går ind og får forbedringer på beskæftigelsen. Vi mener det ikke.

Jeg må stadig væk forstå især hr. Bakholt sådan, at det også er regeringens opfattelse, at det vil være muligt inden for ansvarlige økonomiske rammer at forøge beskæftigelsen.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg synes ligesom hr. Jørgen Estrup, at det var utrolig vittigt, dengang der blev lavet det her billede med, at SF ville bruge nationalproduktet to gange, men det er jo ikke et sandt billede. De ændringsforslag, som SF har stillet

[Jes Lunde]

til finansloven i de sidste 5-10 år, har hver eneste gang været udsat for efterregningovre i Finansministeriet, hvor man har regnet løs på dem, og hver eneste gang er man kommet til den samme konklusion, nemlig at de har bedret beskæftigelsen meget betragteligt – 30.000, 40.000, 50.000 – og de har givet bedre statsfinanser, bedre situation i betalingsbalancen over for udlandet.

Det er faktisk, hvad Finansministeriet er kommet frem til, når de har regnet på vores ændringsforslag, og når vi ikke har kunnet få flertal her i Folketinget for at vedtage dem, har det ikke noget at gøre med at bruge BNP flere gange, så har det udelukkende noget at gøre med, at der desværre er et flertal af partier herinde, som har nogle fordomme i den økonomiske politik, som har nogle vaneforestillinger om, at antallet af offentligt ansatte skal holdes langt nede, og så vil man hellere have, at der ud over de 900.000 offentligt ansatte er 300.000-400.000 udstødte. Det vil man meget hellere have, end man vil have, at nogle af de arbejdsløse kommer i sving med at løse opgaver inden for det offentlige, som ligger og venter på dem.

Det er sådan nogle dogmer i den økonomiske debat, som jeg synes er utrolig ærgerlige, og som er med til at spolere mulighederne for mange mennesker. Det håber jeg vi kan få rusket op i.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Må jeg sige til hr. Jes Lunde, at i hvert fald de sidste bemærkninger ikke kan ramme regeringen, for det er ikke den holdning, vi i al fald har lagt for dagen i forbindelse med forhandlingerne også under den gamle regering, hvor vi jo også var nogle af dem, der sagde, at naturligvis er det da bedre at få noget ud af de penge, som bliver brugt i understøttelse i stedet for bare at betale dem hæmningsløst ud, og vi har aldrig været fikseret på et eller andet tal på offentligt ansatte.

Men det, der egentlig bragte mig herop, var hr. Holger K. Niensens ikke særlig store glæde ved skattelettelse. Jeg vil bare spørge, om det ikke er korrekt, at den mest effektive måde at sætte arbejde i gang på, er en forøgelse af det private forbrug – jo, men det er korrekt, og det kan vi dokumentere – og dermed er en skatte-

lettelse noget af det, der sætter ganske meget gang i samfundet og dermed giver mulighed for at få flere i arbejde.

Anden næstformand (Grove):

Hr. Holger K. Nielsen for en kort bemærkning, og så tror jeg, at vi nærmer os tiden, hvor vi kan gå videre i ordførrækken.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Præcis den bemærkning viser jo mangel på visdom hos regeringspartierne. Skattelettelser er den dårligste måde at få gang i beskæftigelsen på. Det er langt bedre at bruge en lempelse af finanspolitikken omkring en uddannelsesindsats, omkring en forbedring af den offentlige service. Sådan nogle ting giver langt, langt bedre virkning på beskæftigelsen.

Skattelettelser giver et større forbrug hos især den bedst stillede del af befolkningen. Det betyder ikke nær så meget for beskæftigelsen. Tværtimod betyder det – og det ved hr. Peter Duetoft jo udmærket godt – at mange begynder at købe varer fra udlandet, importen stiger, beskæftigelsesvirkningen her i Danmark er overordentlig begrænset. Der er langt mere kontant beskæftigelse i at lempe finanspolitikken ved, at man får flere ansatte f.eks. i kommunerne, til hjemmehjælp, til børnepasning, på hospitalsområdet og ved, man satser mere på uddannelsesområdet. Det er der langt mere beskæftigelsesvirkning i, og det burde hr. Peter Duetoft vide.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg kan forstå, at hr. Peter Duetoft har brug for nogle tal for, hvilken virkning imod arbejdsløsheden man kan få af at bruge en milliard på forskellige måder. De tal findes da også, dem har Finansministeriet leveret. Under den sidste finanslovforhandling fik vi nogle tal for det. Det er sådan, at hvis man bruger en milliard på at øge antallet af uddannelsespladser og mulighederne for efteruddannelse, så kan man trække godt og vel 20.000 mennesker ud af arbejdsløhedskøen – 20.000 for en milliard.

Bruger man en milliard på at bedre den offentlige service, hjemmehjælpen, bedre børnepasning og den slags ting, afvikling af venteli-

[Jes Lunde]

ster, så er det 5.000–6.000 mennesker for 1 mia. kr. Øger man de offentlige investeringer, så er det en 3.000–4.000 mennesker pr. milliard, fordi der så er nogle materialeomkostninger med.

Laver vi derimod en forbrugsudvidelse på 1 mia. kr., så er beskæftigelseseffekten omkring 2.000 for 1 mia. kr. pumpet ud. Det er meget logisk, at bruger man pengene målrettet, er man sikker på at få ansat folk for alle pengene eller få dem i uddannelse – endnu billigere. Bruger man derimod pengene på en skatteletelse, ryger noget af det ud i import, og det giver ikke beskæftigelse her i landet. Nogle af pengene bruger folk til at spare op eller til at afvikle gæld. Det giver heller ikke beskæftigelse her i landet. Det er kun den sidste del, som går til at øge efterspørgslen, hvilket kan give noget beskæftigelse.

Derfor er beskæftigelsesvirkningen altså desværre den ringest tænkelige ved at bruge pengene på skatteletelser. Det er meget bedre at gøre det målrettet, det har vi Finansministeriets ord for.

Per Stig Møller (KF):

Det er en væsentlig forespørgselsdebat, vi har i dag, og i sig selv er det ikke en, som burde skille vandene herinde.

Vi opfatter alle arbejdsløsheden som vort største problem. Det var vores triste lod at arve et gældsæt rige med stor arbejdsløshed. Derfor måtte vi bruge mange kræfter på at standse gældsætningen til udlandet, få rettet op på statsfinanserne, nedbringe inflationen og ændre vore vaner, som bestod i, at vi købte, før vi havde råd, i tillid til, at inflationen åd gælden for os. Jeg har også kunnet konstatere i dag, at statsministeren er glad for, at dette er udgangspunktet for hans regerings indsats.

Det lykkedes for os, og i en periode lykkedes det endda at få arbejdsløsheden så langt ned, at en ny lønfest truede den ellers vellykkede udvikling. Dette fik vi også rådet bod på, men med en på ny voksende arbejdsløshed til følge. Det var derfor vores opfattelse, at der nu skulle sættes mere på beskæftigelsen, hvilket også fremgår af finansloven for 1993.

I efteråret 1992 sammenfattede vi vores vurdering af, hvordan vi får fuld beskæftigelse, i hæftet »Vejen til fuld beskæftigelse«, som vi heldigvis har kunnet konstatere at flere af de nye ministre har læst. Nogle har blot læst det

bedre end andre, og andre har nok læst det, men samtidig ødelagt ideerne ved at fylde deres egne ind i det, så vi hverken har fået fugl eller fisk.

Der er to hovedelementer, som skader beskæftigelsen. Det er de for høje marginalsatser, som ikke alene fratager mange lysten til en ekstra indsats, men også gør det for tungt at ansætte medarbejdere. Men det må ikke være sådan, at skattesystemet ligefrem afholder folk fra at arbejde eller fra at få arbejde.

Det andet hovedelement er den for høje rente, som gør det for dyrt at sætte, både når man skal udvide, og når man skal grundlægge.

Vi kvitterer for, at regeringen principielt vil gøre noget ved begge dele, men den gør det bare forkert. Hvad den løser med den ene hånd, risikerer den at sætte over styr med den anden hånd. Hvad nu de høje marginalsatser angår, løses problemet ikke ved i stedet at indføre en bruttoskat.

Sådan som regeringens arbejdsmarkedsbidrag er beskrevet, bruges pengene bare til noget andet, når beskæftigelsen falder, for mens den falder med op mod 100.000 i planen, fordobles arbejdsmarkedsbidraget. Men det betyder jo, at det ikke var, som vi ville have det. Det betyder jo, at arbejdsmarkedsbidraget ikke er lænket til beskæftigelsen og falder, når den stiger, men at det er blevet – hvad Socialdemokraterne også hele tiden har kaldt det – en bruttoskat, en ny skat, der udhuler rentefradraget og pensionsopsparingerne, og nye skatter er ikke, hvad vi har brug for.

Vi har heller ikke brug for at belaste erhvervslivet med andre afgifter eller forringelser, men af dem leverer regeringen desværre en byge så stor, at erhvervslivet har måttet tage afstand fra planen, der ligefrem giver det en bet på 7 mia. kr. Samtidig udtrykker erhvervslivet frygt for, at den rentesænkning, EF-jaet gav den 19. maj, nu spises op af de store budgetunderskud, regeringen opererer med, og som truer med at bringe os tilbage til 1981.

Og så knækkes arbejdsløshedskurven ikke, for så bliver det for dyrt at investere herhjemme. I stedet bør man fremme investeringsmulighederne, f.eks. ved at liberalisere realkreditlen, give 125 pct.'s fradrag på visse typer investeringer, som jeg skal vende tilbage til, og selvfølgelig fjerne de angreb på aktiemarkedet m.v., som regeringens forslag indeholder.

[Per Stig Møller]

I stedet for at brandskatte Danmarks store virksomheder, sådan som revisionsfirmaet Ernst & Young i forgårs påpegede at regeringen gør, så burde man lette deres vilkår, bl.a. ved at fjerne skatterne på generationsskifte, der jo trækker penge ud af virksomhederne og dermed nedlægger job.

For via en ændring af skattesystemet at fremme beskæftigelsen har vi foreslået, at man indfører fradrag for lønomkostninger ved forbruger- eller husholdningsservice. Vi kan nemlig konstatere, at væksten i dag ligger i service-sektoren, men også at denne i vidt omfang glider udenom, idet sort arbejde og gør det selv-arbejdet har opfanget, hvad der svarer til 400.000 arbejdspladser. Kan vi nu bare få en fjerdedel af disse ind i det hvide område, får vi 100.000 i reelt arbejde, 100.000 færre på understøttelse og langt flere skattekrone i kassen, som kan bidrage til en finansieret skatteletelse.

Men hvad ser vi? Regeringen overtager ideen og ændrer den på den socialdemokratiske facon. I stedet for fradrag skal man søge om tilskud, og i stedet for at gøre det let at gå ind i husholdningsservicearbejdet gør regeringen det svært, idet vedkommende nu skal ansættes i momsregistrerede virksomheder, have en henvisning, melde sig til og samtidig have forbud mod at beskæftige sig heldags hos nogen.

Det enkle, frie system for myndige mennesker bliver til et kompliceret og styret system med den virkning, at der kommer færre i beskæftigelse – om end, hvad jeg medgiver, lidt flere i det offentlige til at administrere tilskuddene. Derfor kan vi også konstatere, at regeringen ikke regner med ret mange arbejdspladser her. Den har simpelt hen stillet sig i vejen for dem.

Regeringen har også bebudet, at man vil øge beskæftigelsen inden for turismen, men ifølge Det Fri Aktuelt fra i forgårs taber hotel- og restaurationsbranchen 5.000 arbejdspladser. Hvorfor ikke gå den modsatte vej og fjerne hotelmomsen? Regeringen er heller ikke særlig hjælpsom over for den ledige, der vil gå i gang med egen virksomhed. Nu skal vedkommende først levere en forretningsplan og have den godkendt, som om det herhjemme er akademikere, der starter virksomheder.

Imidlertid opstår der jo hvert år 15.000 nye virksomheder herhjemme med 25.000 job, alt-

så halvandenmandsvirksomheder. Her er noget at satse på og videreudbygge, for her vil være mange arbejdspladser, hvis vi ikke vanskeliggør det for dem, hvis vi ikke vanskeliggør iværksætterordningen og gør servicearbejdet bureaukratisk. Det er rimeligt nok, at man får bibragt visse forudsætninger, men det er ikke rimeligt at fratage iværksætteren modet ved at forlange, at han eller hun næsten skal være handelsuddannet først og så op til en eksamen hos det offentlige.

Til gengæld er klippekortet – dér vil jeg godt kippe med flaget – en god borgerlig idé, som vi naturligvis godt kan støtte. Det er da glimrende, at man får råd og vejledning undervejs.

Vi er enige om, at der skal omlægning af skattestrukturen til for at fremme væksten, og vi er enige om, at denne skal være bæredygtig. Men når det kommer til midlerne, så vælger regeringen de gammelkendte metoder, hvorfor vi hverken får den vækst i beskæftigelsen, vi kunne have fået, eller den bæredygtighed, vi skal have.

Den har f.eks. med flid udset sig de miljøområder, som ikke giver nogen større virkning på beskæftigelsen, og lader andre mere beskæftigelsesfremmende ligge, og den har nok bemærket nødvendigheden af ny teknologi, men den nøjes med at bringe den i anvendelse inden for fødevarersektoren, hvor den selvfølgelig er velkommen, men hvad med at fremme ren teknologi overalt og satse mere på udvikling af miljøteknologien, materialeteknologien, energiteknologien og bioteknologien i bredeste forstand? Det er inden for disse områder plus serviceområdet, fremtidens vækst ligger, og det kan ske uden at skade beskæftigelsen, sådan som det f.eks. er sket i Baden-Württemberg med 9 millioner indbyggere og kun 3 pct.s arbejdsløshed, hvor man har indført ny teknologi hurtigere end andre steder, men altså uden at skade beskæftigelsen. Men regeringen går ikke efter dette bæredygtige mål.

Derfor medvirker den heller ikke til bæredygtighed, ja, den fremmer nok ikke engang en bæredygtig vækst, fordi virkningerne af den ufinansierede skatteletelse ophører efter 1 år, hvorefter beskæftigelsen vil være steget med 2 personer i udlandet, hver gang den herhjemme er steget med 1 person, som på grund af den samtidig fremkaldte rentestigning hurtigt kan melde sig i arbejdsløshedskøen igen.

[Per Stig Møller]

Skal man endelig operere med ufinansierede lempelser i statsbudgettet, skal det i hvert fald ske meget målsøgende, og målet skal være varigt at fremme beskæftigelsen, styrke erhvervslevet og give de nye vækstbærende teknologier et skub frem. Så kommer pengene ind igen. Vi skal fremme overgangen til de nye vækstbærende teknologier, som giver arbejde og eksport, men vi skal gøre det hurtigt, ellers har andre lande opfundet metoden før os. Derfor bør vi indføre 125 pct.s fradrag for investeringer inden for disse områder og for forskning og udvikling herhjemme.

Vi kan konstatere, hvorledes miljøteknologien på få år f.eks. har haft en betydelig fremgang i beskæftigelsen og også haft en meget betydelig eksportfremgang. Det kan lade sig gøre at forene vækst og beskæftigelse. Det vil være muligt at skaffe 50.000–100.000 reelle arbejdspladser og forbedre vores eksportindtægter, hvis skattereformen og arbejdsmarkedsreformen vel at mærke gennemføres uden at komme i den sædvanlige socialdemokratiske tvangstrøje.

Derfor vil vi stemme for SF's dagsorden, thi som det fremgår af, hvad jeg har sagt, vil det med vilje, fremsyn og ansvarlighed være muligt at skabe 50.000–100.000 nye arbejdspladser. For at få bragt denne opfordring til afstemning vil vi naturligvis stemme imod regeringens dagsordensforslag, for efter vores opfattelse har regeringen sat en gammel kurs mod dårligere tider.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

I »Dansk dynamik, en helt ny vækststrategi«, som for nylig kom fra Fremskridtspartiet, skrives der på side 7: »Der etableres en særlig fradragsordning for virksomheder, så alle uddannelsesinvesteringer kan afskrives med 125 pct.«

Undskyld, jeg siger det, men på mig virker det, når man har fulgt med i Det Konservative Folkepartis politik tidligere, som om man også i Det Konservative Folkeparti har lært af Fremskridtspartiet. Det skal I kun have tak for, hvis det er tilfældet. Men jeg må nok sige, at meget tyder på, at man ikke længere, efter at man er kommet i opposition, kan føre sin tidligere politik, og det skal man i hvert fald ikke klandres for. Jeg synes, det er flot, at man nu

kan indse, at netop denne ordning, som vi lige for nylig har vedtaget i folketingsgruppen skal være vores politik, også kan bruges i Det Konservative Folkeparti. Tak for det!

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

I de 20 år, jeg har beskæftiget mig med politik både uden for dette hus og i dette hus, har jeg altid ledt efter et område, hvor alting var sort eller hvidt, og jeg har aldrig kunnet finde noget. Men jeg kan forstå, der er et område, hvor alting er sort eller hvidt, og det er regeringens skattereform. Der er alting sort. Og dér er alting negativt. Og dér er alting bare dårligt i De Konservatives øjne. Det er jeg selvfølgelig ked af.

Jeg er mest ked af det, fordi jeg anser hr. Per Stig Møller for en meget hæderlig mand, og derfor må det være uvidenhed, der gør, at hr. Per Stig Møller kan stå og sige de ting, som hr. Per Stig Møller kunne sige om erhvervsbelastningen heroppe.

En kendsgerning er det, at skattereformen giver en erhvervsbelastning ekstra på 0 pct. i 1994, på 0,2 i 1995, på 0,4 i 1996, på 0,8 i 1997 og på 1,5 i 1998, og her skal så modregnes den udvikling i lønudviklingen, der vil ske på baggrund af den faldende marginalbeskatning, hvilket gør, at man samlet set kommer ned på en uendelig lav erhvervsbelastning af det her.

Det er de tal, regeringen har lagt frem, og det er de tal, der bygger på beregningerne, og det er de konsekvenser, der er. Derfor synes jeg, det er urimeligt, at De Konservative flere gange i dag ligesom under debatten forleden dag igen og igen og igen kaster sig over regeringens erhvervs politik. Denne skattereform er med til at sætte hjulene i gang og dermed med til at skabe flere arbejdspladser. Det er stadig væk pinligt at hive Venstres og De Konservatives forslag frem den ene gang efter den anden.

Lad os nu tage arbejdsmarkedsbidraget. Arbejdsmarkedsbidraget har denne regering valgt at indføre fra 1997, hvor den gamle regering ville indføre det fra 1995, og forskellen er den, at i 1997 har der været en overenskomst-runde inde, så virksomhederne er i stand til at føre det med ind i debatten om de kommende overenskomster.

Det er en urimelig hetz mod regeringens erhvervs politik, De Konservative har valgt, og

[Peter Duetoft]

jeg er meget ked af, hvis det skal være et udtryk for, at man fører en gold oppositionspolitik i det næste halvandet, 2 eller 10 år.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Til hr. Jan Kjøpke Christensen skal jeg sige, at Det Konservative Folkeparti i 1985 vedtog et forskningsprogram – altså længe før Fremskridtspartiets tanker i denne retning var fremme – et forskningsprogram, hvori der stod, at forskning og udvikling skulle have et fradrag på 125 pct. Vi fik i 1989 indført det for EF-projekterne, og vi ønsker nu at få dem indført i Danmark i almindelighed, og det har vi altså hele tiden ønsket. Så det er ikke nogen nyhed, vi har hentet i Fremskridtspartiet. Men vi har jo ikke haft mulighed for at få det igennem efter 1987, da skattereforhandlingerne aldrig blev færdige.

Til hr. Peter Duetoft vil jeg sige, at det er da udmærket, at hr. Peter Duetoft kæmper så kraftigt imod alle dem, der taler om erhvervsbelastning. Jeg vil bare gøre opmærksom på, at det danske erhvervsliv er altså kommet til en ganske anden beregning end hr. Peter Duetoft og hans regering. Dansk industri og en lang række økonomer forudser 7 milliarder i belastning for erhvervslivet. Mandag Morgen forudser det. Så lad os nu se på disse beregninger i de kommende forhandlinger, men man skal ikke sige, at det er populisme. Jeg kommer med kritikken fra erhvervslivet, for erhvervslivet har altså også regnet på tallene og konstateret, hvad regeringen holdt uden for regnskabet, men som var relevant for erhvervslivet. Vi kan jo gennemgå det alt sammen, men det gjorde vi jo faktisk også i forgårs. Der er ikke tvivl om erhvervslivets opfattelse af, at det rammes med 7 mia. kr.

Man kan også spørge CD. Vi har nu hørt i går, at både boligejerne og lejerne får lettelse. De bliver guldrandede. Vi har også hørt, at pensionisterne får det bedre. Alle får det bedre. Undskyld, hvem betaler? Skattelettelsen er kun for 1 år. Det vil sige, at et eller andet sted ligger der en regning, og den ligger altså heller ikke hos erhvervslivet. Men hvem betaler så? Er det de kommende generationer? Skrives der en regning ud på fremtiden, man ikke kender i regeringen, siden ingen betaler? Derfor har jeg mere tillid til erhvervslivets beregninger. De

skal jo sidde benhårdt og se, hvad det her koster, og de er kommet til 7 mia. kr.

Når så hr. Peter Duetoft kommer ind på arbejdsmarkedsbidraget, skal jeg lige gøre opmærksom på, at vi netop ikke ville have det af bruttolønnen. Vi ville præcis have det af den skattepligtige indkomst, så man ikke ramte opsparing til pension f.eks. Og så vil jeg da godt sige, at vi finder udmærkede ting i det. Vi finder udmærkede ting – og det har jeg også gjort opmærksom på – som er hentet fra vores regerings politik. Vi siger bare, at meget af det er skruet forkert sammen bagefter. Bl.a. er vi da meget interesseret i at få marginals-katten ned.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Vi tog en 13-timers-debat forleden dag, hvor vi forsøgte at overbevise Det Konservative Folkeparti om, hvor skatteomlægningen . . . (*Afbrydelse*). Vi taler ikke om skattelettelse, vi bruger ordet skatteomlægning, for selvfølgelig skal nogle bidrage. Det, der ligger i regeringens politik, er selvfølgelig en lettelse på nogle få milliarder kroner, mens det er en omlægning af resten. Det er derfor, det er så underligt, hver gang man diskuterer med V og K, for den ene siger, at det er løssluppen udgiftspolitik, og den anden siger, at det er urimelig inddragning af skat.

Men lad mig så sige, at jeg overhovedet ikke forstår hr. Per Stig Møllers påstande om den såkaldte bruttoskat, som jeg altså kalder et arbejdsmarkedsbidrag. Det har Det Konservative Folkeparti ikke været tilhænger af, kan jeg forstå.

Jeg står her med et uddrag af KV-regeringens plan fra 1989. Der står:

»Fra 1991 betaler alle beskæftigede lønmodtagere et arbejdstagerbidrag på 3 pct. af lønindkomster til arbejdsløsheds- og efterlønsområdet.«

Og længere nede står der:

»Der indføres endvidere et arbejdstagerbidrag på 2 pct. af lønindkomsten til finansiering af udgifterne til sygedagpenge og barsel.«

Og et tilsvarende 2-procentsbidrag indføres for personlig indkomst og for selvstændige erhvervsdrivende.

Der står ikke ét eneste sted, at det skulle være af den skattepligtige indkomst eller af nettoindkomsten. Nej, der står: . . . alle beskæfti-

[Peter Duetoft]

gede lønmodtagere et arbejdstagerbidrag på 3 pct. af lønindkomsten til arbejdsløshedsunderstøttelse. Jeg var med i de forhandlinger, og jeg ved, at der på intet tidspunkt var diskussion om andet end lønindtægter, og lønindtægter var bruttoløn.

Det kan godt være, at det er upraktisk for Det Konservative Folkeparti, at vi kan finde papirer frem fra dengang. Vi hørte jo forleden dag hr. Kirkegaard underholde os med, at historien var noget gammelt skidt, man ikke skulle beskæftige sig med, og at alt skulle diskuteres efter denne regerings start. Men det er en kendsgerning, at dette papir eksisterer, og hvis ikke hr. Per Stig Møller har det, vil jeg gerne forære ham en kopi af det.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg vil gerne gentage over for hr. Peter Duetoft, hvad jeg sagde under debatten forleden: »Økonomisk Reform« var det syvende forligsforsøg i forhold til et forhandlingsforløb, som startede i maj 1989 med »Planen«. Derfor er vi selvfølgelig ikke forpligtede af det, der stod i »Økonomisk Reform«. Det var i øvrigt også i en helt anden økonomisk situation end i dag, og man skal som bekendt tilpasse sin politik til en ny virkelighed.

Derfor synes jeg, det kunne være meget mere interessant, om hr. Peter Duetoft i stedet refererede, hvad vi forhandlede om hele sidste efterår. Da forhandlede vi en dagpengefinansieringsreform, og da ville Socialdemokratiet have en bruttoafgift. Det sagde KV-regeringen nej til – det var i øvrigt KVR-regeringen, der lavede »Økonomisk Reform«-oplægget – og sagde: Vi vil kun være med til et procentvist bidrag af den skattepligtige indkomst. Det lagde vi modeller frem på. Det afviste Socialdemokratiet. Derfor kom der ikke noget forlig. Hvis vi havde accepteret bruttoskatten, var der blevet forlig om dagpengefinansieringen sidste efterår.

Og grunden til, at vi ikke accepterede bruttoskatten, er, at den udhuler rentefradragsværdien for boligejerne og udhuler pensionsopsparingen. Dertil kommer, at den er vanskelig at administrere, og at det er en skatteskrue uden ende for en regering, som fører en løssluppen udgiftspolitik. Det kan man nemlig godt gøre, også selv om man i en kort periode underfinansierer skattelettelserne.

Lad mig så lige tilføje om det med skattelettelserne: Regeringen har selv sagt, at når man når frem til 1997, er underfinansieringen af skattelettelserne væk, så udgør skattelettelserne 400 mio. kr. Det er 100 kr. pr. voksen dansker. Det er ikke de skattelettelser, hr. Peter Duetoft og regeringen taler om at man giver til ejere og lejere. Man taler om meget større skattelettelser til ejere og lejere. Det gør man selvfølgelig, fordi man tager pengene fra erhvervslivet, og derfor kan hr. Peter Duetoft ikke komme uden om, at dette belaster erhvervslivet. Der vil i løbet af et døgn blive fremlagt beregninger, der viser, at det gør det allerede fra 1994.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Nu vil jeg bede hr. Henning Dyremose vente, til alle de rituelle handlinger er overstået. Lad os nu se, hvad erhvervslivet siger i de kommende dage. Det kunne jo godt være, at erhvervslivet, når det har fået regnet disse ting igennem, faktisk finder ud af, at der er meget store fordele i det. Bl.a. er der jo altså fordelene ved nedsættelsen af marginalsatten, noget, som erhvervslivet har råbt og skreget på i årevis.

Men jeg vil godt gentage – for det er for let, vil jeg sige til hr. Henning Dyremose, det er alt for let, det dér – mit spørgsmål, som jeg ikke har fået svar på: Er det ikke korrekt, at bl.a. Det Konservative Folkeparti i 1989 spillede ud med en plan, hvori der står: »Fra 1991 betaler alle beskæftigede lønmodtagere et arbejdstagerbidrag på 3 pct. af lønindkomsten til arbejdsløsheds- og efterlønsområdet«? Og så kommer det videre citat med de 2 pct.

Er det ikke korrekt, at Det Konservative Folkeparti – jeg ved ikke, om Venstre også var med – var med til at fremlægge denne plan, havde accepteret, at det kunne lade sig gøre, og dengang var pro dette synspunkt, mens man i dag er imod det?

Jeg spørger bare: Citerer jeg forkert? Står dette ikke i det udspil, regeringen kom med? Det er jo let at svare på: Der kan svares ja, eller der kan svares nej.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

[Jes Lunde]

Jeg vil godt lige minde om, at det, vi har en debat om i dag, sådan set er arbejdsløsheden. Det med skatten havde vi en debat om forleden. Det kan godt være, at der er nogle, der har lyst til at tage den én gang til, men jeg synes, vi skal koncentrere os om de arbejdsløse i dag.

Jeg synes selvfølgelig, det er spændende nyt at høre, at De Konservative vil stemme for SF's dagsordensforslag. Det er vi meget tilfredse med i SF, og det vil vi da sige tak for.

Jeg vil også sige, at det er et udtryk for, at De Konservative har formået at vende deres politik ganske meget, for SF har jo før præsenteret et forslag til et måltal om, at arbejdsløsheden skulle nedbringes med mindst 50.000. Jeg husker selv, at det var et forslag, vi præsenterede i finanslovforhandlinger med hr. Henning Dyremose, som er i salen nu. Dengang kunne SF's måltal ikke igennem, dengang havde vi en regering med hr. Henning Dyremose som finansminister. Men hvis hr. Henning Dyremose i opposition glad stemmer for et sådant måltal, så er det helt i orden for os.

Til gengæld må jeg sige, at det jo må gøre et vist indtryk på statsministeren, at selv partier fra den gamle regering, som for et år siden afviste SF's forslag om, at nu skulle der virkelig sættes måltal for nedbringelse af arbejdsløsheden, nu skulle vi have arbejdsløsheden ned med 50.000, nu siger: Ja, lad os tage det. Kan regeringen så ikke også? Kan statsministeren så ikke også? Eller skal han stå tilbage i denne sag og være den, der er svagest i indsatsen imod arbejdsløsheden?

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Denne bemærkning skal blive super kort, for jeg kan se, at hr. Henning Dyremose står og tripper for at komme herop på talerstolen og svare på alle angrebene.

Det, der bringer mig herop, er, at hr. Henning Dyremose også skulle svare på et spørgsmål fra mig, for jeg synes, det også har noget med arbejdsløshed at gøre. Det, der skete i 1989 og 1990, kunne det selvfølgelig være interessant at få besvaret, men jeg synes, det er endnu mere interessant at få kommenteret de oplysninger, man i dag kan læse i Jyllands-Posten, og ifølge hvilke der tilsyneladende er et endnu nyere notat, hvori Venstre og De Konservative har villet gå ind for bruttoskatsy-

stemet. Reelt har det altså også noget at gøre med hele vores ledighedshistorie, om vi skal have en sådan bruttoskat.

Jeg synes, det ville være en passende lejlighed nu, hvor hr. Henning Dyremose skal op at svare på 1989-1990-problematikken, til at få den helt friske problematik på bordet, om det passer, at økonomiministeren har et stykke papir på, at De Konservative gerne ville gå ind for en bruttoskat, hvis der fortsat havde været en borgerlig regering her i landet. Svar udledes.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Til hr. Peter Duetoft: Jeg refererede jo, at det var et udspil fra KVR-regeringen, og at det dermed var et udspil fra den regering, vi var med i. Jeg forklarede også, at det var det syvende forsøg på et forlig, og at det i øvrigt var en helt anden økonomisk situation, og så var det en helt anden skatteprofil.

Desuden minder jeg om, at siden det forslag, der er citeret korrekt, er der gået 3-4 år. I de år har jeg været finansminister, og ikke på noget tidspunkt, mens jeg var finansminister, har KV-regeringen accepteret en bruttoskat. Derfor fik vi ikke dagpengeforlig sidste efterår: fordi vi sagde nej til bruttoskatten. Men vi vil godt være med til øremærkede sociale bidrag beregnet af den skattepligtige indkomst, for så udhuler vi ikke rentefradragsværdien, og så udhuler vi ikke pensionsopsparringen.

Det har været vores klare politik, og det er derfor også det – kan jeg sige til hr. Poul Nødgaard – der står i det notat, som Jyllands-Posten citerer. Der står nemlig, at der er tale om et socialt bidrag. Jyllands-Posten kommer så med den fejlagtige fortolkning, at det skulle være en bruttoskat. Det står der intet om i notatet, og Jyllands-Posten har ikke gjort sig den ulejlighed at ringe og spørge, hvad det betød. Man har altså valgt på en, synes jeg, journalistisk meget dårlig vis at fejllæse det, der står i notatet, og undlade at undersøge oplysningerne. Så kunne man have fået det svar, at det, vi foreslog den 14. januar, var det samme, som vi foreslog hele sidste efterår, nemlig at det kunne beregnes som en procentdel af den skattepligtige indkomst, men ikke af bruttolønnen.

Jeg vil gerne sige til hr. Jes Lunde, at vi oplever ikke de 50.000 som et måltal, der skal ind i

[Henning Dyremose]

finanslovforhandlingerne, men som et tal, vi kan stræbe efter. Og det, der adskiller det fra et måltal i finanslovforhandlingerne, er, at nu tror vi på, at vi kan få flertal for vores forslag om fradrag for reparation og vedligeholdelse, fradrag for husholdningsservice. Og det er forudsætningen for, at man kan skabe så mange arbejdspladser. Dette fradragsforslag kunne vi jo ikke få ind i noget finanslovforlig, for det blokerede specielt Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre for.

Det er det, der er forudsætningen for, at vi kan skabe 50.000 arbejdspladser.

Anden næstformand (Grove):

Jeg tror, vi snart nærmer os slutningen på de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg skal såmænd gøre det meget kort. Jeg skal bare takke hr. Henning Dyremose for konstateringen af, at det, man ville acceptere i 1989, vil man altså ikke acceptere nu.

Så har jeg håbet om, at man i de kommende forhandlinger igen bliver mere medgørlig, sådan at Det Konservative Folkeparti kan komme med i et forlig om skattereformen, for det vil vi meget gerne have, og vi håber det. Det vil være godt både for boligejerne, for erhvervslivet og for Det Konservative Folkeparti.

Helge Sander (V):

Dagens debat fik en lidt trist start, synes jeg, da der var indtil flere talere, som virkede direkte opgivende og tilsyneladende havde mistet troen på, at vi kan opnå fuld beskæftigelse. Jeg vil gerne understrege, at Venstre tror på fuld beskæftigelse, og det vil vi også indrette vores politik efter. Den teknologiske udvikling og rationaliseringerne i vore virksomheder er ikke en barriere for flere job. Tværtimod er det forudsætningen for den konkurrenceevne og velstand, som giver plads til flere på arbejdsmarkedet.

Bekæmpelsen af ledigheden skal ske ved at skabe ægte arbejdspladser i den private sektor – ikke ved kunstige jobskabelsesordninger eller statistiske kunstgreb, som sminker ledigheden. Det er de beskæftigede, der skal skabe jobbet til de ledige og give plads også til de lidt svagere grupper på arbejdsmarkedet.

Vi føler, at fagbevægelsen har et stort medansvar. Det nytter ikke, at man holder krampagtigt fast i gamle dogmer om solidarisk lønpolitik, når det gang på gang er bevist, at den solidariske lønpolitik er en usolidarisk beskæftigelsespolitik.

Venstre har deltaget aktivt i 10 års genopretning af dansk økonomi. Vi føler, at vi er nået langt. Men der mangler et opgør med nogle grundlæggende mekanismer i vort samfund. Fundamentet for en varig beskæftigelsesfremgang er Danmarks konkurrenceevne. En forbedret konkurrenceevne giver basis for vækst og beskæftigelse. Men også det næste opsving vil kvæle sig selv, hvis vi ikke får gjort op med de fundamentale strukturproblemer. Sort arbejde, kassetænkning og passive ydelser er nogle af vore fundamentale problemer. De må ryddes af vejen, hvis vi skal have fuld beskæftigelse igen.

Statsministeren sagde under sine indledende betragtninger i formiddags, at vi ikke når langt alene ved at forhandle og etablere forskellige ordninger herinde i Folketinget. Nej, det giver jeg statsministeren fuldstændig ret i, og derfor kan jeg også udtrykke en undren over, at denne regering vistnok for første gang overhovedet ikke har hørt arbejdsmarkedets parter, inden man har forelagt Folketinget denne pakke.

Men også fra en anden synsvinkel er det fuldstændig korrekt, at det er ikke herinde, vi kan løse problemerne. Vi skal skabe nogle rammer, inden for hvilke vore virksomheder og erhvervslivet kan fungere, og dermed skabe nogle flere reelle arbejdspladser.

Regeringens udspil diskuterede vi jo i detaljer forleden dag, da arbejdsministeren havde dem til førstebehandling. Men jeg vil gerne gentage, som jeg sagde dengang, at regeringens udspil jo for flere forslags vedkommende bygger på ting, som vi i Venstre og for så vidt også i Det Konservative Folkeparti, ved jeg, kan nikke genkendende til. Men efter de ordvekslinger, der har været her i dag, bliver jeg nødt til at understrege, at omfanget og sammenhængen altså spiller en temmelig afgørende rolle.

Hr. Poul Nødgaard efterlyste på et tidligere tidspunkt i dag konkrete udspil fra forespørgerne, SF. Det var hr. Holger K. Nielsen tilsyneladende ikke til sinds at komme frem med

[Helge Sander]

på det tidspunkt. Men jeg kan da så fortælle, at Venstre har forsøgt at samle vores aktive indstilling til en reform på området i 10 overskrifter:

Vi mener for det første, at en finansieringsreform er helt afgørende. Det må være et mål, at arbejdsmarkedets parter deler udgiften fifty-fifty, og vi ser meget gerne, at forsikringsprincipperne efterlevs så meget som overhovedet muligt, og at der på den måde bliver sammenhæng mellem bidrag og ydelser. Det er vi sikre på vil give en større fleksibilitet, et større ansvar og en større indflydelse til parterne – alt i alt et betydelig bedre resultat.

Som punkt 2 vil vi gerne nævne en ydelsesreform. Der er for få incitament, når vi har verdens højeste kompensationsniveau og verdens længste dagpengeperiode. Det virker altså tosset, at allerede fra det 41. år kan man blive i systemet, som det er skruet sammen efter regeringens seneste udspil. Fra det 41. år! Der er noget fundamentalt galt.

Til gengæld vil jeg gerne understrege, at vi er meget tilfredse med regeringens udspil med hensyn til optjeningsretten: at den ikke kan opnås i forbindelse med støttet arbejde.

Punkt 3 hedder »Decentral arbejdsmarkedspolitik«, og det var jeg inde på kort før morgenstunden forleden. Og når jeg var det, så var det, fordi det faktisk overraskede mig, at statsministeren nævnte det som punkt 1 i sine tre afsluttende bemærkninger.

Som allerede nævnt synes vi, overskriften er utrolig vigtig. Men vi synes, det er lige så vigtigt, at indholdet er til stede. Og det er det ikke i regeringens forslag, og det er problemet.

Vi mener faktisk, at det lige akkurat skulle være omvendt, nemlig at man kunne bruge 2-3 mia. kr. centralt, og så kunne man bruge en halv snes milliarder decentralt, altså ude i amterne, hvor de regionale arbejdsmarkedsråd så kunne tage hensyn til de lokale forhold, dels virksomhederne og dels de ledige.

Punkt 4 kalder vi »Oprettelse af frivillige arbejdsmarkedsforsikringer«. Det individuelle forsikringselement skal styrkes mest muligt. Og vi er meget, meget store tilhængere af, at der bliver mulighed for at tegne tillægsforsikringer, der kan kombineres med de kendte ordninger. Den enkelte lønmodtager kan altså med andre ord selv bestemme sin præmiestørrelse og altså også sin dækningsgrad. Og dette

forslag må meget gerne ses i sammenhæng med, at vi i hvert fald møder flere og flere, som føler, de får deres økonomi slået i stykker, fordi de går fra en forholdsvis høj indtægt og ned til dagpengemaximum. Her kan man selv få indflydelse på, at man ikke får den store nedgang i løbet af ganske kort tid, hvis man bliver ledig.

Punkt 5: »Indførelse af senydelse«. Vi synes, vort system i dag er et underligt ufleksibelt rod. Vi har efterløn, vi har overgangsydelse, vi har delpension. Vi vil gerne have et nyt, fleksibelt system, hvor der tages langt mere hensyn til arbejdstagerne og også til arbejdspladserne. Vi tror, det ville være en vældig god idé, hvis regeringen f.eks. besøgte Grundfos, og at man i det hele taget var mere åben over for deltidsarbejde.

Punkt 6: »Oprettelse af tværfaglige a-kasser«. Hvis det var således, at vi fik nogle flere a-kasser, var vi sikre på, at vi ville opnå en betydelig billigere administration, og at der kun blev udbetalt dagpenge ved reel ledighed. I dag er det – det synes jeg også Politikens artiklerie på det seneste har afsløret – et voldsomt, ineffektivt bureaukrati, der præger vore a-kasser.

Punkt 7 kalder vi »Brugerbetaling i efteruddannelsessystemet«. Vi føler, der er behov for, at der bliver en større pris- og kvalitetsbevidsthed inden for vore efteruddannelser, og vi vil dermed også sikre, at vi i højere grad får et udbud, der svarer til det behov, som man har på arbejdsmarkedet.

Punkt 8: »Pligt til at tage anvist eller henvist arbejde fra første ledighedsdag«. Nu er det således, at man skal tage passende arbejde efter en temmelig lang periode. Vi føler ikke, at det er rimeligt.

Punkt 9: »Ophævelse af fradrag for fagforeningskontingenter«. Her må jeg også sige at der er et område, hvor vi undrer os over, at regeringen ikke har taget fat, når man ellers er gået så hårdt til værks, som tilfældet er. Det er jo således, at der på dette område er vidt forskellig betaling for de enkelte, fordi man har forskellige administrationskontingenter og så fagforeningskontingenter ud over grundbidraget. Derfor føler vi, at dette område trænger til at blive betydelig mere omkostningsbevidst, og det tror vi kun kan ske, hvis det fradrag, man har i dag, bortfalder.

[Helge Sander]

Som det tiende og sidste punkt vil vi nævne fradraget for privat hjælp i private husholdninger. Regeringen opererer med tilskud. Vi tror, at det ville have betydelig større effekt, hvis det var således, at man gjorde det til et fradrag. Det ville også gøre det betydelig lettere at administrere.

Men altså: Her hvor regeringen er kommet med sit udspil, vil vi gerne give 10 bud på, hvad vi mener der skal til, for at der kan blive mulighed for at skabe flere job og skabe et mere fleksibelt arbejdsmarked. Med andre ord: Venstre er ikke støbt i beton. Vi vil videre, og det mener vi at der er 10 gode bud på.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Helge Sander klandrede SF for, at vi efter hans opfattelse ikke havde gjort klart rede for, hvad vi ville. Jeg mener nu nok, at vi har det, men hr. Helge Sander skal nok få svar på et tidspunkt i løbet af debatten. Det er jo svært på så kort tid.

Men jeg vil godt lige sige til hr. Helge Sander, at fordi man kommer med 10 bud på bekæmpelse af arbejdsløsheden, er det jo ikke sikkert, at disse ti bud overhovedet vil have nogen virkning med hensyn til arbejdsløsheden. Hvad er det, hr. Helge Sander foreslår? Det er jo i virkeligheden kun, at man skal have nogle stramninger i forhold til de arbejdsløse og i forhold til fagbevægelsen og indføre brugerbetaling på uddannelser, alt sammen ting, der overhovedet ikke vil virke med hensyn til arbejdsløsheden.

Jeg ved godt, at Venstre ønsker et ideologisk korstog i forhold til fagbevægelsen og i forhold til de arbejdsløse, men så sig dog dét, hr. Helge Sander, i stedet for at påstå, at det vil få nogen virkning overhovedet i forhold til arbejdsløsheden!

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg sagde, at Venstre tror på fuld beskæftigelse, og at det er det, vi vil arbejde for. Jeg sagde ikke, at disse ti overskrifter vil løse hele problemet. Det tror jeg ikke de vil, men jeg tror på, at de vil løse problemet betydelig bedre end det, vi har på bordet i dag.

Og så må jeg også sige til hr. Holger K. Nielsen, at jeg jo ikke kan komme med udtømmende bemærkninger til hvert forslag, men det er jo overskrifter, vi kender.

Alligevel synes jeg, at hr. Holger K. Nielsen tillader sig at drage nogle konklusioner, der ikke er helt rimelige: at vi ligefrem skulle jagte de ledige. Nej, tværtimod. Vi mener, at man skulle give mulighed for, at endnu flere kunne komme i beskæftigelse. Bla. undrer vi os over, at fagbevægelsen – derfor nævnte jeg bevidst den – ikke gør en større indsats for at få en større løndifferentiering. Det ville være en mulighed for, at vi kunne skabe nogle af de job, som vi nu på forskellig vis alle understreger er til stede inden for serviceerhvervene osv. Men det bliver jo kunstige job, fordi vi laver alle mulige forskellige tilskudsordninger. Hvorfor ikke lave det på en sådan måde, at man kan betale det, som arbejdet reelt er værd, således at der var flere, der kom i arbejde?

Det bedste bevis – jeg har sagt det før, og jeg vil gentage det – er, at hvis vi kigger på de 17-årige, ser vi, at der er 2 pct. ledighed. Kigger vi på de 19-årige, ser vi, at der er 14 pct. Hvad er forskellen? De er blevet 18 år. Det er blot ét bevis, men der er mange af slagsen, så jeg vil gerne have lov til at vende tilbage.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg vidste altså, at hr. Helge Sander har den opfattelse, at bare man får knættet fagbevægelsen og bare man får sænket lønningerne, får man løst arbejdsløshedsproblemet. Men tror hr. Helge Sander virkelig på, at det overhovedet vil have nogen realitet i det danske samfund? De ideologiske korstog, som Venstre står for, denne ultraliberalistiske holdning i forhold til fagbevægelsen, til arbejderbevægelsen og til arbejdsmarkedet er der ikke så meget erfaring ude i verden for ligefrem løser problemerne.

Og vil hr. Helge Sander så ikke medgive, at det ikke skaber et eneste nyt job, at man laver stramninger i forhold til de arbejdsløse, f.eks. i forhold til genoptjeningsretten? Vil hr. Helge Sander ikke medgive, at det, der er brug for, og det, der er mangel på, er job og ikke, at man skal stramme op i forhold til de arbejdsløse?

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jo, hr. Holger K. Nielsen, det er job, og derfor hentede jeg straks mit manuskript for at få lejlighed til at understrege, at det, jeg byggede hele min indledning på, faktisk var, at det, vi vil have, er reelle job i den private sektor. Det lægger vi meget vægt på, og det var også det, der var lagt hovedvægt på i de ti overskrifter, jeg kom med.

Men jeg nævnte også fagbevægelsen, for jeg synes, det er helt horribelt, når man læser de afsløringer, som aviserne bringer i disse dage. Det er helt urimeligt over for alle andre, at man skal have lov til at te sig på den måde. Men det er da en lille del af det, og det er heller ikke det, der skaber de mange arbejdspladser; det er jeg den første til at erkende.

Jeg må dog fastholde, at det, vi føler er vigtigt, er, at vi får givet erhvervslivet sådanne forhold, at man kan skabe reelle arbejdspladser, og dér er der mange der har et medansvar – jeg nævnte før fagbevægelsen.

Jeg vil da også gerne indrømme, at mange af disse ting ikke har nogen effekt her og nu. Men vi taler altså – i forlængelse af regeringens udspil – rent faktisk om en periode frem til efter år 2000. Da skulle situationen gerne se anderledes ud. Derfor er der nogle af tingene, der selvfølgelig ikke har så stor virkning hverken i morgen eller i overmorgen, men gerne skulle have det på lidt længere sigt.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg synes, at statsministerens besvarelse af SF's forespørgsel har ført noget nyt med sig. Det er sjældent, det sker herinde, men det takker jeg da for.

Det nye er, at man nu vil begynde at tænke lidt langsigtet, at man erkender, at teknologiseringen, robotiseringen og den store produktivitet pr. produceret enhed simpelt hen fører til, at vi efterhånden får produceret varer med langt færre mandstimer end nogen sinde tidligere i historien. Og det er ikke en ny udvikling, det er en udvikling, der har været i gang i de sidste 20 år. Men det går rigtig stærkt i disse år, og det er selvfølgelig en af årsagerne til, at vi står med den store arbejdsløshed.

Derfor er man også nødt til at se målrettet på, hvilke områder, hvilke sektorer det er, man skal operere i, hvor det er, man skal gøre en uddannelsesindsats, osv. osv.

Dette er ikke gjort med, som Venstre gør, og som Venstre altid har gjort, bare at tale om, at man bredt set skal have så gode muligheder som overhovedet muligt og så lav rente som overhovedet muligt. Dermed har jeg ikke sagt, at den skal være så høj som overhovedet muligt – tværtimod. Jeg er enig i, at det skal være i orden, men det er ikke nok at tale i de brede termer; man er nødt til at se målrettet på tingene, hvis man vitterlig vil gøre noget ved det.

Det går jeg naturligvis ud fra at både Venstre og De Konservative vil, når de – så vidt jeg har forstået – agter at støtte et dagsordensforslag fra SF, som siger: I stedet for at nøjes med at sige, at nu skal vi have knækket den arbejdsløshedskurve, der går opad, vil vi sætte os som mål, at vi i hvert fald får skaffet de 50.000 arbejdspladser i løbet af det næste års tid.

Det er jo det, der adskiller os. Men det skal nu ikke afholde mig fra at sige tak til statsministeren for, at man nu vil prøve at se lidt mere langsigtet på tingene, for det er vitterlig nødvendigt.

Når det er sagt, skal jeg ikke stå her og komme med hele SF's beskæftigelsesplan, men jeg vil da gøre hr. Helge Sander opmærksom på, at jeg vil forære ham den, for den er ganske god at få forstand af. Jeg kan ikke nå at gennemgå den hele på de minutter, jeg har til min rådighed. Derfor vil jeg nøjes med at komme ind på et par områder. Så kan interesserede ellers henvende sig og få beskæftigelsesplanen; den er nemlig god.

Til ære for hr. Poul Nødgaard, så vi ikke skal have afsporet debatten en gang til, vil jeg sige ja til, at erhvervslivet skal have ordentlige vilkår, og ja til, at vi skal have en underskov af iværksættere her i landet. Og takket være i det mindste SF's indsats på iværksættersiden er vi altså også i den situation, at der nu begynder at komme nogle tilbud til iværksættere, som der er så hårdt brug for her i landet.

Så mener jeg, at jeg har givet, hvad jeg skal give til den side. For resten ved jeg godt, at både hr. Poul Nødgaard og højresiden i øvrigt vil overfalde mig for det, men det skulle siges.

Ud over at vi skal sørge for, at der er varer og tjenesteydelser og en god servicesektor i dette land, bliver vi nødt til at se i øjnene, at vi har nået en mæthedsgrad, der gør, at vi ikke har så stor brug for ting, som vi har haft tidligere i historien. Det hører med i billedet, når vi skal snakke om, hvilken tilværelse vi skal have.

[LIII Gyldenkilde]

Når vi skal snakke om, hvordan en service-sektor kan se ud i år 1995, bliver vi også nødt til at se på den offentlige servicesektor.

Nu har vi i årevis talt om, at vi godt ved, at der er et behov for børnepasning i dette land. Der er ikke nogen i dette land, der har anfægtet, at man skulle have folkeskoler, og at børn skulle kunne gå i folkeskole og få en god uddannelse. Det er aldrig blevet anfægtet, efter at det først blev en realitet, men det er utåleligt og utroligt, at det stadig bliver anfægtet, at man skal have gode børnepasningsordninger til sine børn. Kvinderne er kommet på arbejdsmarkedet. Jeg skal vende tilbage til, at det er dem, der i øjeblikket har den største del af arbejdsløshedsbyrden. Men ikke desto mindre er kvinderne kommet på arbejdsmarkedet, og derfor skal børnene passes forsvarligt og i et stimulerende miljø i de timer, hvor man ikke selv kan passe dem.

Og der er et behov. Der er 30.000 børn på venteliste, og så står vi i en arbejdsløshedssituation og har end ikke planlagt, at der skal være uddannede personer nok til at tage sig disse opgaver på. I det øjeblik regeringen får vedtaget sin politik, så der kan blive bygget tilbygninger til uddannelsesinstitutionerne, er der ikke tilstrækkeligt uddannet personale til at tage sig den opgave på. Det er lidt ærgerligt, for vi har vidst meget længe, at ventelisterne var der, og at det uddannede personale ikke var der. Der er en flaskehals, som jeg vil bede statsministeren om at tage hånd om.

Det samme kan man sige der er inden for sundhedssektoren. Man taler i disse år meget om, at vi skal have ventetiderne væk, og jeg må sige, at jeg er noget chokeret over de historier, der af og til kommer om, hvordan folk skal vente på at komme på hospitalet.

Når vi ser på de seneste års politik på sundhedsområdet her i landet, har vi et billede af en velfungerende sundhedssektor, hvor vi har et lavere antal personer ansat end i næsten noget andet land i verden. Og det går godt, det går flot. Vi har problemet med ventelisterne. Der udføres et fortrinligt stykke arbejde, og jeg må sige, at det er lykkedes over al forventning – nogle gange så det har gjort for ondt – med ramkestyringer at skære ret meget ned i sektoren, sådan at de, der er ansat i dag, løber utrolig stærkt. De magter simpelt hen ikke mere.

Vi står i den situation, at hvor der bliver annonceret efter sygeplejersker til ledige stillinger, er der ikke nogen at få til stillingerne. Der er ikke tilstrækkeligt uddannet personale. Der er simpelt hen en flaskehals, og det har der været i årevis, og vi kan simpelt hen ikke være det bekendt.

I Vejle – jeg kommer fra Vejle Amt – er man nu i den situation, at gravide ikke kan gå til fødselsforberedelse, hvor jordemødre hjælper til, for de har ingen jordemødre.

Vi har vidst dette her i årevis, for problemstillingen er rejst den ene gang efter den anden over for den tidligere regering. Nu tillader jeg mig at bruge min taletid i dag til at rejse det over for den nuværende, for dette her er noget, der må gøres noget ved. Det gælder både for sygeplejersker, jordemødre og sundhedsplejersker, at der er flaskehalse. Det tager lang tid at uddanne dem, så det er ikke spor for tidligt at komme i gang – tværtimod, det er nærmest ved at være i sidste time.

Vi kunne sige det samme, som jeg allerede har gjort, på børneområdet, og vi kan sige det samme på hjemmehjælpsområdet. Jeg ved godt, at man nu snakker om at lave noget ny hjemmeservice osv., og det skal vi vende tilbage til i diskussionen. Men der er ingen tvivl om, at på hjemmehjælpsområdet, hvor man i kommunerne har lavet en nyopbygning med et kollektiv i verdenshjørnerne, er man sådan stillet, at når de ældre ringer ind og siger: »Der kommer ikke nogen i dag, og der er ikke blevet ringet afbud. Hvad skal jeg gøre?« så må man sige: »Jamen der kan ikke komme nogen.«

Det er altså for galt, at gamle mennesker, som i dette land er blevet tvunget til at blive i eget hjem længst muligt, skal stå i den situation, at fordi der har skullet koges ned i kommunerne, er der ikke det fornødne personale.

Og så kan vi snakke om servicesektor og lave nyt, og jeg ved ikke hvad, men det er helt konkret her og nu, at der mangler nogle personer. Vi ved også, at skal kommunerne køre med de stramme budgetter, de har skullet indtil nu, kan de ikke ansætte dette personale. Man er altså nødt til at tage det ind i de igangværende forhandlinger om disse sektorer.

Lad mig så, for tiden går utrolig hurtigt, sige lidt om, hvad vi i øvrigt synes der skal gøres.

Der er ingen tvivl om, at vi kommer til at se i øjnene, at der skal en arbejdstidsnedsættelse

[Lilli Gyldenkilde]

til, og vi tager munden fuld i SF og siger, at vi skal arbejde hen imod en 30-timers-arbejdsuge. Det er fuldstændig meningsløst, at vi bliver ved med at have en struktur i dette land, der gør, at en masse mennesker må knokle i timevis, mens andre overhovedet ikke kan få arbejde. De, der må knokle i timevis, brokker sig over, at de skal betale skat af lønnen for at underholde dem, der ikke kan få lov til at komme ind på arbejdsmarkedet. Så tosset har vi indrettet os. Det bliver vi nødt til at gøre noget ved.

Min taletid er udløbet. Jeg kommer igen i anden omgang, for jeg har 4-5 ting mere, som jeg meget gerne vil have statsministeren skal høre.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Det, der får mig herop, er fru Lilli Gyldenildes bemærkninger om, at ledigheden også er fremkommet ved den teknologiske udvikling i samfundet. Det var faktisk indledningen fra fru Lilli Gyldenildes side. Netop i diskussionen om arbejdsløsheden har der været den myte, som nu fremkommer fra SF's side. Det har skabt falske forestillinger, mener jeg, om, hvorfor denne arbejdsløshed er opstået. Myten om, at teknologi gør menneskelig arbejdskraft overflødig – det er det, der bliver sagt – er bl.a. blevet næret af, at der i de seneste år har været en betydelig produktivitetsfremgang samtidig med, at ledigheden er steget voldsomt. På grund af dette sammentræf konkluderes det så, at det er teknologien generelt, der fortrænger arbejdspladserne.

At disse to begivenheder tilfældigvis indtræder samtidig, er efter vores opfattelse ikke ensbetydende med, at der er en sammenhæng. I 1960'erne, hvor produktivitetsvæksten var væsentlig større, var der f.eks. næsten ingen arbejdsløshed. Analyser påviser, at teknologien med tiden skaber flere arbejdspladser. Produktion, som ikke tidligere var teknisk mulig, er i dag grundlag for tusindvis af nye arbejdspladser. Det er således, det hænger sammen, og jeg kan bare nævne i relation hertil »Produktiviteten skaber velstand, ikke arbejdsløshed.« Det er Ugebrevet Industrien fra den 9. november 1992, som klart og tydeligt viser disse aspekter.

Man skal passe på med, at denne nye teknologi ikke konstant får skylden. Det er også en

stor fordel for lønarbejderne, at vi har den teknologiske udvikling, så det fysisk ikke er så hårdt for dem. Her er påvist, at det ikke hænger sammen, sådan som man taler om fra SF's side. Det skulle også forudsætte, at arbejdsstyrken var konstant. Det er ikke tilfældet.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Så skulle vi endnu en gang opleve et af SF's forslag til løsning af arbejdsløshedsproblemerne. Nu skal vi have uddannet nogle flere til at passe de børn. Der skal uddannelse til. Jeg erkender, at der skal uddannelse til, når man skal passe andre folks børn. Så skal man have mange ad gangen, og det er nogle, man skal passe og være gode ved, men også have en professionel distance til, for man må ikke blive som forældre for dem, og det viser, at det i bund og grund er et tosset princip.

Jeg er helt enig med fru Lilli Gyldenkilde i én ting, nemlig at det er dejligt, at der er nogle børn, men hvorfor i alverden skal pasningen og omsorgen for disse børn gøres til et problem, som skal løses? Man skal have institutioner, man skal have professionelle til at klare pasningen. Hvad med at gøre det ganske enkle og naturlige: at give forældrene rimelige vilkår og muligheder for at gøre det, de hjertens gerne vil, nemlig selv tage sig af deres børn? For realiteten er, at det ville der være meget mere arbejdsløshedsbekæmpelse i. Alle forældre er helt tilfredse med bare at få lov til at passe deres egne. Det ville give bedre børn, det ville give lykkeligere forældre, det ville give et bedre samfund, det ville give bedre økonomi, og det ville sænke arbejdsløshedsstallet i betydelig højere grad end SF's traditionelle metode.

Jeg er ikke imponeret.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Mine forventninger var sandelig heller ikke, at jeg kunne imponere hr. Glønborg. Så højt et ambitionsniveau har jeg slet ikke.

Men jeg vil godt sige til hr. Glønborg, når vi ligefrem skal skoses, fordi vi synes, at disse børn skal passes ordentligt og forsvarligt, mens forældrene er på arbejde, at det ikke er sådan, som det er ude i en lille hyggelig landsby, hvor mødrene går hjemme om dagen sammen med

[Lilli Gyldenkilde]

bedsteforældrene og der slet ikke er nogen trafik på vejene og det hele er så nemt at have med at gøre, at vi sagtens kan gå derhjemme og passe ungerne selv.

Hr. Glønborg, vi lever i en tid, hvor det er dødsensfarligt at sætte sine børn udenfor på grund af, at de kan blive kørt over i trafikken. Der skal passes på vores unger hele tiden, og i SF mener vi faktisk, at det er sådan. Vi mener også, at de, der ønsker at passe deres børn selv, naturligvis gør det.

Vi har været de første til at foreslå, at man skulle lave nogle sabbatorninger for småbørnsforældre. Det ved hr. Glønborg udmærket, vi har arbejdet sammen om det. Der er ikke tale om enten det ene eller det andet. Der er tale om et både-og.

Hr. Glønborg er medlem af en regering, som i sit regeringsprogram har, at institutionerne i kommunerne må låne penge til yderligere udbygning af institutionerne, og jeg går ud fra, at der skal være personale i dem. Ellers ved jeg ikke, hvorfor hr. Glønborg har støttet synspunktet i regeringen, men det kan være, vi kan vende tilbage til det.

Til hr. Jan Køpke Christensen må jeg sige, at jeg ikke rigtig forstod, hvorfor vi skulle have den store tale om den teknologiske udvikling. Der foregår en teknologisk udvikling, og det er udmærket. Jeg er aldrig gået imod den. Tværtimod synes jeg, det er udmærket, hvis man kan få maskinerne til at lave produkterne, i stedet for at menneskene skal slides ned i et dårligt arbejdsmiljø.

Men faktum er, at der er flere, der vil arbejde, end der er arbejdspladser, og så er vi altså nødt til at finde ud af, hvad det er for behov, vi herinde kan blive enige om skal opfyldes. Der mener jeg, at der er nogle ting, vi bør kunne blive enige om i hvert fald skal opfyldes, for at vi kan kalde os et ordentligt moderne samfund.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Det var med meget stor tilfredshed, jeg hørte fru Lilli Gyldenkilde sige et eller andet om erhvervslivet, men jeg synes, vi skal gøre den historie helt færdig, for SF's holdning over for erhvervslivet er, at jo flere udgifter man kan komme til at vælte over på det, jo bedre. Det ser vi gang på gang her i Folketinget, hvor man

er klar til at stemme for love, der betyder udgifter for erhvervslivet og dermed manglende evne til at konkurrere.

Men det, der egentlig bringer mig herop, er bemærkningen om iværksættere. Fru Lilli Gyldenkilde er så glad for, at det nu bliver sådan, at der stilles bestemte krav til nye iværksættere. Det kan også være meget godt, men der er et stort men ved det dér. Hvad med de mange unge mennesker, som fra at have haft et regulært arbejde vil starte en ny tilværelse og nedsætte sig som mekaniker el.lign.? Er det ikke en skæv fordeling, at de, der har et arbejde og vil nedsætte sig som selvstændige, skal starte helt for sig selv uden offentlig bevågenhed, medens de, der har gået ledige et halvt eller et helt år, eller hvor længe det er de skal gå, kan starte med 2 eller 3 års tilskud fra det offentlige? Det er ikke helt rigtigt.

En ting, vi kan blive 100 pct. enige om, fru Lilli Gyldenkilde, er hensynet til de ældre. Der kommer senere i dag et forslag til behandling i Folketinget om nogle ting, så kommunerne får større lyst til at ansætte flere folk som hjemmehjælpere og på plejehjem osv. Det vil få Fremskridtspartiets støtte, det kan jeg meddele allerede nu.

Men jeg vil sige én ting, og det kræver jeg faktisk – hvis jeg må kræve noget – et svar på. Når fru Lilli Gyldenkilde let og elegant siger, at vi skal have løst alle disse problemer ved at komme ned på 30 timers arbejdsuge, så synes jeg, der mangler nogle sætninger bagefter, der præcist fortæller det danske folk, hvordan det skal finansieres, for det er jo ikke bare at sige, at fra på mandag arbejder vi 30 timer i stedet for 37 timer. Der knytter sig en stor økonomi til at svinge sig ned fra 37 til 30 timer. SF kan ikke bare komme med sådan nogle ting, uden at de også klart fortæller Folketinget, hvordan man vil gøre disse ting i praksis og bl.a. finansiere det.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Til det sidste kan jeg svare, at det har vi lavet masser af beregninger på, hr. Poul Nødgaard, så hvis vi skal lave studiekreds om det, er vi villige til at gennemgå de beregninger sammen med hr. Poul Nødgaard. Det giver os ikke problemer.

[Holger K. Nielsen]

Det, der fik mig på talerstolen, var hr. Glønborg, som – sådan måtte jeg opfatte det – førte et helt korstog imod pædagoger, børnehaver og daginstitutioner. Det er muligt, at Kristeligt Folkeparti har den opfattelse, at alle børn bør passes af deres forældre, og at man skal gå imod, at der skal være flere pædagoger osv. Men når det er interessant, hvad hr. Glønborg siger, har det noget at gøre med, at Kristeligt Folkeparti er blevet et regeringsparti. Jeg går ud fra, at det korstog, vi hørte her fra Kristeligt Folkepartis side, ikke dækker regeringens holdning. Og jeg går ud fra, at statsministeren kan bekræfte, at det ikke er regeringens opfattelse, at børnepasningen nu skal til at foregå derhjemme, men at der tværtimod er brug for at udbygge børnepasningsmulighederne og ikke mindst børnehaver og vuggestuer.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Nej, heldigvis, fru Lilli Gyldenkilde, er SF og Kristeligt Folkeparti ikke uenige om alt. Vi har lavet mange gode ting sammen. Orlovsordningerne har vi sammen stridt for i mange år, og jeg mener, vi skal glæde os over, at der også i den nuværende regerings tid fortsættes ad den linie med udbygning af orlovsordninger specielt til brug i forbindelse med børnepasning. Det håber jeg vi kan glæde os over i fællesskab.

Vi ved udmærket godt, at SF ikke er det eneste parti i dette Folketing, som vi er uenige med på dette felt. Sådanne partier har vi til alle tider mødt både inden for og uden for regeringer. Vi slås selvfølgelig for vort synspunkt så godt, vi kan, efter den position, vi indtager, og vi er ganske godt tilfreds med at have de påvirkningsmuligheder, vi har som medlemmer af den regering, vi nu er med i. Men vi ved selvfølgelig også godt, at det ikke bliver udelukkende Kristeligt Folkeparti-politik, regeringen fører. Det er livets realiteter.

Jeg er nødt til at sige til hr. Holger K. Nielsen, at jeg ikke førte noget korstog imod pædagoger, daginstitutioner osv. Jeg sætter megen pris på, at de folk, der skal tage sig af andre folks børn, har en god uddannelse og gør det godt, og at de kan gøre det under ordentlige forhold. Jeg har intet imod, at vi har sådan nogle. Jeg ville endda være ked af det, hvis vi ikke havde dem – jo, vuggestuerne kan vi und-

være, men børnehaver er særdeles nyttige. Jeg mener faktisk, vi har nok af dem, og kendsgerningen er, at det, vi efterlyser, er rimelige vilkår.

Det er ikke sandt, når fru Lilli Gyldenkilde siger, at de forældre, der gerne vil passe deres børn, gør det. Nej, de gør ej, for de har ikke råd til det, for de skal over skatterne betale de alt for store tilskud, som skal ydes til de forældre, der i forvejen går ud og henter 2 fulde indtægter på arbejdsmarkedet. De får nemlig ca. 50.000 kr. hver til at betale deres institutionspasning med. Det kunne de få lov til at betale selv, så ville det se helt anderledes ud.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg understregede sidste gang, jeg var heroppe, til fru Lilli Gyldenkildes bemærkninger om den teknologiske udvikling, at myten om, at den teknologiske udvikling er med til at skabe arbejdsløshed, ikke er i overensstemmelse med sandheden. Når man indfører ny teknologi – hvilket man ikke kan stoppe – kan man producere en enhed billigere, end man kunne tidligere. Det giver større eksport, det sætter hjulene i gang, så det har faktisk været med til at skabe flere arbejdspladser. Det var det, jeg dokumenterede og forklarede. Den myte hører vi konstant også fra anden side, at det netop skulle være den teknologiske udvikling, der er årsag til den store arbejdsløshed. Det er ikke korrekt.

Derudover vil jeg sige med hensyn til iværksættere, at det er så flot, når man udleverer gaver. Sådan er det, og det vil altid have succes, som vi har hørt tidligere. At lege julemand er noget, alle og enhver kan, men det er på skatteydernes regning, det sker her. Derfor skal man være klar over, at dette med iværksættere er og har været med til at skabe andre arbejdsløse i systemet. Det er en kunstig form for beskæftigelse, og det kan ikke være den vej, vi skal gå for at få en reel beskæftigelse i samfundet, som jeg tror vi er enige om er det bedste.

Derfor skal der holdes tilbage med de offentlige udgifter for at få hjulene i gang og på den måde skabe grobund for skattelettelser ved at hæve af den skattefrie bundgrænse; det kan bringe flere i beskæftigelse. Frem for hver gang at give flere procenter mere i løn ved overenskomstforhandlinger må vi tilbyde skat-

[Jan Køpke Christensen]

telettelser ved at hæve af den skattefri bundgrænse. Det er den vej, systemet skal køres, og derfor kan det ikke undgås, at man også taler om skattepolitik, hvad man også er blevet bebrejdet i dag. Jeg tror, det var CD.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Fru Lilli Gyldenkilde for en kort bemærkning, og så skal vi nok finde tilbage til talerlisten.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg opgiver at tage diskussionen med hr. Jan Køpke Christensen, for det er lige meget. Jeg er ikke maskinstormer. Den teknologiske udvikling er som oftest udmærket, så jeg undskylder ikke arbejdsløsheden med, at vi har den teknologiske udvikling. Jeg er selv gammel fabriksarbejder. Jeg var lykkelig, dengang der kom nogle maskiner, der kunne overtage det arbejde, jeg havde. Det spørgsmål, jeg bare måtte stille, var: Hvor får jeg noget andet arbejde, eller får jeg en overførselsindkomst, jeg kan leve af? Det er de ting, dette her drejer sig om, og så helst at skaffe nogle andre arbejdspladser i stedet for.

Må jeg sige til hr. Poul Nødgaard, at jeg ikke kan stå her og på 2 minutter line hele vores beskæftigelses-, investerings- og iværksætterpolitik op, men hr. Poul Nødgaard ved udmærket, at vi har den. Han har været med i diskussioner om det flere gange. Vi har talt om momsfrigørelse på reparations- og vedligeholdelsesarbejder, så vi kunne redde mange af de håndværksmestre, som går ned i øjeblikket. Nu kunne vi ikke momsfrigøre dem, men vi kunne i hvert fald nedsætte momsen for dem, sådan at det blev lidt lettere for dem. Så det passer ikke, at vi ikke er kommet med forslag til, hvordan vi kunne få sat det såkaldt hellige og almindelige erhvervsliv i gang.

Når jeg bliver bebrejdet, at jeg står op og siger 30 timers arbejdsdag uden at gå videre, kan jeg hilse og sige, at min begrænsning for at kunne gå videre var den røde knap, og det er det snart igen desværre. Det er ikke så let med de taletidsregler, når man har meget på hjerte.

Jeg mener også, vi skal mindske dobbeltarbejde. Jeg mener, vi skal have fuld afspadsering af overarbejde, omsorgslov til pasning af syge børn og en barselorlovsudvidelse, og så

skal vi nedsætte efterlønsalderen til 55 år, for de mennesker fra 50 og op til 60 år kommer aldrig i arbejde igen, og det er synd, at de skal piskes rundt i det ene system efter det andet. Det hedder at udvælge de grupper, der gerne må være arbejdsfri i en situation, hvor vi alligevel ikke har arbejde til dem. Det er den debat, jeg synes vi skal have i gang, for den trænger sig på.

Poul Nødgaard (FP):

De afgørende forskelle, der i dag gør sig gældende i forhold til debatten i januar rejst af Fremskridtspartiet om samme emne, er, at vi i dag har en socialdemokratisk flertalsregering – kan vi godt kalde den – eller en socialistisk flertalsregering, samt at udfaldet af folkeafstemningen om Danmarks tilslutning til Maastricht-traktaten blev et ja denne gang.

Socialdemokratiet har altid antydnet, at ledigheden ville kunne nedbringes væsentligt, hvis det bare var deres ideer og forslag, der blev gennemført. Nu er partiet den ledende deltager i en flertalsregering og har således alle muligheder for at afprøve, om de socialistiske ideer effektivt kan reducere ledigheden.

Hertil kommer, at stort set alle, herunder Socialdemokratiet, under Unionsvalgkampen direkte og indirekte har påstået, at nej til Unionen ville medføre et stort tab af arbejdspladser, helt op til 150.000, og at et ja ville afstedkomme en reduktion af ledigheden. Når det fra regeringens side har været muligt så præcist at sætte tal på, hvor mange arbejdspladser der ville tabes ved et nej, kan regeringen formentlig uden problemer oplyse, hvor meget jaet til Maastricht-traktaten vil forbedre ledigheden. Det har vi nemlig ikke fået oplyst i dag.

Det ville derfor være glædeligt, om statsministeren lidt senere her fra Folketingets talerstol ville give et forsigtigt bud på, hvor meget ledigheden, nu hvor Danmark har tilsluttet sig Maastricht-traktaten, næsten af sig selv reduceres. Forudsætningerne for skønnet behøver ikke at være mere præcise end de forudsætninger, der lå til grund for skønnet om et tab på 150.000 ved et nej.

Når vi nu har fået en ny regering, siden den sidste forespørgselsdebat om det samme tema blev afholdt, er det ganske relevant at inddrage flere af de elementer, der sidst blev drøftet, for således at høre den nye regerings bud herpå.

[Poul Nødgaard]

Et af de forhold, der interesserer Fremskridtspartiet, er effekten af de forskellige aktiveringsforanstaltninger, herunder arbejdsmarkedsuddannelserne og de såkaldte arbejdstilbud. Ingen af de foreliggende analyser indikerer, at arbejdsmarkedsuddannelserne og de såkaldte arbejdstilbud har haft positiv beskæftigelseseffekt. F.eks. har Arbejdsmarkedsstyrelsen foretaget en undersøgelse af arbejdstilbudene. Der kunne ikke præcist påvises positiv beskæftigelseseffekt heraf.

Endnu værre resultater fremkom af en undersøgelse om arbejdsmarkedsuddannelserne, arbejdsløshed og løn fra Århus Universitet i august 1991. Heraf fremgik det, at deltagere i AMU-kurser med forudgående høj ledighed rent beskæftigelsesmæssigt blev stillet ringere efter deltagelse i et såkaldt AMU-kursus. Resultaterne af nævnte undersøgelse må mindst talt siges at virke nedslående.

Derfor er det rimeligt, at regeringen ved statsministeren oplyser, om der eksisterer undersøgelser eller andet materiale, der kan påvise, at de ledige opnår varig beskæftigelse efter deltagelse i AMU-kursus eller efter at have deltaget i et arbejdstilbud.

De såkaldte løntilskudsordninger er et vigtigt element i aktiveringsforanstaltningerne. Derfor er det rimeligt og vigtigt, at statsministeren oplyser, om han mener, at løntilskudsordningerne fortrænger personer, der er beskæftiget på normale vilkår, eller om han mener, at løntilskudsordningerne ikke indeholder fortrængningseffekter. Hvis statsministeren og regeringen mener, at løntilskudsordninger fortrænger beskæftigelse, hvad agter regeringen da at gøre ved dette?

Den del af regeringens oplæg, der omhandler reduktioner i bestemte dele af indkomstskatten, har været ledsaget af en del forskellige bemærkninger. En af bemærkningerne har lydt, at ledigheden vil reduceres som følge af den øgede efterspørgsel, som indkomstskatteløttelser ventes at give. Hertil må man sige, at intentionen bag ønsket om at øge efterspørgslen i vores samfundsøkonomi absolut virker sympatisk. Spørgsmålet er, hvor stor en effekt den forventede øgede efterspørgsel vil have. Det er mere interessant at notere sig regeringens ønske om at opnå et øget arbejdsudbud som følge af regulering af bestemte dele af indkomstskatten.

Fremskridtspartiet har ofte påvist effekten i form af øget arbejdsudbud og dermed følgende øget dynamik i økonomien som følge af reduktion af marginalskatterne. Imidlertid har Socialdemokratiet hidtil – jeg siger hidtil – konsekvent afvist, at der er tale om en sammenhæng mellem indkomstskat og ledighedsniveau. Derfor må dele af skatteudspillene betegnes som overordentlig interessante ikke mindst i politisk-historisk perspektiv.

Spørgsmålet er, om forslagene afskaffer den ledighedseffekt, der i dag er indbygget i skattesystemet. F.eks. forholder det sig i dag sådan, at hvis man skal have udført håndværksarbejde og der er tale om f.eks. en udgift til en håndværker på 1.000 kr. efter skat for et stykke arbejde, skal man honorere dette med 3.000 kr. For at kunne betale 3.000 kr. er der mange indtægtsgrupper, der skal tjene op til 10.000 kr.

Denne ekstreme beskatningsgrad ophæves desværre ikke af de foreliggende forslag fra regeringens side. Det er klart, at sådanne forhold skaber sort arbejde, hvad enten man kan lide at høre det eller ej. Paradoksalt nok eksisterer der samtidig med den store ledighed en fantastisk mængde sort arbejde. Forskere mener, at det sorte arbejde i Danmark har en størrelsesorden på 110.000 fuldtidsstillinger. Andre har sagt, at det måske nærmere ligger op imod 150.000.

I den forbindelse kunne det være interessant at få statsministerens kommentar til, hvilken sammenhæng han mener der er mellem det sorte arbejde og beskatningsniveauet. Jeg synes, det er meget interessant, hvis statsministeren lige bestemt ville kommentere dette punkt.

Fremskridtspartiet er meget skeptisk over for de forskellige grønne skatter og afgifter. Det lægger vi ikke skjul på. Det har været omtalt, at disse ikke alene skal indføres for at skabe en ny indtægtskilde, men også skal tjene som adfærdsregulerende instrument. I den forbindelse vil jeg rejse spørgsmålet, om det ikke ville være mere hensigtsmæssigt at benytte en mere markedøkonomisk form som at give bedre skattebetingelser – f.eks. gennem bedre afskrivningsmuligheder og lign. – til de virksomheder, der opfører sig, om jeg så må sige, miljømæssigt rigtigt.

En sådan skatte- og miljøreform ville betyde, at miljøet kunne forbedres gennem en positiv tilskyndelse frem for gennem en negativ.

[Poul Nødgaard]

Alle erfaringer viser, at det giver bedre resultater at bruge guleroden i stedet for at bruge pisker. Konkurrenceevnen ville desuden forbedres herigennem. Måske statsministeren selv vil kommentere, hvordan regeringen mener at den private sektors konkurrenceevne påvirkes af de grønne skatter.

Gennem de senere år har det været en kendsgerning, at det er de laveste indtægtsgrupper, der er udsat for den største ledighed og ledighedsrisiko. Professor Nina Smith fra Århus Universitet har i en undersøgelse påvist, at det er indretningen af dagpengesystemet, der bringer de laveste indtægtsgrupper i denne uheldige situation.

De økonomiske vismænd peger i vismandsrapporten fra maj 1993 på, at en øget beskæftigelse bl.a. er betinget af, at dagpengesystemet ændres. Vismandsrapporten pegede således på omlægninger af dagpengesystemets finansiering og ændring i ydelsesniveauet samt varigheden af dagpengeydelse. Da regeringen lægger op til ændringer i dagpengesystemet, kunne det i den forbindelse være interessant at få statsministerens kommentar med hensyn til, hvilken sammenhæng han mener der er mellem kompensationsgraden og ledigheden.

Afslutningsvis vil jeg nævne, at Fremskridtspartiet finder, at regeringen ikke har arbejdet tilstrækkelig seriøst med ledighedsproblematikken, men at der er tale om alt for mange lapperier, desværre. Nye initiativer til bekæmpelse af ledighed har regeringen i alt for ringe grad præsteret. Dette med at grave folks haver og pudse vinduerne – jeg tror ikke, der er ret mange andre end regeringen, der tror på det forslag.

Det triste ved regeringens forslag er, at intet tyder på, at regeringen ønsker at skabe bedre forhold i den private sektor. Sagen er jo, at uanset om regeringen mener, at ny beskæftigelse skal skabes i den offentlige eller i den private sektor, så skal finansieringen komme fra den private. Derfor er det afgørende, at der skabes bedre og friere forhold for private virksomheder. Det gælder konkurrenceevnen, skatte- og afskrivningsforhold, bureaukratiske forhold og etableringsforhold.

Vi må beklageligvis tage til efterretning, at regeringen ikke er det private erhvervslivs bedste ven, og hvis regeringen ikke er det private erhvervslivs ven, er den heller ikke lønmodta-

gernes ven, idet det er herfra, lønmodtagerne udfolder sig og skal hente deres udkomme. Før forholdene for det private erhvervsliv forbedres markant, vil arbejdsløsheden aldrig blive reduceret markant. Så et kvalificeret bud vil være, at det ikke bliver under den nuværende regering, at ledigheden reduceres eller arbejdsløshedskurven knækkes – for nu at bruge statsministerens udtryk. Men vi får se. Vi vil i hvert fald bidrage til på bedste vis at være med til at få arbejdsløsheden bragt ned.

Jeg har sagt det ved debatten i januar og vil også gerne gentage det her til sidst: Vi har alle et fælles ansvar for at få ledigheden bragt ned. Og jeg er glad for, at vi efterhånden bruger udtrykket bragt ned, og at vi ikke længere siger afskaffet, som man gjorde for et halvt eller et helt år siden. Alle er vidende om, at vi ikke kan finde arbejde til 340.000 mennesker.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Hjemme på en af mine støvede boghylder har jeg »Kapitalen« stående, og det kan være, at jeg skal gå hjem og slå op i den igen. Selv om den ikke er det mest letlæselige i denne verden, kan man vel altid læse konklusionen og forordet, for jeg må have misforstået et eller andet med hensyn til det socialistiske. Jeg har indtil for 10 minutter siden ikke opfattet mig som en del af en socialistisk regering, men jeg kan forstå på hr. Poul Nødgaard, at det er jeg altså blevet, og jeg må så gå hjem og læse, hvad socialisme er. Men jeg vil gerne spørge hr. Poul Nødgaard:

Er det socialistisk at nedsætte marginalskatte? Er det socialistisk at ophæve kapitaltilførselsafgiften? Er det socialistisk at gøre bidragene til arbejdsmarkedet synlige, så lønmodtagere og erhvervsdrivende skal betale? Er det socialistisk at nedsætte lejeværdien? Er det socialistisk at omlægge loven, så folk, der er belastet af gamle kontantlån, nu kan slippe lettere? Er det socialistisk at opprioritere miljøet? Jeg synes nok, Østlandene har vist, at det er det ikke. Er det socialistisk at lade servicejob i Danmark udføre? Er det socialistisk at have større fradrag ved sommerhusudlejning? Er det socialistisk at fremrykke offentlige investeringer, der alligevel skulle foretages? Og er det socialistisk at lave byfornyelse og forbedringer af boliger, bl.a. sådan så private husejere kan få udført nogle af disse arbejder?

[Peter Duetoft]

Dette var bare 10 punkter i regeringens plan, der altså åbenbart er socialistisk – eller hvad? Hvis dette er socialistisk, er jeg stolt af at være socialist.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Altså, det kan godt være, jeg gav den lidt ekstra, da jeg sagde, at alle i denne regering var socialister, men der skal jo også en lille smule farve på debatten.

Jeg vil alligevel gerne have lov at sige til hr. Peter Duetoft, at jeg ikke har nogle planer om at gennemgå de 10 punkter, som hr. Peter Duetoft fremlagde, for vi debatterede jo hele skat-tehistorien forleden dag her i Folketinget. Jeg synes ikke, vi skal genoptage den, men jeg vil sige til hr. Peter Duetoft, at jeg tror nok, der er nogle mennesker rundt omkring i landet, som måske hidtil har tilhørt Centrum-Demokraterne, der har temmelig røde øren over mange af de ting, partiet CD har været med til at lægge ind i den skattereform. Lad os bare tage alt det med firmabilerne. Og hvad med husejerne? Der er ikke én husejer i dette land, der tror, at de går ram forbi i forbindelse med denne skattereform. Måske lige hr. Peter Duetoft selv, men ellers er der sikkert ikke andre af CD's vælgere, der gør det. De tror ganske enkelt ikke på, at det er rigtigt, og det er dét, det hele drejer sig om. Jeg havde lyst til at sige det forleden dag under debatten; jeg holdt mig lidt tilbage, men det gør jeg så ikke i dag. Vi føler i hvert fald i vores parti, at CD i den grad har fået vredet halsen om af Socialdemokraterne. Alt i den reform er reelt socialdemokratisk politik, de tre små partier må bare spise af hånden.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Nu drøftede Folketinget jo skattereformen med en lang række konkrete lovforslag i går, men jeg anerkender selvfølgelig, at der også i dagens debat må være en vis bredde i emnekredsen.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Tidligere på dagen talte hr. Peter Duetoft om, at alt var sort eller hvidt. Nu vil jeg gerne have lov til at sige, at det, hr. Peter Duetoft var

oppe og give os en forelæsning om, åbenbart var alt det hvide set fra hr. Peter Duetofts synspunkt.

Hr. Peter Duetoft glemte f.eks. afskaffelse af udlandslempelsen, afskaffelse af varelagernedskrivning, afskaffelse af investeringsfonds, at kapitalvindingsskat på erhvervsejendomme ophæves, og at aktiebeskatningen skærpes. Det tror jeg nok at hr. Peter Duetoft glemte, hvis det ikke alene skal være sort eller hvidt.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Nej, hr. Helge Sander, det glemte jeg ikke. Det, jeg fremdrog her, var det, der var særpræget for reformforslagene.

De forslag og en lang række andre, som hr. Helge Sander nævner, er jo bare gentagelser af det, den tidligere regering gerne ville lave.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Og så er det hr. Peter Duetoft i ordførerrækken.

Peter Duetoft (CD):

Det her er synd for de arbejdsløse. Det er synd for de arbejdsløse, at V og K ikke er i regering længere. Det er synd, fordi Venstre og De Konservative øjensynlig er dem, der kan løse alle problemerne over en nat og har alle de rigtige løsninger og alle de gode løsninger. Derfor er det selvfølgelig synd for de arbejdsløse, at det ikke er V og K, der sidder ved roret. Og det er synd for de arbejdsløse, at Folketinget ikke bare vedtager denne dagsorden, der klarer arbejdsløsheden. Det er synd for de arbejdsløse, at alle illusionerne i denne debat ikke har noget med virkeligheden at gøre. Det er synd for de arbejdsløse, at den dagsorden, som V og K altså er forelskede i, og som SF har stillet, sætter et antal på 50.000 flere i arbejde – et tal, som jeg vil vædde på alligevel ikke kommer til at slå til, selv om man vedtog den dagsorden i dag.

Det er synd, at virkeligheden ikke passer til alle luftkastellerne. Det er synd, fordi det stikker nogle mennesker blå i øjnene, og det er synd, fordi det i virkeligheden tager kræfterne fra den mere centrale debat, nemlig hvilke praktiske tiltag vi kan foretage, som kan knække arbejdsløshedskurven.

[Peter Duetoff]

Arbejdsløsheden er et menneskeligt problem; det er træls og ulykkeligt at se de unge mennesker, der kommer direkte ud fra skolen og bliver arbejdsløse. Og det er synd for dem, der bliver førtidspensionister i en alder af 30-31-32 år, og som aldrig får et job, fordi de faldt ud af systemet. Det er synd for de mennesker, der bliver syge og udstødte, fordi de ikke har fået et job, fordi de stadig er arbejdsløse.

Der er flere, der i debatten i dag har talt om, at man var opgivende. Jeg mener ikke, man er opgivende, men jeg mener, at man er realistisk, og det skal man også være. Man skal ikke stikke folk blå i øjnene og påstå, at man én, to, tre kan løse dette problem. Det tror jeg faktisk befolkningen og specielt de arbejdsløse efterhånden er trætte af at høre på. Måske er de også bitre over, at diskussionen er blevet sådan.

Jeg vil gerne sige, at jeg synes, denne debat er foregået, som om Danmark var en ø i verden eller inde under en osteklokke. Som jeg har hørt debatten indtil nu, er der ikke mange – om nogen overhovedet – der har nævnt den internationale side af dette spørgsmål. Og jeg vil gerne understrege, at jeg synes, det er underligt, at vi i den sidste 1½ måned op til afstemningen 18. maj alle sammen rejste land og rige rundt og fortalte, at et af formålene med den ny politik, der skulle gennemføres omkring EF, var, at vi skulle til at åbne for handelen med Østlandene, at vi skulle til at åbne over for ulandene osv. Det undrer mig, at det punkt endnu overhovedet ikke har været taget op i dag. Det undrer mig, fordi en åbning af handelen, som jeg også anser for den eneste mulighed for at skabe international stabilitet, uvægerligt vil komme til at koste arbejdspladser i Danmark, uvægerligt vil medføre stigende konkurrence.

Vi skal så sørge for, at den bliver fair med nogle ordentlige miljø- og arbejdsmiljøregler. Men der bliver en stigende konkurrence, som også kommer til at koste arbejdspladser i Danmark. Derfor virker det så hult på mig, at man netop i den situation kan stå og slynge store og flotte tal ud og sige: Nu gør vi bare sådan og sådan. Enten er det bare et spil for galleriet, eller også er det et udtryk for, at man ikke tager den internationale verden med. Jeg vil gerne understrege, at det for CD er vigtigt, at vi foretager alle de praktiske skridt, vi kan, for at mindske arbejdsløsheden så meget som muligt.

Vi mener, at skattereformen er et godt skridt på vejen. Det har jeg forsøgt at sige et par ting om i de korte bemærkninger. Vi mener, at det med at legalisere servicejobbene er godt. Vi mener, det er vigtigt, at arbejdsløshedssystemet er mere fleksibelt, og at man har mulighed for at gå mere direkte personligt til værks i de forskellige sager. I den sammenhæng vil jeg gerne efterlyse – jeg ønsker ikke statsministerens svar på det, for det er et detailproblem – at vi finder en løsning for de førtidspensionister, der kan arbejde 20 timer om ugen, og som så bliver arbejdsløse. De har i dag ikke ret til at få hverken uddannelsesstilbud eller jobtilbud. Jeg synes, det er et problem for en lille gruppe, som er faldet ud af systemet. Men lad os prøve at individualisere det.

Vi mener også, vi skal udnytte det indre marked, og det har altså noget at gøre med en mentalitetsændring ikke mindst i erhvervslivet. Man skal vænne sig til, at erhvervsvirksomheder er nødt til at samarbejde med hinanden for at klare de store ordrer, de får udefra. Og man er så også nødt til en gang imellem at se lidt ud over dette lands grænser og producere varer til verden udenfor.

Jeg mener, det er vigtigt, at vi understreger produktudvikling og forskning, hvad der kun kan foregå i EF-regi. Og jeg mener, det er vigtigt, at regeringen gør alt, hvad den kan, for at EF's vækstpakke nu bliver vedtaget i forbindelse med topmødet i København, og at vi dermed i sammenhæng med de andre EF-lande får sat mere fart i økonomien.

For en kendsgerning er det jo, at hvad Danmark og de enkelte EF-lande gør alene, har én virkning, men gør man det i fællesskab, vil virkningen forøges uendelig meget.

Endelig er vi enige i, at man skal prøve at finde andre muligheder ligesom det vedligeholdelses- og reparationstilskud, som vi er glade for findes i regeringens politik, andre områder, hvor tilsvarende ordninger, der er udgiftsneutrale, kan komme i gang. Den slags praktisk gris-arbejde er vi bestemt tilhængere af.

Men lad os så være både ærlige og realistiske og sige, at selv om vi gør alt det, lad os så sige, at vi får formindsket arbejdsløsheden med 100.000 – og det er måske endda højt sat – er der stadig væk 250.000 arbejdsløse tilbage, hvis problem man ikke har løst, og hvis problem er nøjagtig lige så alvorligt, som det var for de 100.000, vi nu har løst det for.

[Peter Duetof]

Og jeg må gentage, hvad jeg også har sagt i en kort bemærkning, at for CD at se er der så kun én løsning – enig med SF – og det er jobrotation, det er orlovsordninger, og det er fleksibilitet. Jeg har f.eks. aldrig helt forstået, at to mennesker ikke kunne dele et job og så gå på supplerende dagpenge som opfølgning af det. Men jeg kan forstå, at der også er taget hånd om det.

Jeg ved godt, at rotationsordning og orlovsordning ikke virker for alle. Der er mennesker, der har job, hvor det er umuligt. Jeg ved godt, at der er virksomheder, der ikke kan klare det og ikke kan leve med den arbejdsform. Men det betyder da ikke, at vi ikke skal gøre det, for der er stadig virksomheder, der kan udnytte det. Og efter CD's opfattelse er netop dette en meget, meget langsigtet måde at gå ind i det at forsøge at nedbringe arbejdsløsheden. Så jeg håber, at SF vil være konstruktiv i de diskussioner. Nu har jeg jo lige fået at vide, at jeg er socialist, men bortset fra det har vi ikke altid så meget til fælles. I dette tilfælde vil jeg godt sige, at dér synes jeg SF kan gå positivt ind i samarbejdet.

Og så er det vel også igen en holdningsændring, som er nødvendig. Det kan være, at det både er banalt og jeg ved ikke hvad at sige det, men man er vel nødt til at erkende, at hvis arbejdsmarkedet – også på trods af rotationsordninger osv. – skal komme til at fungere, må man have et mere fleksibelt arbejdsmarked. Det betyder, at vi må vænne os til, at ikke alle arbejder på samme tid – ikke bare med rotationen, men også at det ikke er fra 8 til 16 eller fra 9 til 17, man arbejder hver dag.

Man skal også understrege den geografiske bevægelsesmulighed. Vi er nødt til at sige, at arbejdsmarkedets parter og arbejdstagerne må indstille sig på, at man i løbet af de kommende år må være nødt til at flytte efter arbejdet, hvad enten det sker rundt i Danmark, eller det sker i Europa.

I virkeligheden er det vel sådan, at den harmonisering i EF på en lang række områder, som så mange har kritiseret, er endnu hårdere og endnu værre nationalt på vores arbejdsmarkedsområde. Det er, som om alle har skullet være samme sted på samme tid. Og det giver jo nogle problemer – ikke bare det med, at produktionsapparatet ikke bliver udnyttet godt nok, men det giver altså også miljøproblemer,

trafikproblemer, energiproblemer. Blot det, at alle virksomheder har spidsbelastning i samme periode, stiller da nogle andre krav til vores energipolitik, end hvis man kunne sprede belastningen ud over et døgn.

Den slags diskussioner er vi også nødt til at tage med for at gøre erhvervslivet mere konkurrencedygtigt, men også for at gøre arbejdsmarkedet mere fleksibelt, for det må være det, der skal være med til på længere sigt at bringe arbejdsløsheden ned.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at jeg ikke tror på, at beslutninger i Folketinget bringer mennesker i arbejde, men jeg tror på, at Folketinget kan gøre systemet så åbent og fleksibelt, at arbejdsmarkedets parter og virksomhederne er i stand til at få flere i arbejde. Altså det er ikke beslutninger her om, at så og så mange mennesker skal i arbejde, der er afgørende, men at rammerne bliver lettere at arbejde med, og jeg er helt overbevist om, at det også er det, regeringen satser på.

Den sidste bemærkning skal så være den, at lykkes dette ikke, hvis vi i debat efter debat taler om, at nu skal der så og så mange i arbejde, hvorefter mennesker kan konstatere et halvt eller et år efter, at der ikke er kommet flere i arbejde, så bliver det et problem for folkestyret. Det bliver et problem for alle de frustrerede og ramte mennesker rundt om i det danske samfund, der for hver gang, man udstikker de gyldne løfter, som så ikke bliver til noget, siger: Jamen politikerne og det politiske system kan vi alligevel ikke stole på.

Jeg skal bare ud fra en historisk betragtning minde om – uden at jeg tror, at det sker i Danmark i morgen, om et halvt år eller om et år – at noget af det allerværste, vi kan frygte i Østeuropa, eller det værste, vi så i mellemkrigstiden i Europa, var, at demagoger og diktatorer og tyranner spillede på folks træthed over for et demokrati, der lovede mere, end det kunne holde. Så det er ikke kun de menneskelige problemer, som er meget vigtige, det er ikke kun de økonomiske problemer, det er ikke kun ønsket om at få så mange i arbejde som muligt, der står på spil. Det er i virkeligheden også grundlæggende holdningen omkring vores folkestyre og vores demokrati, og hvordan tingene kommer til at fungere. Så vi har et ganske stort arbejde forude i denne sag.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det er jo rigtigt, at hr. Peter Duetofts parti og mit parti ikke altid er enige i alting. Det er også rigtigt, at vi af og til er enige i nogle ting. Men jeg bliver nødt til at sige med hensyn til den afslutning, hr. Peter Duetoft kom med om, at vi jo ikke kan gøre noget, og at vi skal passe på, at vi ikke får ødelagt demokratiet ved at love for meget, at den afslutning bekymrer mig. Der er overskrifter i aviserne i dag om, at 17 millioner arbejdsløse i Europa er, hvad vi kan forvente os fremover.

Vi kan stort set kun bestemme ét sted, og det er i Danmark, og så har vi lidt medbestemmelse andre steder, men vi kan bestemme i Danmark, og det kan ikke nytte noget, hvis vi ikke siger til hinanden, at vi i alt fald skal gøre alt, hvad der er menneskeligt muligt for os for at få sat de flest mulige mennesker i gang, plus at vi i hvert fald sikrer dem, vi ikke kan få i gang, et levestandard, så vi ikke får de forfærdelige sociale spændinger, som vi ser nogle tendenser til en gang imellem, og som forskrækker os alle sammen, hr. Peter Duetoft, og som også forskrækker mig.

Mennesker, som stiller deres arbejdskraft til rådighed, fordi det er det eneste, de har, går mentalt i stykker, hvis de år ud og år ind skal gå på nogle overførselsindkomster, der gør, at de er nødt til at leve hele deres liv på et meget lavt socialt blus. Der er nogle, der sagtens kan klare det; de giver sig i kast med at male og forfatte og skrive bøger og kan finde på hvad som helst, og det er godt. Men alle dem, der har en fornemmelse af, at de kun er noget i kraft af, at de har et arbejde, tjener deres løn og forsørger sig selv, dem skal vi bekymre os om. Ellers er vi ikke værdige til at sidde herinde.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Det virker altid meget stærkt på mig, når fru Lilli Gyldenkilde tager ordet, for jeg synes, hun siger så mange rigtige ting.

Min eneste kommentar er sådan set, at jeg ikke forstår, at den tale kom efter mit indlæg, for der er overhovedet ikke noget af det, fru Lilli Gyldenkilde sagde, jeg er uenig i. Og hvis der er noget, jeg har sagt i min ordførelse,

som var i strid med det, fru Lilli Gyldenkilde sagde, må jeg have udtrykt mig meget dårligt, for jeg er grundlæggende enig. Det, jeg advarede imod, var troen på, at vedtagelse af dagsordener om, at man i 1994 skal have 50.000 mennesker i arbejde, eller som da man for 3 år siden vedtog, at nu skulle der 100.000 mennesker i arbejde, eller for 4 år siden 200.000, at det kan bringe mennesker i arbejde. Min eneste påstand er, at vi kan vedtage en dagsorden hver dag fra nu af og de næste 100 år – det bringer ikke flere i arbejde.

Men jeg havde to andre løsninger, praktisk gris-modellen plus omlægningen af orlovsordningerne m.v., og det synes jeg er konkrete bud på løsning af problemet. Det andet synes jeg bare er politiske proklamationer, som kan lyde smukt og nydeligt, men som ikke i sig selv ændrer noget.

Det, jeg er bekymret over, er, at på et eller andet tidspunkt er der vel mennesker i Danmark, der rejser spørgsmålet, at hvis det virkelig er rigtigt, at en dagsorden, hvori der står, at i 1994 skal der så og så mange flere mennesker i arbejde, hvis den virkelig kunne løse et problem, ja, så har det vel næsten været landsforræderi, at man ikke har gjort det igennem 10 år. Men sandheden er, at en vedtagelse af en dagsorden ændrer intet. Det er den praktiske dagligdag plus en omstrukturering af arbejdsmarkedet, der skal løse problemerne. Og deri er SF og CD, så vidt jeg ved, enige.

Derfor tak for indlægget, fru Lilli Gyldenkilde, men jeg synes, det var skudt ved siden af at rette kritikken mod mig.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Nu var det ikke min hensigt at skyde spurve med kanoner, men det, der blev sagt, forskrækkede mig alligevel, og det forskrækker mig også i anden omgang, for hvis det er lige meget, om man siger: Vi vil forsøge at knække arbejdsløshedskurven, eller vi vil forsøge at sætte et måltal og sige: Vi vil prøve at skaffe 50.000 mennesker i arbejde i det kommende år, hvis det er lige meget, så er jeg utrolig ked af det, for så har debatten her været overflødig. Og det synes jeg ikke den har, bl.a. fordi også hr. Peter Duetoft er kommet med praktiske forslag til, hvordan vi kan komme videre. Og det var blot det, jeg ville konstatere.

[Lilli Gyldenkilde]

Vi kan gøre noget herinde, det tror jeg vi er enige om. Vi skal gøre, hvad der er bedst muligt, for ellers er vi, som jeg siger, ikke værdige til at sidde herinde. Og jeg synes ikke, det er lige meget, om man knækker arbejdsløshedskurven eller ej, eller om man sætter sig et måltal. For når man sætter sig et mål, arbejder man utrætteligt hen imod det, og jeg synes, det er utrolig vigtigt, at vi gør det. Det er ikke lige meget.

Jeg synes heller ikke, det er lige meget, om vi har en Venstre-Konservativ-regering eller vi har en regering som nu bestående af Socialdemokratiet og nogle borgerlige partier. Jeg synes selvfølgelig, det havde været allerbedst, hvis SF havde været med i denne regering, for så havde vi haft størst indflydelse på den. Men jeg synes ikke, alting er lige meget, og jeg bliver så bange for det dér med, at alting er lige meget, alting er ét fedt. Mennesker uden for dette hus har ikke brug for at få at vide, at det er ét fedt, for vi ved jo godt i det daglige praktiske arbejde, at det ikke er ét fedt. Det ved vi også fra de forligsforhandlinger, hvor vi har siddet sammen.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

For god ordens skyld vil jeg gerne sige – det er muligt, jeg ikke har været god nok til det – at mine indledende bemærkninger om V og K skulle opfattes ironisk. Jeg er godt tilfreds med den statsminister, der sidder i statsministerstolen.

Så må jeg sige til fru Lilli Gyldenkilde – og måske komme til at genere min egen statsminister – at jeg tror, at det er – i gåseøjne – ligegyldigt, at man står og taler om at knække arbejdsløshedskurven. Jeg tror, at det – i gåseøjne – er ligegyldigt, at man vedtager en dagsorden om, at i 1994 skal der 50.000 flere i arbejde, hvis man ikke følger op med de praktiske tiltag. Og det eneste, jeg siger, er: Lad være med at gøre det til en diskussion om de fine proklamationer. Sådan ved jeg statsministeren har det, for regeringsudspillene har vist, at man også vil drage de politiske konsekvenser af det.

Men det, jeg bare er så bange for, er, at arbejdsløshedsdiskussionen skal blive, som den har været de sidste 10 år, nemlig de fine, store ords diskussion uden den praktiske opfølg-

ning. Det er det, jeg forsøger at sige, fru Lilli Gyldenkilde. For min skyld kan man godt på hvert eneste landsmøde og kongres i dette land stille sig op og holde de fine taler, bare man husker at gå med i de praktiske forslag bagefter. Det gør SF, det gør CD, det gør regeringen, og det gør statsministeren, og så er det jo meget godt.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg synes ikke, fru Lilli Gyldenkildes bemærkninger om, at man ikke er værdig til at sidde herinde, hvis man ikke bekymrer sig for de ledige, var særlig heldige. For det var jo underforstået, at hvis ikke man var enig i fru Lilli Gyldenkildes udlægning, var man ikke værdig til at sidde her i Folketinget. Sådan fik fru Lilli Gyldenkilde fremstillet det. Og jeg synes, det er helt urimeligt, at hver eneste gang, der har været en heroppe, som ikke har den samme opfattelse som fru Lilli Gyldenkilde, så kommer fru Lilli Gyldenkilde med det salmevers, vi kender.

Fordi vi andre tror, at det kan løses på en anden måde, behøver vi ikke være ringere. Oven i købet mener jeg, det er mere reelt at se på de muligheder, der er for at skabe reelle arbejdspladser, og ikke på alle de forskellige udenomsordninger, som vi gang på gang hører om fra SF's side.

Vi mener virkelig, at vi gør det allerbedste for de ledige, når vi fokuserer på erhvervslivets muligheder, når vi gang på gang taler om f.eks. indslusningsløn. Det er da ikke, fordi Venstre ønsker, at der er nogle, der skal have mindre i løn, end de får i dag. Men når virkeligheden er, at de ikke kan få den løn, og jobbene står og ikke bliver udført, må det da være bedre, at de kommer i arbejde og får den løn, som det arbejde nu er værd.

Fru Lilli Gyldenkilde forholder sig f.eks. ikke til bemærkningen om, at – som jeg sagde i min tale – solidarisk lønpolitik er usolidarisk beskæftigelsespolitik. Det mener jeg der er adskillige beviser på. Hvordan forholder fru Lilli Gyldenkilde sig til det?

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Nu synes jeg, at hr. Helge Sander skal lade

[Lilli Gyldenkilde]

være med at være så sart. Der var ikke antydning i det, jeg sagde, af, at jeg mente, at nogle var mindre værd end andre. Det, jeg sagde, var, at vi i dette Folketing er forpligtet til at gøre bedst muligt, hvad vi mener er bedst muligt. Jeg klandrer ikke nogen for ikke at ville gøre det, de mener er bedst muligt. Jeg kan være uenig i, om det, de mener, nu også er det bedst mulige, men jeg har ikke klandret nogen for det.

Når man sådan hører helt skævt, kalder vi det i øvrigt ovre i Jylland, hvor jeg kommer fra, at være vil-døv. Det håber jeg ikke at hr. Helge Sander fortsat vil være.

Må jeg så sige til hr. Peter Duetoft som en sidste kort bemærkning i vores debat: Hvis det er lige meget, hvilken dagsorden der bliver stemt igennem, så synes jeg, hr. Peter Duetoft skulle stemme for SF's dagsorden.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Med al respekt for fru Lilli Gyldenkilde, så har fru Lilli Gyldenkilde ikke forstået et suk af, hvad jeg har stået og sagt.

Kritikken mod den dagsorden er netop, at den sætter et nøjagtigt tal på 50.000 i 1994. Det er det, jeg mener er urealistisk, og det er ureelt over for folk. Det kan lige så godt blive 75.000, som det kan blive 10.000 eller nul. Det ved fru Lilli Gyldenkilde intet om, og det ændrer den dagsordensvedtagelse – som jo formodentlig ikke bliver til noget i dag – intet i.

Det er min hovedkritik. Vi kan slynge alle de tal ud, vi vil. Hvorfor siger fru Lilli Gyldenkilde så ikke 55.000 eller 60.000 eller 100.000, eller f.eks. 350.000, for så var alt jo bare løst? Effekten er nøjagtig den samme. Det er det, der er min hovedkritik.

Lad være med alle de ting, men gør – som SF også gør – et godt dagligdags arbejde, der lidt efter lidt kan bringe flere og flere i arbejde. Det er det, det drejer sig om.

Jørgen Estrup (RV):

SF har med dagens forespørgsel stillet et klart spørgsmål, nemlig om regeringen vil udnytte råderummet og gøre noget ved den stigende arbejdsløshed. Det er rart og godt allerede med det samme at kunne svare: Ja, det vil vi naturligvis, og vi har allerede lagt frem, hvad vi vil gøre.

Det er baggrunden for debatten i dag, og jeg håber, at SF også vil forstå, at regeringspartierne naturligvis hellere vil bruge tiden til at debattere de forslag, der er lagt frem, end til en mere generel diskussion om arbejdsløsheden – den være sig nok så væsentlig – også af hensyn til den almindelige forståelse af problemet. Det afgørende i øjeblikket er handling, ikke ord. Dem har vi sådan set nok af i Folketinget. Det tror jeg egentlig også at SF er helt enig i.

Jeg tror, det bedste, Folketinget i øjeblikket kan gøre, er at give den sikkerhed ude omkring i befolkningen, at vi har dette problem på dagsordenen permanent, hele tiden. Sikkerhed for, at det kommer os ved dagligt, at vi gør, hvad der er i vores magt for at finde muligheder og for at løfte ansvaret for at sænke arbejdsløsheden. Bedre tror jeg ikke vi kan gøre det. Vi kan give mange løfter, men det bedste, vi kan gøre, er konstant at beskæftige os med det.

Det, jeg tror er afgørende i den sammenhæng, er at prøve nye strategier, prøve nye veje. Det er også det, der er overskriften på regeringens plan »Ny kurs«. De nye veje og de nye muligheder er det, der er nødvendigt, for de gamle muligheder, de gamle ting, vi har afprøvet, har ikke virket.

Der er to ting, der efter min mening er værd at fremhæve i det, regeringen allerede har lagt frem: først arbejdsmarkedsreformen og dernæst skattereformen. Dermed er sagt, at regeringen ønsker at løfte den del af arbejdsløsheden, der har med strukturproblemerne at gøre. Jeg tror, man af og til er tilbøjelig til at glemme, at det er en meget stor del af arbejdsløshedsproblemet. Det kan være svært at sige præcis hvor meget – det er vel også skiftet med tiderne – men det er muligvis halvdelen eller mere. Det er i hvert fald en stor og væsentlig del af arbejdsløshedsproblemet at få låst op for nogle af de fastlåste strukturer, nogle af de fastlåste mekanismer, som både ligger i arbejdsmarkedssystemet og i skattesystemet.

Og så er der det, som vel mere normalt ligger i ordet råderum, nemlig at man også vil lave en finanspolitisk lempelse af betydelig størrelse, at vi simpelt hen nu og her er parat til at sætte dampen op. Det er det, som forhåbentlig skal føre til den forøgelse på mere end 40.000 beskæftigede, som man fra regeringens side har skønnet at de nye initiativer vil føre til. Og der-

[Jørgen Estrup]

med er vi jo egentlig ikke så frygtelig langt fra det tal, som andre i debatten nu har fremført, nemlig 50.000. Det er jo ikke det, der skiller. Det afgørende er, at man her vil gøre en stor og væsentlig indsats.

I de ting, der er lagt frem, er der nogle nye principper, og jeg synes, det er dem, man skal hæfte sig ved. Der har allerede i debatten været sagt meget om den decentrale tilrettelæggelse af arbejdsmarkedspolitikken: at man lægger tingene ud, dér hvor der er viden, dér hvor der er initiativ, og dér hvor lokalsamfundet kan være med til at løfte problemstillingen.

En anden ting, som jeg synes er værd at nævne, er, at vi sikrer en række individuelle minimumsrettigheder. Det har været et stadig tilbagevendende spørgsmål i de arbejdsmarkedspolitiske tiltag, som jeg har været med til at diskutere her i Folketinget, om det var generelle gennemsnitlige rettigheder, vi snakkede om, når vi snakkede uddannelsesydelse og andre ting, eller det var den enkelte, som havde disse rettigheder. Jeg tror, det er en kolossal sikkerhed at give den, der bliver ledig, at de tiltag, som Folketinget har indrettet, er indrettet mod mig personligt, er noget, der står til rådighed for mig, og ikke blot er noget, der i almindelighed kan tilbydes ledige.

Og så er der det sidste, som jeg gerne vil understrege ganske særligt, nemlig at vi nu strækker det arbejdsmarkedspolitiske system. Vi afprøver dets grænser. Fra radikal side har vi kaldt det at slippe de ledige løs, og det er sådan set det, man prøver på en vis kontrolleret facon, men dog sådan, at vi løber risikoen for måske også at gå et skridt ud over de grænser, som systemet kan bære. Derfor er mange af ordningerne også forsøgsordninger.

Jeg kan nævne som eksempler, at vi jo nu giver en lang række øgede muligheder for, mens man står til rådighed for arbejdsmarkedet at kunne udføre ulønnet arbejde af forskellig slags. Det har i lang tid været et diskussionsemne. Man får større uddannelsesmuligheder. Vi har i Folketinget et forslag på bordet, som endelig løser det problem, mange af os har ønsket at få løst, nemlig de supplerende dagpenge. Her kunne man nogle gange risikere, at hvis man tog småjob, skulle man have penge med på arbejde, fordi man så gik ned i samlet understøttelse.

Vi sørger også for, at der er mulighed for, at den pågældende ikke længere står til rådighed for arbejdsmarkedet i en periode, hvis det er væsentligt for den pågældendes fremtidige beskæftigelsesmuligheder; det gælder f.eks. orlovsordningerne. Det er også et brud med en hidtidig tradition, og det er noget, som nogle vil føle er at afprøve systemets grænser.

Så gør vi det tredje, jeg vil nævne, nemlig ændrer prisen på arbejdskraft, regulerer på, hvad det koster at anvende arbejdskraft i beskæftigelse, og dermed forhåbentlig også skaber mange nye arbejdspladser. Vi gør det med den omlægning af skattesystemet, som betyder, at man beskatter arbejde mindre og flytter en række af skattebetalingerne over på grønne afgifter og andre ting. Vi gør det også i form af tilskudsordningerne.

Det sidste jeg vil nævne som nye veje, en mulighed for at afprøve systemet, er garantien for, at man nu kan få beskæftigelse i sin ledighedsperiode, at man altså ikke længere får den stop go-situation, som vi kender fra arbejdstilbudene, hvor man har 7 eller 9 måneders arbejde, og så er man udenfor igen. Nu får man en lang periode, hvor det offentlige har lovet at sikre, at der er faste ugentlige timetal, hvor man har sit arbejde. Det tror jeg gør en kolossal forskel for dem, der skal bruge systemet.

Kort sagt vil jeg sige, at dette er en ny strategi. Det er en ny strategi, som afprøver systemets grænser, og det er vi fra radikal side godt tilfredse med.

Jeg synes, det er vigtigt samtidig at have som en konklusion for debatten – i hvert fald set med vore øjne – at den ikke må umyndiggøre de ledige. Vi skal ikke overtage ansvaret for den enkelte ledige fuldt og helt. Vi skal tilbyde den ledige nogle ting. Vi skal vise, at vi har medansvar, måske et meget stort ansvar. Men vi skal sikre, at den enkelte bevarer troen på sig selv, og at det nytter. At der er muligheder, og at den enkelte selv har et ansvar.

Så vil jeg godt sige noget om den debat, der i øvrigt har været her i dag, og ikke mindst Venstre og De Konservatives deltagelse i den. Som et parti, der igennem mange år har arbejdet sammen med Venstre og De Konservative om arbejdsmarkedspolitikken, har vi ikke mindst siden 1990 haft et stadigt slagsmål om, hvor højt arbejdsløsheden skulle prioriteres. Jeg mindes sidste sommers stadige debat med den

[Jørgen Estrup]

daværende finansminister om, hvorvidt man nu kunne tænke sig at lægge mere vægt på at bekæmpe arbejdsløsheden, og hvor finansministeren dengang truede med regeringens afgang.

Derfor er det stærkt i dag at høre Venstres og De Konservatives forsøg på at overbyde den nuværende regering, og jeg synes i hvert fald, at vi må kunne forvente det minimum, at Venstre og De Konservative – måske sammen med SF, hvem ved – men da i hvert fald alene fremlægger en plan, som sandsynliggør, at man faktisk i 1994 kan nedbringe ledigheden med de 50.000, som man nu åbenbart er parat til at stemme for i dagsordenen.

Glønborg (KRF):

Jeg har mange gange indledt mit bidrag til en forespørgselsdebat med at rette en tak til Socialistisk Folkeparti, fordi man har rejst debatten. Det vil jeg ikke gøre i dag. Tværtimod vil jeg bebrejde SF, at man har tvunget en lang række mennesker til her i dag at foretage sig noget, som reelt ikke gavner arbejdsløsheden. Det er akkurat, som om SF overhovedet ikke har opdaget, at der skete noget onsdag den 19. maj. Det er, som om SF ikke har opdaget, at regeringen faktisk fremlagde et meget, meget konstruktivt bidrag til at løse den opgave, som man nu spørger om man vil gøre noget ved.

Ja, sandelig, det vil vi! Vi er i fuldt sving. Vi arbejder, vi knokler med det. Og vi havde da en god debat om den pakke for ikke ret lang tid siden. Debatten varede faktisk omkring 12 timer, og da syntes jeg egentlig vi arbejdede, og da prøvede vi at forholde os til det, der nu var lagt på bordet. Heldigvis gik det sådan i løbet af debatten, at stemningen blev bedre, og der blev fra alle sider vist større og større vilje til at samarbejde om at finde de rigtige løsninger. Og det tilbud, som vi fra regeringspartiernes side har givet til oppositionspartiernes konstruktiv medvirken, står selvfølgelig stadig væk ved magt.

Hvis man er villig til at lægge konkrete forbehold på bordet, så de kan passe ind i den helhed, som regeringen med sit udmærkede forslag har lagt frem, siger vi da velkommen. Jeg synes simpelt hen, at vi i dag alle sammen meget hellere skulle have brugt den tid, vi nu har brugt til at snakke, til at sætte os ind i alle de henvendelser, som nu strømmer ind til os

fra forskellige organisationer og enkeltpersoner, der er lidt i tvivl om, hvad virkningen af den pakke, som vi har lagt på bordet, nu bliver.

Regeringen har jo ikke siddet passivt hen, men har faktisk udført et ganske dygtigt stykke arbejde. Når vi ser bort fra den politiske støj og de ganske naturlige indvendinger, der er rejst fra interesseorganisationer over de pletter, der efter deres opfattelse er i pakken, fordi den berører dem på en lidt ubehagelig måde, har regeringsinitiativet jo fået en ganske pæn, nøgtern, saglig vurdering, og derfor kan jeg ikke forstå, at vi skal bruge tid på at svare på en forespørgsel, som jeg synes man anstændigvis skulle have trukket tilbage, dengang man havde set regeringens pakke og efter den udmærkede debat, vi har haft om den.

Det er jo egentlig ganske pudsigt at sammenligne de to dagsordener, som sættes op imod hinanden. De begynder ligedan. De første ord er helt de samme, og det er tydeligt, at begge dagsordener har det mål, at arbejdsløsheden skal bringes ned. Det er vi jo enige om. Så kan vi se forskelligt på formuleringerne og se forskelligt på, hvor realistisk det er at skrive et præcist tal, som SF har gjort. Der må jeg sige, at jeg foretrækker den realistiske måde, regeringspartierne har beskrevet situationen på i den dagsorden, vi har fremsat.

Jeg vil opholde mig en lille smule ved det første ord, som i de to dagsordener ikke er det samme. SF skriver: »Idet Folketinget konstaterer, at den høje ledighed er det største menneskelige og økonomiske problem i det danske samfund, . . .«. I regeringspartierne står der: »Idet Folketinget konstaterer, at den høje ledighed er det største sociale og økonomiske problem i det danske samfund, . . .«. Nogle vil sige: Jamen kan det ikke være lige godt, hvad man skriver? Nej, der ligger egentlig et menneskesyn til forskel.

Jeg synes, der skal et vældigt mod til at udnævne ledigheden til det største menneskelige problem. Hvad siger det nemlig om ens opfattelse af mennesket? At mennesket dybest set er til for produktionens skyld, fordi det lønnede, betalte, erhvervmæssige arbejde er det, der er menneskets højeste identitet, det er egentlig mennesket selv. Det er et udtryk for, at man ikke spørger: Hvem er du? Man spørger først og fremmest: Hvilket betalt arbejde har du? Det undrer mig egentlig, at SF ikke er opmærksom på den forskel.

[Glønborg]

Vi erkender, at ledigheden er det største sociale og økonomiske problem, men mennesket er så sandelig andet end et produktionsvæsen, og derfor vil vi ikke være med til at sige, at ledigheden skulle være det største. Jeg er helt sikker på, at der er mennesker, som har endnu større problemer, enten de så er i beskæftigelse med lønnet arbejde, eller de ikke er.

Kristeligt Folkepartis hele arbejde med arbejdsmarkedsspørgsmål, økonomiske spørgsmål, sociale spørgsmål, rettlige spørgsmål, i det hele taget med politik, betragter mennesket som noget mere, og derfor har menneskene en række andre behov, som vi også skal give plads for, og vi skal lade være med at tage et menneskes værdi og identitet fra det menneske, fordi det nu i kortere eller længere tid ikke har det lønnede arbejde.

Vel er det et problem, og vi vil gerne gøre noget ved det, men vi vil også være med til at give mennesket mulighed for virkelig at være menneske. Der vil jeg selvfølgelig hilse med glæde, at SF og Kristeligt Folkeparti har samarbejdet så udmærket bl.a. omkring orlovsordninger. Vi har også grund til at hilse med glæde den fleksibilitet, som SF har vist, når vi gerne ville give folk, der var ledige, mulighed for at foretage sig noget meningsfyldt. Der har SF ikke været så firkantet. Det har vi da været glade for, og derfor tør jeg da håbe, at forskellen i de to ord, som jeg nu har dvælet en del ved, dybest set ikke viser den forskel i menneskesyn, som jeg har gjort opmærksom på kunne være en fare. Jeg håber, at det kun er en tanke-torsk, og at SF dybest set også har det menneskesyn, som jeg her har givet udtryk for.

Både på dette felt og på en række andre vil jeg gerne gentage, hvad jeg sagde under debatten om regeringens pakke: Vi ønsker et samarbejde. Vi ønsker, at vi kan få pakken vedtaget med et bredt flertal. Men gennemføres skal den, det er regeringens klare målsætning.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg skal ikke gå ind i en stor diskussion med hr. Glønborg om menneskesyn på baggrund af den sammenlignende tekstanalyse, hr. Glønborg præsterede. Det er måske ikke det vigtigste i denne debat at lave den form for analyse af, hvad et enkelt ord betyder i en dagsorden formuleret af to forskellige partier. Men siden

hr. Glønborg nu er så utilfreds med denne debat, at han bruger halvdelen af sin taletid til at kritisere, at vi skal have debatten, og at det tager for lang tid, så vil jeg sige to ting.

Debatten var jo for det første blevet forkortet, hvis Kristeligt Folkeparti ikke havde brugt så meget tid på den slags, om man så må sige, lige gyldigheder, som vi hørte her fra talerstolen for lidt siden.

Og så vil jeg sige for det andet, at vi stillede denne forespørgsel for ca. 2 måneder siden, før påske. Det var vores hensigt, at den skulle have fundet sted i løbet af april måned, men det ville regeringen ikke. Derfor blev den udsat til dette tidspunkt, og vi syntes ærligt talt ikke, det var rimeligt, at vi skulle trække vores forespørgsel, fordi regeringen ikke ønskede at besvare den i april måned, sådan som det faktisk var hensigten, da vi stillede forespørgslen.

Derfor skal man ikke bebrejde os, at vi har denne forespørgselsdebat i dag. Det skyldes ene og alene, at regeringen ikke ville tage den på et tidligere tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Som jeg indledte med at sige, har jeg stor respekt for SF's politiske tæft, og SF har gang på gang rejst væsentlige forespørgsler, som vi med glæde har deltaget i behandlingen af. Det, jeg kritiserede SF for, var ikke at have fremsat den i sin tid, men for, at man ikke trak den tilbage i erkendelse af, hvad der skete i sidste uge. Ærlig talt så synes jeg, vi kunne have brugt tiden til noget nyttigere. Jeg har været fræk nok til også at gøre det noget af dagen; jeg har været fraværende under en hel del af debatten, fordi jeg syntes, at der var vigtigere ting, jeg kunne tage mig til. Men jeg følte anstændigvis, at jeg burde bruge min taletid her også på noget væsentligt, og jeg mener faktisk, at menneskesynet er noget væsentligt.

Debatten om det, der rent praktisk skal gøres ved arbejdsløsheden nu, havde vi jo forleden. For det er nu en gang regeringens pakke, der er det aktuelle at arbejde ud fra nu. Vi har fået et redskab. Må vi så bede om, at oppositionen overvinder sin frygt for at røre ved et redskab, som regeringen har lagt frem.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Vi er da ikke bange for at røre ved regeringens planer. Vi vil endda gerne røre meget ved dem. Vi vil gerne lave om på dem på en masse punkter, så lad os da tage en forhandling om det; det er vi til enhver tid interesseret i.

Men hr. Glønborg må altså leve med, at arbejdsløshedsdebatten i Danmark ikke er forbi, bare fordi regeringen har lagt en plan frem. Det var den måske, hvis regeringen havde lagt en plan frem, som fjernede arbejdsløsheden. Så kunne man sige: Jamen det var da til at tage og føle på. Og så behøver vi ikke debatten. Men sådan er det jo ikke.

Regeringens egen prognose er, at arbejdsløsheden næste år selv med regeringens plan gennemført vil være 340.000, og det mener vi i SF er et uacceptabelt højt niveau. Og så længe det er sådan, så længe regeringen ikke magter at gøre mere ved arbejdsløsheden, må regeringen altså leve med, at SF bliver ved med at rejse den slags debatter, fordi vi synes, der gøres for lidt ved arbejdsløsheden i Danmark.

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Jeg vil gerne starte med at takke SF for det initiativ, man har taget. Jeg synes egentlig også, at SF sammen med regeringspartierne har været kendetegnet ved at gøre alt, hvad man kunne, for at holde debatten på sporet. Altså: Hvordan udnytter vi det råderum, vi nu en gang har, for at nedbringe arbejdsløsheden så maksimalt, som det overhovedet er praktisk og økonomisk muligt?

Mange indlæg har præget debatten. Nogle – og det beklager jeg – fra Venstre og De Konservative har måske mere været optaget af en debat, der foregik forleden, men lad os nu se frem til, at vi også, når det gælder skattereformområdet, forhåbentlig vil se V og K spille mere konstruktivt med.

Hr. Holger K. Nielsen var meget optaget af, om vi dog ikke kunne sætte et konkret måltal for arbejdsløshedens bekæmpelse for 1994. Jeg vil gerne komme lidt tilbage til de to dagsordensforslag, der nu foreligger, men omvendt måske også sige, at jeg var glad for, at hverken SF eller andre partier i dag gav det indtryk, at vi i 1994 kan udstede garantier for, at arbejdsløshedstallet kan bringes ned til et ganske bestemt niveau. Jeg hørte også SF's forskellige indlæg her i dag sådan, at det er en målsæt-

ning, at det er noget, vi gerne vil tilstræbe, og at der skal sættes så meget ind for at nå de mål, som overhovedet muligt.

Jeg håber derfor også, at vi, når vi kommer til afstemningen om dagsordensforslagene, alligevel kan bede SF om at overveje, om det virkelige skal være sådan, at en diskussion om regeringens målsætning om at nå ned på en nedbringelse af arbejdsløsheden på 40.000 eller mere og SF's tal i dagsordensforslaget på 50.000 skal føre os ud i en afstemning om to forskellige dagsordener. Jeg vil gerne vende tilbage til det om lidt, men det forekommer mig, at det måske ikke er det, vi skal gå efter i dag, når jeg mener at kunne konstatere i dag, at der er ganske, ganske mange af de indlæg, SF har haft, der, så vidt jeg kan se, ligger ganske tæt op ad de tanker, regeringen også har, og som vi overordentlig gerne vil forhandle også i detaljer med SF.

Kampen mod arbejdsløsheden er jo, som flere var inde på det – først hr. Bakholt – også en kamp, der skal føres på europæisk niveau. Derfor har regeringen, som hr. Bakholt sagde det, lagt meget stor vægt på, at så at sige hele Vesteuropa bliver og er engageret i en stærkere koordineret indsats. Jeg synes, hr. Bakholt påviste det netop ved understregningen af, at økonomien er international, og netop ved karakteristikken af, at det billede, vi har i Europa, er, at de fleste lande har statsunderskud, de fleste lande har måske i for lang tid beskæftiget sig for lidt med, at deres respektive statsunderskud ikke er et nationalt anliggende alene, men selvfølgelig også afhænger af, hvad de andre lande gør. At det er vigtigt, at vi også på vort topmøde her i København i EF den 21.-22. juni understreger og får vedtaget klare beslutninger om, at en bedre koordineret EF-indsats til fremme af beskæftigelsen hører med også i den danske regerings indsats for at knække arbejdsløshedskurven.

Jeg lyttede med interesse til hr. Per Stig Møllers og hr. Helge Sanders indlæg. Der var noget af det, jeg havde hørt før, bl.a. påstanden om, at der skulle lægges op til en uansvarlig økonomisk politik med det oplæg, vi fra regeringens side lægger frem til behandling her i Folketinget. Jeg skal ikke bruge megen tid på den påstand her i dag, men bare henlede opmærksomheden på to enkle kendsgerninger. Den ene er, at Det Økonomiske Råds for-

[Statsministeren]

mandskab og Det Økonomiske Råd faktisk påpeger i deres konklusioner, at regeringens udspil klart ligger inden for rammerne for en ansvarlig økonomisk politik. Det eneste medlem af Det Økonomiske Råd, som har indtaget et lidt andet standpunkt, er vistnok Dansk Industri, hvorimod Dansk Arbejdsgiverforening giver udtryk for, at der naturligvis er plads til en betydelig indsats. Må jeg citere fra Det Økonomiske Råds formandskabs udtalelser:

»Der vil med regeringens indsats være tale om en finanspolitisk lempelse af en størrelsesorden på ca. 15 mia. kr. De supplerende beregninger omkring det finanspolitiske råderum sandsynliggør, at en sådan lempelse er forsvarlig i forhold til betalingsbalancen, også på længere sigt.«

Op på næste side i udtalelsen hedder det:

»Betalingsbalanceoverskuddet kan med den foreslåede lempelse af finanspolitikken anslås til i omegnen af et overskud på 30 mia. kr. både i 1994 og i 1995.«

Jeg skal ikke gå i detaljer, men – undskyld jeg siger det – hvis man fortsat påstår, at regeringens økonomiske politik ikke er ansvarlig, ikke respekterer vort ønske om at have et overskud, og ikke samtidig udnytter det økonomiske råderum, har man i hvert fald ikke noget konkret eller veldokumenteret at have påstanden i. Jeg nævner bare for god ordens skyld også nationalbankdirektør Erik Hoffmeyers udtalelser, som klart vedstår, at der er tale om en finanspolitisk lempelse, som oven i købet kan gå hånd i hånd med en fortsat rentepolitisk målsætning om at nedbringe renteomkostningerne og renteniveaet. Det er den ene ting, som jeg synes er vigtig at få slået fast.

Det andet, som vi jo desværre også har hørt før fra V og K's side, er tanken om nye fradrag, og her har jeg to kommentarer. Den ene er, at det nuværende tilskudssystem, som vi kender inden for reparations- og vedligeholdelsesområdet, jo har vist sig at fungere ganske udmærket, som flere ordførere også har påpeget i dag. Jeg var derfor glad, da vi lidt tidligere på året som bekendt blev enige om at forlænge og forbedre ordningen fra 40 til 50 pct.

Men jeg er nødt til at sige, at når V og K i dag introducerer tanken om nye fradrag, ville det være gavnligt for debatten at vedstå, at hver gang man indfører et nyt fradrag i skattesystemet, lægger man nye sten i vejen for lave-

re marginals-katter. Enhver ved, at indførelsen af nye fradrag gør det vanskeligere at fastholde målsætningen om lavere marginals-katter, og derfor er man nødt til at sige til sig selv, både fra V og K's side og fra anden side: Vi må vælge det ene eller det andet. Man kan ikke insistere på både nye fradrag og lavere marginals-kat, for enhver, der beskæftiger sig med de ting, ved, at det ikke hænger sammen og ikke lader sig gøre.

Hr. Helge Sander havde nogle bemærkninger om arbejdsmarkedspolitikken. Jeg vil gerne bekræfte over for hr. Helge Sander, at regeringen er meget opsat på at inddrage arbejdsmarkedets parter i den videre høring, som arbejdsministeren jo også er meget aktivt inde i. Vi lægger megen vægt på, at både den faglige side og arbejdsgiversiden bliver aktive og positive medspillere i den nye decentrale arbejdsmarkedspolitik, netop som regeringen har lagt op til fra starten.

Jeg må sige til hr. Helge Sander, når det gælder mindsterettighederne, som også hr. Jørgen Estrup understregede, at regeringen lægger megen vægt på, at minimumsrettighederne for den enkelte i virkeligheden er det trygge grundlag for, at man netop på decentralt plan kan bruge ressourcerne bedst muligt og indrette uddannelses- og jobtilbudene på en sådan måde, at de passer til den enkeltes forudsætninger. Det skal også være sådan, at den enkelte ikke bliver prisgivet, uanset om det nu er i den ene eller den anden kommune, man tilfældigvis er ledig og jobsøgende. Derfor er kombinationen af mindsterettigheder og et fleksibelt system netop den balance, der sikrer, at den enkelte trygt kan gå ind i den aktiveringsindsats, vi har lagt op til, samtidig med at alle ressourcer i lokalsamfundet kan sættes ind for netop at give det tilbud, der passer til den enkeltes forudsætninger og det lokale arbejdsmarkeds muligheder.

Jeg vil i øvrigt gerne sige tak til fru Lilli Gyldenkilde for et efter min mening meget konkret og også meget visionært betonet indlæg. Jeg deler det synspunkt, at indsatsen mod arbejdsløsheden må være meget målrettet og skal være en erhvervspolitisk kombination af initiativer for at skabe konkrete, nye job i industrien og gøre en indsats for bedre service.

Fru Lilli Gyldenkilde var inde på forholdene i sygehus- og daginstitutionssektoren og

[Statsministeren]

nævnte spørgsmålet om uddannelsesbehovene i de to sektorer. Jeg er meget opmærksom på det, fru Lilli Gyldenkilde, og jeg har også modtaget henvendelser fra bl.a. Dansk Sygeplejeråd om sygeplejerskers og sundhedsplejeres uddannelse på lidt længere sigt. Vi vil være opmærksomme på det og prøve at se, hvor meget vi er i stand til at løfte ekstra i denne omgang.

Må jeg nævne, at vi i hvert fald på efteruddannelsessiden har lagt op til at tage beslutning om disse 10.000 ekstra pladser så hurtigt som overhovedet muligt. Her skulle vi i hvert fald have muligheder for at sikre, at vi ved hjælp af uddannelsesmidlerne og de afsatte 10.000 pladser i det ordinære uddannelsessystem kan finde plads til at løse nogle af de opgaver, fru Lilli Gyldenkilde påpeger her.

Om hjemmehjælpsordningen og ældreindsatsen vil jeg sige, at regeringen, som hr. Bakholt også nævnte, har lagt op til, at vi i forbindelse med nybyggeri, nye udvidede lånerammer for kommunerne og bedre økonomisk grundlag for investeringer i området, kombineret med aktivering af ledige efter den seneste revision af aktiveringsaftalen, som vi indgik tidligere på året – og forhåbentlig også bedre ordninger fremover – kan forbedre den service, som fru Lilli Gyldenkilde klart påpeger værdien af.

Jeg vil også sige, at når det gælder ældrepolitikken, er det regeringens tanke – som det fremgår af vort oplæg »Ny kurs mod bedre tider« – at tage fat på disse sociale mindsteretigheder i en meget konkret form. Det vil sige, at vi vil finde stjerneeksempler fra de bedst fungerende kommuner og derigennem langsomt oparbejde, hvad man kunne kalde nogle standarder, og indgå aftaler med kommunerne for at sikre, at de ældre ikke får lov at ligge alene uden omsorg, at der bliver givet hjemmehjælp, og at der bliver aktiveret flere ledige på hjemmehjælpsområdet, som vi selv har taget initiativ til.

Vedrørende arbejdstiden vil jeg sige, at her er det regeringens holdning, at det først og fremmest er et overenskomstmæssigt spørgsmål, som må forhandles mellem parterne; det tror jeg egentlig også vi er enige om.

Hr. Poul Nødgaard havde mange spørgsmål til mig, og for en stor dels vedkommende vil de være velegnede til besvarelse fra arbejdsministerens side i Folketingets Arbejdsmarkedsud-

valg. Jeg vil imidlertid godt opholde mig ved et enkelt af de spørgsmål, hr. Poul Nødgaard stillede, nemlig hvor meget ledigheden vil blive reduceret som følge af udfaldet af folkeafstemningen den 18. maj. Det kan jeg ikke give noget konkret tal for, og jeg tror også, det er vigtigt at holde fast i, at regeringens skøn på 150.000 flere arbejdsløse i tilfælde af et nej, som hr. Poul Nødgaard nævnte, ikke var helt så håndfast, som hr. Poul Nødgaards indlæg gav indtryk af. Det var en slags skøn med alle de usikkerheder, der knytter sig hertil, og bygget på forudsætningerne i den rapport, hr. Poul Nødgaard tænker på.

Jaet den 18. maj har først og fremmest givet regeringen det, der skal til, for at vi kan spille maksimalt ud, som vi har gjort det nu, for at fremme beskæftigelsen og få en bedre fordeling af arbejdet gennem de nye uddannelses- og orlovsordninger, så stærkt som det overhovedet er tænkeligt og muligt.

Jeg vil godt benytte hr. Peter Dueofts indlæg til direkte at kommentere den dagsorden, som SF har foreslået. Jeg synes, hr. Peter Dueoft blandt andre udmærkede betragtninger især nævnte én ting, som er vigtig at fastholde for os som politikere. Jeg tror ikke, vi i politik skal konkurrere om, hvor langt vi kan bringe arbejdsløsheden ned, når vi ved, at vi har en så usikker verden foran os, som tilfældet er. Ingen kan på nuværende tidspunkt sige noget konkret om, hvordan den europæiske økonomi vil se ud i 1994. Vi har vore bange anelser, pilen peger i nedadgående retning, og det vanskeliggør regeringens anstrengelser for at få knækket arbejdsløshedskurven.

For det andet kan ingen jo med sikkerhed vurdere, hvordan renteudviklingen vil forme sig for 1994. Forhåbentlig i nedadgående retning, som det har været tilfældet indtil nu, og det synes jeg også at alt tegner til. Men jeg vil gerne hermed påpege, at det er nu engang ikke god politik at sige til befolkningen, at i dag vil vi beslutte, at arbejdsløsheden skal nedbringes med mindst 50.000 til næste år. Jeg ønsker det samme som hr. Holger K. Nielsen – det må man ikke misforstå – regeringen skønner, at de isolerede virkninger af regeringens udspil indebærer et fald i arbejdsløsheden på ca. 40.000 personer. SF ser helst, det bliver 50.000, og det gør regeringen også, men jeg vil bare nødig give befolkningen det indtryk ved at sige ja til

[Statsministeren]

SF's dagsorden her i dag, at nu er garantien der, nu kan man regne med det. Jeg vil godt citere de sidste to linier fra SF's dagsordensforslag:

»... i forlængelse heraf gennemføres de nødvendige initiativer, så arbejdsløsheden i 1994 nedbringes med mindst 50.000.«

Jeg er altså ikke uenig i målsætningen; jeg kunne også ønske det, og regeringen ønsker det, vores skøn er 40.000. Men jeg vil godt sige, at når regeringen ikke kan gå ind for SF's dagsorden i dag, skyldes det, at vi ikke føler, det er holdbart at give befolkningen det indtryk, at en garanti for mindst 50.000 færre arbejdsløse er endegyldigt hjemme nu. Det afhænger af så mange faktorer, at jeg egentlig hellere ville sige: Lad os dog være enige om, at alt det, vi nu sætter i gang, kan vi samles om med et bredt flertal og kombinere med rentefaldet – så har vi nemlig de største chancer for at nå tallet 50.000, når vi sammenholder vores indsats med en positiv udvikling i befolkningens forbrug og dispositioner.

Så kan jeg måske tilføje til Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet – jeg hørte ikke Fremskridtspartiets holdning til SF's dagsorden, men jeg registrerede, at både Venstre og De Konservative støtter SF's dagsorden – at jeg kan godt forstå, man smiler lidt dernede på Venstres rækker; det gjorde man i hvert fald lige før. Jeg lyttede nemlig med stor interesse til Venstres motivering for at støtte dagsordenen og Venstres opskrift på at få ledigheden ned med de 50.000. Den svarede ikke helt til SF's argumenter. Venstres ordfører, hr. Helge Sander, havde ikke mange elementer i sit indlæg, som kunne genfindes i SF's indlæg, så medmindre der er noget, jeg er gået glip af, sporer jeg større uenighed mellem VK og SF end mellem SF og regeringen.

Og derfor siger jeg til mig selv: Jeg går ud fra, at der ikke foreligger aftale om en fælles handlingsplan mellem VK og SF, og hvis der ikke gør det, vil jeg da være meget bekymret for, om en sådan opbakning bag SF's dagsorden egentlig er noget, der tjener SF's ønsker. Derfor er min holdning, at regeringen ikke kan støtte SF's dagsorden.

Vi synes ikke, at vi skal give befolkningen det indtryk, at tallet på 50.000 hermed er garanteret. Det forekommer os ligeledes, at vi heller ikke skal skændes om 10.000 fra eller til;

det, vi skal bruge tid på, er at sætte maksimalt ind for at få bragt arbejdsløsheden mest muligt ned.

Må jeg slutte med at sige tak for den debat, vi har haft i dag, og bekræfte det, jeg startede med at sige, nemlig at debatten heldigvis har berørt mange elementer i det udspil, regeringen har lagt frem for at få knækket arbejdsløshedskurven. Men jeg har også lagt vægt på i dag, at vi ikke må glemme, at det, vi nu sætter i gang for 1993 og 1994, skal følges op af en langt mere dybtgående analyse og debat om de bagvedliggende strukturer; det vil bevirke, at vi for alvor gennem resten af 1990'erne kan fortsætte med at få nedbragt arbejdsløsheden og få forøget beskæftigelsen på de nye decentrale måder, vi har antydnet med regeringens nye udspil.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Statsministeren citerede de økonomiske vismænds meddelelse om, at lempelsen var forsvaret, set i forhold til betalingsbalancen. Jamen hr. statsminister, det er der aldrig nogen af os, der har betvivlet, når vi ser på det betalingsbalanceoverskud, som er skabt i kraft af den tidligere regerings politik.

Nej, problemet er forsvarligheden i forhold til underskuddet på statsbudgettet, og her er det jo i hvert fald betænkeligt – også for regeringen – hvis man ser på de samme vismænds vækstskøn; vismændene bekræfter jo allerede det, jeg udtrykte frygt for i tirsdags, nemlig at væksten i regeringens plan er overvurderet.

Regeringen regner med en vækst på 3,4 pct., hvorimod vismændene efter at have indregnet regeringens plan regner med en vækst på 2,6 pct. Regeringen har altså allerede nu et skøn fra vismændene, der ligger 0,8 pct. under regeringens. Jeg vurderer, at der kommer yderligere nedvurderinger, efterhånden som lavkonjunktoren i Europa slår igennem, og så er det risikoen for underskud på statsbudgettet, der burde optage regeringen.

I den situation er det netop farligt for dagens tema, nemlig bekæmpelse af arbejdsløsheden, at man belaster erhvervslivets konkurrenceevne. Jeg står her med et notat fra Ministeriet for erhvervspolitisk samordning, som er dateret 18. maj, og hvoraf det fremgår, at erhvervs- og avancebeskatningen allerede i 1994

[Henning Dyremose]

udgør i alt 1,6 mia. kr., i 1996 3,8 mia. kr. og i 1998 7,5 mia. Senere i notatet prøver man ganske vist at hævde, at disse stigende belastninger reelt slet ikke er belastninger af erhvervslivet.

Men her er altså bl.a. et signal til statsministeren om, at det går den forkerte vej for arbejdsløsheden med det, regeringen lægger op til; og det er også et svar til hr. Peter Duetoft med hensyn til erhvervsbelastningen, som vi har diskuteret tidligere i dag.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg kan da forsikre statsministeren om, at der ikke foreligger nogen fælles handlingsplan mellem KV og SF. Vi har fremsat et dagsordensforslag ud fra det, som vi mener er det rigtige, og som vi mener regeringen skal lave. Det er jo ikke SF, De Konservative og Venstre, der skal føre denne politik, det er regeringen, der har ansvaret for den økonomiske politik i dette land, og det har vi fremsat et dagsordensforslag om.

Men det er da indlysende, at vi tager imod al den støtte, vi kan få fra andre partier her i Folketinget; at de så gør det ud fra nogle andre politiske motiver, er ikke afgørende for os. Det afgørende for os er, at regeringen har fået at vide, at der skal gøres noget markant over for arbejdsløsheden, og at vi også skal have nogle mere konkrete målsætninger. Det er det, vi gerne har villet slå fast.

I mange år har man haft målsætninger for alle andre størrelser i den økonomiske politik – de offentlige udgifter, inflationen osv. – men nu mener vi altså også, at man er nødt til at have nogle målsætninger for beskæftigelsesudviklingen. Statsministeren har jo ret i, at der kan ske noget uforudset i den udenlandske konjunkturudvikling. Det er klart nok, men så er det, at vi siger, at så er der da så meget desto større grund til at gøre endnu mere ved bekæmpelsen af arbejdsløsheden her i Danmark.

Og her vil jeg godt igen påpege i forbindelse med den finanspolitiske lempelse, at der er altså ikke meget beskæftigelsesvirkning i, at man foretager skattelettelser på ca. 5 mia. kr. De penge kunne bruges langt mere målrettet på andre måder, og bare her synes jeg, at regeringen skal være klar over, at man alternativt kunne få en større beskæftigelsesvirkning ved at foretage lempelsen anderledes end ved skattelettelser.

Så siger statsministeren, at regeringen regner med, at man kan sænke arbejdsløsheden med 40.000 i 1994. Men det er jo ikke rigtigt, hr. statsminister, det fremgår helt klart af »Ny kurs mod bedre tider«, at man regner med et fald på 25.000 i 1994 – jo, det er rigtigt, man regner med en sænkning på 25.000 i 1994, for der indgår også nogle andre faktorer end regeringens forslag isoleret set, og det står helt klart på siderne 12 og 13 i »Ny kurs mod bedre tider«. Vi synes, det er for lidt, og vi synes ærlig talt heller ikke, at 50.000 er et særlig højt måltal i forhold til, hvor stærkt arbejdsløsheden er steget de senere år. Vi synes ikke, det er specielt ambitiøst at sige, at vores mål er et fald i arbejdsløsheden på mindst 50.000. Helt ærligt, det synes jeg ikke.

Og igen vil jeg sige, som jeg har sagt tidligere, at vi anerkender, at regeringen trods alt har vilje til at opprioritere arbejdsløshedsbekæmpelsen. Men når man laver lempelser gennem skattelettelser, er det utilstrækkeligt, og man er ikke villig til i højere grad at se på kommunernes økonomi – og det synes jeg er en kæmpe-mangel, for mulighederne for kommunerne er stadig meget begrænsede. Vi skal behandle et forslag senere i dag om at give kommunerne bedre muligheder for at udvide deres service; isoleret set er det godt nok, men det ville være bedre, hvis man satsede langt, langt mere på, at kommunerne kan få gang i tingene, oprette ordinære stillinger i plejehjemssektoren, inden for hjemmehjælpen og på børnepasningsområdet. Der er en masse ting, der trænger til at blive gjort i kommunerne, men som ikke bliver gjort i øjeblikket, og det er urimeligt, når der er så mange arbejdsløse, fordi den samfundsmæssige meromkostning er forholdsvis lille.

Derfor betragter vi det stadig som noget helt centralt, at vi får en konkret målsætning for bekæmpelsen af arbejdsløsheden; og hvis der opstår vanskeligheder med konjunkturerne, er der da så meget desto større grund til, at vi gør noget mere her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Med hensyn til dette spørgsmål vil jeg gerne sige, at Fremskridtspartiets folketingsgruppe stemmer for den dagsorden, der er foreslået af SF, og som lægger op til, at der skal skaffes mindst 50.000 arbejdspladser inden udgangen

[Poul Nødgaard]

af 1994. Vi lægger ikke skjul på, at vi meget gerne ser, at langt størsteparten af dette antal stillinger findes i den private sektor, og det tror jeg ikke at nogen kan være uenige i.

Jeg vil også sige, at jeg synes, det er meget godt, at man har et mål at gå efter, og når der står »mindst 50.000«, håber vi da på, at det kan blive endnu mere. Det er godt, man har noget at stræbe efter, og derfor vil vi støtte SF's dagsorden, når det nu kommer til afstemning.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Nu skal vi ikke gentage de 14 timers debat fra i tirsdags, hr. Henning Dyremose. Jeg ved ikke, om det er i strid med forretningsordenen at bruge ordet citatfusk, men jeg vil alligevel gøre det og risikere at blive irettesat af formanden.

Det er citatfusk at hive én tabel ud af et notat og så sige i en fin bisætning, at der er for resten nogle modregninger bagefter, og dermed punktum! I det selvsamme notat, som hr. Henning Dyremose sidder med, kan man konstatere, at erhvervsbelastningen er nul i 1994 og op til 1½ pct. af lønsummen i 1998, og at dette dels modregnes af de omstillingsmuligheder, der er i virksomheden, dels af de kommende overenskomstforhandlinger og dermed af lønudviklingen. Det burde også have været nævnt.

Jeg synes, det er grove løjer; men det er jo dét, De Konservative nu har bedrevet de sidste 8 dage, nemlig at hive enkelttabeller ud og fremsætte dem som den eneste sandhed og i øvrigt helt glemme, at der for resten også er en anden del af regnestykket. Man burde have taget det hele med, hr. Henning Dyremose, men så ville billedet jo også have set lidt ubehageligt ud for Det Konservative Folkeparti.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg ved ikke, hvordan det forholder sig med hensyn til forretningsordenen; men det er i hvert fald ikke citatfusk at nævne, at i tabel 3.1, ændringer i erhvervs- og avancebeskatningen, opgør regeringen selv, at erhvervs- og avancebeskatningen i alt – det var lige præcis den formulering, jeg brugte, og det står her i notatet –

med alle decimaler udgør 1,59 mia. kr. i 1994, 3,78 mia. kr. i 1996 og 7,505 mia. kr. i 1998. Det er den samlede ændring i erhvervs- og avancebeskatningen.

Det, man derefter forsøger i notatet, og som jeg på grund af taletiden for korte bemærkninger kun kunne få med i en bisætning, er at sandsynliggøre, at denne beskatning slet ikke er en belastning. Det er jeg faktisk helt og aldeles uenig med Ministeriet for erhvervspolitisk samordning i, og jeg mener, at jeg kan tilbagevise det punkt for punkt. Derfor redegjorde jeg for, at regeringen selv har gjort opmærksom på, at erhvervs- og avancebeskatningen starter allerede i 1994 og stiger til de 7,5 mia. kr. i 1998. Og ellers hænger regeringens planer jo heller ikke sammen. Hvis ikke man havde de 8 mia. kr., var der jo ikke noget at lave personskattelettelser med, for i 1998 er provenutabet ved den samlede skatteomlægning kun på 600 mio. kr. ifølge regeringens egne tal. Derfor er det ikke så mærkeligt, at det belaster erhvervslivet, for det bliver taget fra erhvervslivet. Det er en kendsgerning, hr. Peter Duetoft, og det er en kendsgerning, der koster arbejdspladser, og derfor er det relevant for dagens debat. For det kan ikke nytte noget, at vi diskuterer, hvordan vi skal skabe arbejdspladser, når en del af regeringens skatteomlægning i virkeligheden ødelægger mulighederne for at skabe flere nye arbejdspladser.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil bare erindre det historieløse Konservative Folkeparti, der ikke kan lide at mindes gamle dage, om, at så vidt jeg husker, betød de konservative udspil på arbejdsmarkedsområdet og skatteområdet en belastning på henholdsvis 5 mia. kr. og 5-6 mia. kr. for erhvervslivet, hvilket samlet var omkring 10-11 mia. kr. Det var bl.a. en af grundene til, at CD på det tidspunkt var utrolig kritisk over for de konservative planer.

Og så vil jeg godt fastholde, at det er citatfusk, hvis man tager de oplysninger, man kan lide, fra et notat og derefter fortier resten. Det er ikke en rimelig måde at diskutere på, hr. Henning Dyremose, uanset om taletiden er udløbet eller ikke.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg kan godt forstå, at hr. Peter Duetoft ikke er glad for at erkende, at regeringen selv opgør, at erhvervs- og avancebeskatningen belaster med 1,59 mia. kr. i 1994, stigende til 7,5 mia. kr. i 1998. Men det er altså kendsgerninger, der ikke kan bortforklares, sådan er det, hr. Peter Duetoft.

Og så husker hr. Peter Duetoft forkert med hensyn til tallene fra forhandlingerne. Jeg vil gerne minde hr. Peter Duetoft om, at økonomisk politik må ændre sig efter situationen, og indtil september 1992 var det almindelig økonomisk politik, at konkurrenceevnen ikke måtte belastes af det, vi laver. Vi har set bunker af devalueringer, der har forringet dansk erhvervslivs konkurrenceevne, så vi i år forventer et fald i eksporten af varetjenester, og derfor må vores politik på nærværende tidspunkt føre til en forbedring af konkurrenceevnen og ikke en belastning. Det er ikke længere nok at være neutral, nu bør man forbedre konkurrenceevnen. Det er dét, der skaber arbejdspladser, og det er dét, debatten drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Hr. Henning Dyremose, jeg troede faktisk stadig, at noget af det, erhvervslivet var mest interesseret i, var nedsættelse af marginalskatterne, fordi det skulle være med til at få gang i hjulene og alt det halløj. Men det er jo en anden diskussion.

Jeg kan bare sige, hr. Henning Dyremose, at også jeg må erkende, at der åbenbart er forskel på, hvilken økonomisk politik man ønsker at føre, alt efter hvilken situation man befinder sig i. Der er helt åbenlys forskel på den økonomiske politik, som Det Konservative Folkeparti ønskede at føre, da man sad på regeringsbænkene, og den økonomiske politik, som Det Konservative Folkeparti ønsker at føre nu, hvor man er røget i opposition. Det er i alt fald blevet uendelig tydeligt i den første uge af denne diskussion om skatten. Man kan så diskutere, om det er særlig rart, men det er en helt anden diskussion. Jeg må blot erkende, at der er vild forskel på de signaler, som blev sendt fra den gamle konservative regering, og de signaler, som bliver sendt fra det nye konservative oppositionsparti.

Anden næstformand (Grove):

Hr. Henning Dyremose for en kort bemærkning, og så nærmer vi os tiden, hvor vi går videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Hr. Peter Duetoft må erkende, at det først er her i marts 1993, den samlede devalueringseffekt er blevet gjort op, og i marts 1993 var vi desværre ikke i regering. Og når der fremkommer nye oplysninger om, hvordan dansk erhvervsliv er blevet belastet, forbeholder vi os ret til at tilpasse vores politik til den nye situation.

Indtil den belastning var kendt, var det vores politik ikke at belaste konkurrenceevnen. Men efter at det stod klart, at eksporten af varetjenester ville falde i 1993 på grund af denne belastning af konkurrenceevnen, har vi ændret vores politik, for nu skal erhvervslivets konkurrenceevne forbedres. Det er faktisk klogt, og det har ikke noget at gøre med, om man er i regering eller i opposition; det har noget at gøre med, hvad der er sket i verdenen omkring os, og det er de ting, vi som politikere må forholde os til, så vi kan føre en fornuftig økonomisk politik i den situation.

Bakholt (S):

Hvis man skal foretage en vurdering af den debat, vi har haft om dette meget vigtige emne, må man sige, at der er kommet forskellige bud på, hvordan man kan stoppe stigningen i ledigheden og få flere i arbejde. Det, der står tilbage for mig, er, at det udspil, der er kommet fra regeringen, er klart det bedste. Det kan heller ikke undre nogen, men efter en nøgtern vurdering er der ikke noget som helst alternativ til det.

Hvis vi skal tage nogle af yderpunkterne, kan det være regeringens udspil på den ene side og på den anden f.eks. Venstres 10 punkter, der stort set alle sammen går ud på, at forholdene for de ledige skal forringes; der skal strammes op på både det ene og det andet, så var der noget med fradrag for privat service i husholdningerne, og det er klart, at det vil give beskæftigelse. Et andet punkt er, at alle, der er arbejdsløse, skal have mulighed for at tegne en tillægsforsikring. Det har vi hørt Venstre sige

[Bakholt]

før, og det er klart, at det også vil give beskæftigelse. Til hvor mange ved jeg ikke, men det er er givet, at det vil give nogen beskæftigelse i forsikringsbranchen, men der er ikke meget i det overhovedet. Hvis man vil det, der er dagens emne, nemlig få bragt arbejdsløsheden ned, er der intet alternativ til regeringens udspil.

Jeg er også glad for, at regeringen ikke bare er optaget af at arbejde med disse problemer i dansk politik, men også internationalt, og det har vi i dag fået bekræftet af statsministeren. Der er meget stor arbejdsløshed i de lande, vi normalt samarbejder med, hvad enten vi taler om EF eller Norden, og det er vigtigt, at vi i fællesskab prøver, om vi kan finde nogle metoder til at få den arbejdsløshed bragt ned. I alle lande er der opgaver, der trænger sig på for at blive løst, og hvis vi prøver på at løse dem i fællesskab, vil vi få en betydelig større virkning af det. Jeg kan pege på infrastrukturinvesteringer, bolig- og byforbedringer, miljø- og uddannelsesopgaver, som vi har behov for bliver løst, og det skulle være politisk muligt at samarbejde om den del af det.

Per Stig Møller (KF):

Jeg vil starte med at sige til statsministeren, at jeg har lyttet meget interesseret til hans andet indlæg, for jeg tænkte, hvad i alverden han dog ville sige til mig, eftersom han overhovedet ikke hørte efter min tale, dybt involveret som han var i en samtale med finansministeren. Den har selvfølgelig også været vigtig, men derfor gik der noget tabt for statsministeren.

Statsministeren ønskede et mere konstruktivt medspil, men min tale var faktisk bygget op på en kombination af kritik af det, der forelå, og en lang række forslag til, hvorledes vi kunne få flere i beskæftigelse ved at bruge nogle andre metoder. Når vi kom for at føre en diskussion, var det naturligvis skuffende for mig, at man kører på den gamle grammofonplade: Der er regering, og der er opposition, og sådan er det fordelt her i verden. Vi kom med en række konstruktive medspil, men de forsvandt, fordi statsministeren desværre havde en vigtig samtale.

Om Det Økonomiske Råd vil jeg sige, at jeg har konstateret, at det har været vigtigt for Det Økonomiske Råd at sige, at man godt kan lave

en finanspolitisk lempelse, men som Det Økonomiske Råd også ved mødet med Det Politisk-Økonomiske Udvalg påpegede, skal den være meget målrettet, så man er sikker på, at man får en varig beskæftigelseseffekt, og det er nok her, vi er uenige.

Som jeg var inde på i de korte bemærkninger før frokost, har vi fremsat en række forslag til en kombination af løsninger nu og løsninger, der peger frem, og jeg synes, vi skulle have brugt noget mere tid på dem. Statsministeren fremsatte et forslag om, at man skulle nedsætte en kommission til undersøgelse af beskæftigelsens fremtidige karakter, men jeg vil da egentlig synes, at det var en glimrende idé, hvis vi gjorde det til en vækstkommission, der beskæftigede sig med, hvorledes vi kan kombinere beskæftigelse, vækst og bæredygtighed.

I den forbindelse vil jeg godt sige til statsministeren, at jeg konstaterede, at vores idé om de grønne afgifter nu også er indgået i statsministerens arbejde, men jeg ser med beklagelse, at det ene forslag efter det andet fra regeringen ikke bruger de samme grønne afgifter til omlægninger og skattelettelser, men til nye udgifter. Det Økonomiske Råd, hvis vurdering statsministeren har læst så interesseret, frarådede faktisk så sent som i går, at man bruger dem til andet end skatteomlægninger og -lettelser, for ellers bruger man de grønne afgifter til øgede skatter og afgifter. Der er allerede fremsat flere forslag fra regeringen i den retning; det ene var til behandling i går.

Statsministeren siger, at nye fradrag vanskeliggør lavere marginalsatter. Det er klart, vi er inde i et skatteteknisk problem, men øgede tilskud giver nu altså også mere administration og dermed øget offentlig indsats og øgede skatter . . .

Anden næstformand (Grove):

Ja tak. Det er det støjniveau, her skal være.

Per Stig Møller (KF):

. . . Jeg er glad for, at statsministeren nu hører efter, så jeg behøver ikke de andre.

Det, vi har ønsket med dette fradrag, er øget beskæftigelse, og vi har faktisk også et forslag til finansiering af det, nemlig ved at lægge et loft over fagforeningskontingenterne ved 6.000 kr., hvilket vil indbringe 1 mia. kr. Det ville nok være værd at få dette fradrag igennem, få

[Per Stig Møller]

den øgede beskæftigelse og samtidig få saneret et andet fradrag, som statsministeren ikke har ønsket at sanere, men som også må vanskeliggøre statsministerens ønske om nedsættelse af marginalskatterne.

Der er mange vise mænd, der advarer og krydser fingre. Jeg konstaterer, at Erik Hoffmeyer er blevet nævnt, men han krydser dog fingre. Han siger, at det er gået galt 4 gange, men at vi nu må håbe, at det ikke går galt denne gang. Knud Sørensen krydser også fingre og advarer mod inflationen. Dansk Industri advarer mod erhvervsbelastning. Mandag Morgen skriver, at det giver en offentlig opustning og en langsigtet svækkelse. Hr. Peter Duetoft vil jeg gøre opmærksom på, at erhvervslivets regninger ikke er færdige med dette forslag, thi lønsumsbidraget stiger jo, hvis børneorloven bliver en succes, og til hr. Glønborg, som mener, at vi har nok af børnehaver, vil jeg sige, at det så er meget trist, at hr. Glønborg støtter en regering, som fjernede KV-regeringens forslag om frit valg på børnepasningsområdet. Det var jo netop for at få nedbragt den venteliste på 30.000, som fru Lilli Gyldenkilde talte om, for at få andre løsninger end børnehaveløsningen og for at få en bedre børnepasningsordning, men regeringen tog det af bordet, lige så snart den kom til. Det må hr. Glønborg da have opdaget, men jeg vil da glæde mig over, hvis Kristeligt Folkeparti nu vil stemme for KV-regeringens lovforslag, som oppositionen genfremsatte. På grund af det høje lydniveau tror jeg ærlig talt, at jeg vil indstille skydningen og håbe på, at statsministeren vil læse referatet af min første tale og tage imod alle de gode forslag, vi har fremsat.

Anden næstformand (Grove):

Jeg beder endnu en gang om at få støjni-
veauet nedsat.

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Jeg kan ikke være upåvirket af hr. Henning Dyremoses optagethed af vækstkønnen for 1994. Vi er alle optaget af at få så stor en vækst som muligt, men når hr. Henning Dyremose ikke rigtig tror på skønnet for 1994, men mere frygter, at det bliver lavere, efterlader det hos mig en undren over, hvordan hr. Henning Dyremose på Det Konservative Folkepartis vegne med så stor sikkerhed kan støtte SF's dagsor-

densforslag. Hvis hr. Henning Dyremose havde den opfattelse, at regeringens skøn passede, ville jeg være langt roligere ved hr. Henning Dyremoses støtte til SF's dagsordensforslag, men når hr. Henning Dyremose nu har ført det omfattende korstog mod regeringens skøn over den økonomiske vækst, burde det da tilsi-
ge hr. Henning Dyremose noget mere forsigtighed i garantien for, at arbejdsløsheden kan komme ned med 50.000. Ellers kan jeg slet ikke få enderne til at nå sammen.

Dernæst vil jeg i forlængelse af hr. Peter Duetofts indlæg til det om erhvervslivets konkurrenceevne bare sige en eneste ting, som hr. Henning Dyremose jo ikke er fremmed over for: Når man skal vurdere de samlede konsekvenser af regnskaber og budgetter, skal man se på slutresultatet under den nederste streg, og det vil jeg også henstille til hr. Henning Dyremose at gøre, når han skal vurdere erhvervslivets konkurrencevilkår dels i 1994 og dels i årene, der kommer. Der er et samspil mellem den stigning, der nu kommer i beskæftigelse, i omsætning, i afsætning og i eksportindsats og den veltilrettede skattepolitiske strategi, der tager fuldt hensyn til erhvervslivets omkostninger. Lægger vi de to ting sammen plus en målrettet erhvervspolitisk indsats på en række felter, eksempelvis den nye iværksætterreform og et meget massivt løft i efteruddannelsesindsatsen for erhvervslivets ansatte, kommer vi til det uomgængelige slutresultat, at ganske vist kan man pille enkeltelementer ud, der påvirker erhvervslivets konkurrenceevne, men det er med dette som med boligejernes situation slutresultatet, man skal kigge på, og det indebærer, at enkelte løsrevne citater ikke er meget bevendte; det er slutresultatet nederst under stregen, der er afgørende.

Over for hr. Holger K. Nielsen vil jeg bekræfte, at det er regeringens ansvar at iværksætte en så massiv indsats til arbejdsløshedens bekæmpelse, som det overhovedet er muligt, men jeg vil begrænse mig til at sige til hr. Holger K. Nielsen, at den indsats, regeringen nu lægger op til, er den mest omfattende økonomisk-politiske indsats til fremme af beskæftigelsen, der er set inden for de seneste 10-12 år. Det kan enhver overtyde sig om ved at se på de samlede finanseffekter og de samlede beskæftigelses- og investeringseffekter. Også i konsekvens heraf burde det være således, at man støttede regeringens dagsordensforslag.

[Statsministeren]

Regeringen kan ikke støtte SF's dagsordensforslag, men finder naturligvis, at de fire regeringsbærende partiers dagsordensforslag må være det vejledende for vores politik.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Nu har vi så statsministerens ord for, at ejerne får det lettere, lejerne får det lettere, og erhvervslivet får det lettere. Hvem betaler regningen? Regeringen kan selvfølgelig ikke forklare, at det kommer ud af ingenting. Det er det ene, jeg godt vil sige til statsministeren.

Det andet er, at ingen i dansk erhvervsliv regner erhvervsbelastningen på samme måde som regeringen. Alle i dansk erhvervsliv mener, at det vil belaste erhvervslivet. Sådan er det!

Jeg er bekymret for vækstkønnen, når man som statsministeren bl.a. henviser til nationalbankdirektøren, der siger, at det kan gå an, for nationalbankdirektøren har også sagt, at de fire gange i nyere tid, regeringer har prøvet at løse arbejdsløshedsproblemet ved en finanspolitisk lempelse, er det gået galt, og han har derfor sagt, at hvis den vækst, som han håber, men ikke tør skønne kommer, ikke kommer, må regeringen være klar til at gribe ind med besparelser. Det fremgik af Jyllands-Posten 25. maj i år, og det fremgår også af nationalbankdirektørens udtalelser i dagens aviser.

Vi er simpelt hen bange for, at regeringen ikke har mod og handlekraft til at gennemføre besparelser på de offentlige budgetter, hvis det bliver nødvendigt, og så er vi på vej hen imod, at underskuddet på statsbudgettet bliver ikke 53 mia. kr. næste år, men 60-65 mia. kr., og ind i den rente- og gældsforfælde, som førte direkte i den økonomiske afgrund, da den tilsvarende økonomiske politik blev ført omkring 1980.

Det er det, vi frygter, for regeringen har ikke viljen til at gennemføre besparelser på de offentlige budgetter.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Til statsministeren: Jeg har ved flere lejligheder i dag nævnt og anerkendt, at der faktisk gøres noget i forhold til arbejdsløsheden i regeringens udspil, men det skal så også siges, at den er på et niveau, der er historisk højt.

Problemet er, at det sker fra et niveau, der aldrig er set højere før, og at det derfor er nødvendigt, at man lægger alle kræfter i at få den maksimale beskæftigelseseffekt, og det er i den sammenhæng, at vi har påpeget, at man kan få en større beskæftigelseseffekt ved, at man sats på nogle andre ting, ændrer på udspillet, så man f.eks. ikke bruger 5 mia. kr. til skattelettelser, men i stedet for bruger de penge på nogle andre ting. Der kan gennemføres en større beskæftigelseseffekt ved, at man sammensætter lempelsen på en anden måde, og ved, at man eksempelvis ved orlovsordningerne giver en bedre kompensation, dvs. på en række instrumenter ændrer det politiske indhold.

Derfor vil jeg fastholde, at det, som vi har påpeget, nemlig at have et måltal om at nedbringe arbejdsløsheden med mindst 50.000, ikke er urealistisk, og jeg forstår ikke, at regeringen ikke kan skrive under på dette måltal.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Hr. Henning Dyremose nærede mistro til, at ejerne kunne få det bedre, lejerne kunne få det bedre, og erhvervslivet kunne få det bedre. Der må være noget galt, sagde hr. Henning Dyremose.

Er det i den grad blevet en konservativ rygmarvsreaktion, at hvis nogen skal have det bedre, er der nogle andre, der skal tabe på det? Er det virkelig den holdning, man har? Det var ikke det, der kendetegnede Det Konservative Folkeparti tidligere.

Sagen er jo den, at hvis dette lykkes, får vi det alle sammen bedre; det er humlen og hele ideen i det.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Hr. Jørgen Estrup overser den kendsgerning, at regeringen selv siger, at når skattereformen er kørt ind, er det samlede provenutab 600 mio. kr. Det er 150 kr. pr. voksen dansker på et år. Det er den skattelettelse, som regeringen siger giver en meget stor skattelettelse til boligejerne, meget stor skattelettelse til lejerne og slet ikke koster erhvervslivet noget. Jeg vil gerne, at alle får det bedre, jeg ved bare af erfaring, at hvis man skal have det bedre økonomisk, er der nogle, der skal betale for det.

[Henning Dyremose]

Nu skal vi ikke gøre dette til en egentlig skattepolitisk debat, men det kunne godt være, at vi havde ret i, at det ikke er så meget bedre, og at det er derfor, det hænger økonomisk sammen. Jeg minder om, at formanden for Ejendomsmæglerforeningen i dag siger til Børsen:

»Det er socialdemokratisk skattepolitik, når den er værst. Udgifterne på ejerboligerne bliver permanente, og lettelserne er det rene bluff. Skal der være antydning af balance, skal lejeværdien ned til 0,5 pct. og ikke ned med 0,5 pct.«

Hvis der altså kun er 400 eller 600 mio. kr. til rådighed, når det hele er kørt ind, kan man ikke stå og love, at alle får lettelser. Man må erkende, at der er nogle steder i skattesystemet, der skal betale for de lettelser, som andre skal have, og det er det, vi skal have dyrket seriøst, inden man kan komme ind i alvorlige forhandlinger om det.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg er sådan set enig med hr. Henning Dyremose i, at vi ikke skal gå ind i en længere debat om skattereformen, det bliver der masser af muligheder for, og i det omfang, Det Konservative Folkeparti og andre ønsker at være med, er vi andre mere end begejstrede; det er sådan set det, vi inviterer til.

På den anden side synes jeg, at det er forkert her fra talerstolen at give det indtryk, at hvis der er nogle, der får fordele, er der andre, der skal betale, for det er et statisk system, og en sådan verden lever vi ikke i, vi lever netop i en verden, der udvikler sig og helst relativt hurtigt; det er faktisk det, det drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Den verden er der heller ikke ret mange, der mener at regeringen rigtig lever i. Der er et stort gab, skriver Mandag Morgen, mellem modelberegningernes verden og den virkelighed, som Danmark faktisk står over for. Her bebrejder man regeringen det skønneri, som overhovedet ikke hænger sammen med virkeligheden, dvs. at forudsætningen om den vækst, der skal bære det, så ingen kommer til at betale – kagen bliver altså større – er der

ikke ret mange andre end regeringens egne politikere der stoler på. Vi vil meget gerne fremme den vækst – og det gik hele min første tale, som statsministeren desværre ikke hørte, på – og det var derfor, jeg i dag foreslog vækstkommissionen, men det er slet ikke det, der ligger i regeringens forslag; vi kunne også høre på CD, at det drejer sig om en omfordeling af det eksisterende arbejde. Det bliver en rotation af de kroner og øre, der ligger i systemet i dag, og det betyder, at nogle skal betale, for at andre får det bedre, og vi hørte lige før, hvad ejendomsmæglerne mener. Hvis vi kunne komme ind i en dialog om en konstruktiv både aktuel politik og langsigtet politik, så det aktuelle ikke ødelagde det langsigtede, kunne hr. Jørgen Estrup få ret, men den verden lever hr. Jørgen Estrup ikke i, og Mandag Morgen mener slet ikke, at regeringen lever i den; man har taget forkert bestik af den.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg synes, at vi skal stoppe diskussionen om, hvem der lever i den mest direkte virkelighed, for det er vi nok ikke de nærmeste til at vurdere. Det er der da nok også andre uden for dette hus der har en meget klar fornemmelse af. Men jeg vil gerne sige til hr. Per Stig Møller, at der dog er nogle uden for dette hus, som har vurderet regeringens program, og de synes i allerhøjeste grad også, at der er vækst indbygget i det. Vismændene mener, at der er en meget klar vækst i det program, og det er sådan set det eneste, jeg gerne ville påpege; dette er bestemt ikke status quo.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Vismændene vurderer, at der vil være en væksteffekt af pakken på ca. 1 pct. af BNP. Alligevel vurderer vismændene, at væksten i BNP kun bliver 2,6 pct. næste år, mens regeringen siger 3,4 pct. Jeg minder om, at da vi sidst lavede en vækstpakke, der øgede med 1 pct., og det gjorde vi så sent som i november sidste år, sagde vi, at vi fordoblede vækstraten fra ca. 1 til ca. 2 pct. i 1993. Det var stadig væk skønnet i februar i år, at vi ville få en vækst på 1,9 pct. i år. Nu vurderer regeringen selv en vækst på 0,8 pct., fordi konkurrenceevnen er

[Henning Dyremose]

blevet så belastet, og det er derfor, at hensynet til konkurrenceevnen betyder så meget for, at vi kan øge beskæftigelsen og reducere arbejdsløsheden.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Hr. Henning Dyremose citerede ejendoms-mæglernes formand. De meldinger, der har været i aviserne i de seneste par dage, har været, at kreditforeningerne er overbeviste om, at de forslag, som regeringen har fremsat, vil skabe et sandt eldorado på ejendomsmarkedet, så det er altså positive meldinger.

Jeg må sige, at jeg undrer mig over den konservative linie. Nu har vi i fællesskab kæmpet for et ja den 18. maj, fordi det ville skabe optimisme og fremdrift i Danmark, og så gør Det Konservative Folkeparti i disse dage alt, hvad det overhovedet kan for at banke folk oven i hovedet, så de ikke tror på nogen som helst optimisme. Jeg kan ikke forstå, hvad Det Konservative Folkeparti egentlig er ude på. Optimisme og fremgang – og der er en psykologisk faktor, som hr. Henning Dyremose ved fra firkløverregeringens start i 1982 – er også et spørgsmål om det klima, der er skabt under debatten herinde. Jeg forstår ikke, hvem i Danmark der skulle have gavn af, at klimaet bliver dårligt, så folk ikke tror på, at det går fremad, men at depressionen slår igennem igen; jeg fatter ikke, hvem i Danmark det skulle gavne. Men hr. Henning Dyremose spiller det partitaktiske spil, at man rakker så meget ned på regeringen og dens forslag som overhovedet muligt og forsøger på den måde at få folk til at tro, at der ikke er noget i dem. Hvorfor i alverden skal danskerne ikke have lov til at blive optimistiske og få den fremgang, der ligger i de skub, som vi var fælles om op til 18. maj, når vi nu har chancerne? De Konservative gør, hvad de kan for at solde – for at bruge et erhvervsudtryk fra forleden dag – de fordele op, som vi fik den 18. maj. Jeg fatter ikke, at det skulle være god borgerlig politik.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg er fuldkommen enig med hr. Peter Duetoft i, at optimisme er godt, men man kan ikke være optimistisk på baggrund af en plan, der

udgør en meget stor risiko for, at man er ved at gennemføre en økonomisk politik, hvor man begår de samme fejl, som vi gjorde i begyndelsen af 1980'erne. Det er det, vi har påpeget, og det er faktisk vores forpligtelse at påpege det, inden fejlene sker, og vi gør det for at få regeringen til at lytte til faresignalerne, for regeringen baserer sine prognoser på et skønmaleri af væksten, som ikke er realistisk. Når man må nedvurdere væksten, holder regeringens prognoser ikke, så er det, at renten og underskuddet på statsbudgettet stiger, og så kommer vi ind i den forkerte spiral. Det er det, jeg i tide advarer imod, og det er faktisk god, borgerlig politik at advare i tide og ikke først lade fejlene ske.

Hermed sluttede forhandlingen.

Anden næstformand (Grove):

Inden vi går til afstemning skal jeg meddele, at jeg har modtaget følgende skrivelse underskrevet af 17 medlemmer af Folketinget:

»Undertegnede folketingsmedlemmer ønsker under henvisning til forretningsordenens § 34, at SF's forslag om motiveret dagsorden sættes først til afstemning.«

Henvendelsen er underskrevet af følgende medlemmer af Tinget: Ahlmann-Ohlsen (KF), Peter Brixtofte (V), Pia Christmas-Møller (KF), Inge Dahl-Sørensen (V), Henning Dyremose (KF), Pernille Frahm (SF), Grove (KF), Lilli Gyldenkilde (SF), Birgitte Husmark (SF), Ikast (KF), Hanne Thanning Jacobsen (SF), Kent Kirk (KF), Jes Lunde (SF), Per Stig Møller (KF), Holger K. Nielsen (SF), Helge Sander (V) og Per Tærsebøl (KF).

I forretningsordenens § 34 hedder det:

»Afstemningernes omfang, orden og indbyrdes forhold bestemmes af formanden eller, såfremt 17 medlemmer forlanger det, af Tinget, efter at et af de 17 medlemmer og formanden hver én gang har udtalt sig.«

Ønsker nogen at udtale sig?

Holger K. Nielsen (SF):

Det er klart, at vi vil lægge megen vægt på at kunne få en afstemning om vores dagsordensforslag, men da vi godt ved, at formanden alt andet lige vil sætte regeringspartiernes dagsordensforslag til afstemning først, har vi på bag-

[Holger K. Nielsen]

grund af den parlamentariske situation i Folketinget fundet det rigtigt at bruge denne paragraf i forretningsordenen til at tage en afstemning om, hvilket dagsordensforslag der skal til afstemning først.

Anden næstformand (Grove):

For mit eget vedkommende skal jeg indskrænke mig til at sige, at jeg herefter vil sætte det af hr. Holger K. Nielsen m.fl. fremsatte forslag om afstemningsordenen til afstemning.

Afstemning

Det af Holger K. Nielsen (SF) m.fl. fremsatte forslag om afstemningsrækkefølgen forkastedes, idet 57 (KF, V, SF og FP) stemte for, 62 (S, CD, RV og KRF) imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 42 af Bakholt (S), Peter Duetoft (CD), Jørgen Estrup (RV) og Glønborg (KRF) (se foran) vedtoges med 62 stemmer (S, CD, RV og KRF) mod 49 (KF, V og FP); 8 (SF) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden (D 41) af Holger K. Nielsen (SF) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 95:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks godkendelse af den i Helsingfors den 18. marts 1993 undertegnede overenskomst om ændring af samarbejdsoverenskomsten mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

Af ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål (Kofod-Svendsen).

(Fremsat 28/4 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Anker Jørgensen (S):

Dette forslag til folketingsbeslutning drejer

sig om godkendelse af den overenskomst, der allerede er undertegnet af de fem nordiske statsministre i Helsingfors den 18. marts i år. Det er en overenskomst mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, og den er resultatet af en debat i Nordisk Råd, der i virkeligheden har stået på i mange år, men som især blev mere konkret i november 1991, da de nordiske statsministre nedsatte et udvalg, der skulle udrede forudsætningerne for nordisk samarbejde netop i lyset af den europæiske integration.

Det medførte mange forhandlinger mellem parlamentarikerne og statsministrene og resulterede igen i den overenskomst, som vi altså nu skal godkende.

Jeg vil understrege, at det har været glædeligt, at der har været en livlig dialog mellem ministerrådene og parlamentarikerne i Nordisk Råd.

Selve overenskomsten lyder i dag ikke særlig sensationel, måske endda ligefrem selvfølgelig. I al sin enkelhed er overenskomsten til at gøre op i tre punkter:

For det første siges det nu klart og utvetydigt, at vi skal udvikle det nordiske samarbejde både med hensyn til udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål, og man skal tilmed sikre et tæt nordisk samarbejde om spørgsmål, som er på den europæiske dagsorden. EF nævnes direkte, men også EØS og andre internationale samarbejdsorganisationer. Regeringerne forpligter sig til løbende at give Nordisk Råd orientering om regeringernes samarbejde på alle disse områder.

For det andet bliver statsministrene også mere forpligtet til at tage et direkte ansvar for hovedlinierne i det nordiske samarbejde. Der skal afholdes regelmæssige statsministermøder, og udenrigsministrene skal også øge deres mødeaktivitet. Det er godt, at det nu kommer til at stå direkte i Helsingforsaftalerne.

Jeg vil dog gerne gøre den bemærkning, at vi allerede efter Danmarks indtræden i EF aftalte, at der skulle være lige så mange statsministermøder, som der var tilsvarende møder i EF. Vi prøvede med andre ord dengang, så vidt det overhovedet var muligt, at sidestille det nordiske samarbejdes betydning med det, der skulle ske i Europa.

Officielt var der ikke i de andre nordiske lande noget ønske om at tale alt for meget om